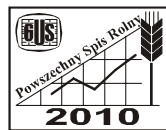

Urząd Statystyczny w Olsztynie
Statistical Office in Olsztyn

Informacje
i opracowania statystyczne
*Statistical information and
elaborations*

**PRZEMIANY DEMOGRAFICZNE
W WOJEWÓDZTWIE
WARMIŃSKO-MAZURSKIM
W LATACH 2002–2009**

***DEMOGRAPHIC CHANGES
IN WARMIŃSKO-MAZURSKIE
VOIVODSHIP
IN 2002–2009***

ISBN-978-83-88130-87-0

Olsztyn 2010

ZESPÓŁ REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*

Przewodniczący *President*

Janusz Pappelbon – Zastępca Dyrektora Urzędu Statystycznego

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Joanna Balcerzak-Kalata, Eliza Bielakow, Monika Borawska,
Alina Hoczyk, Elżbieta Lorek, Małgorzata Miłaszewska

SEKRETARZ *SECRETARY*

Agnieszka Wobolewicz

REDAKCJA MERYTORYCZNA I SKŁAD
KOMPUTEROWY

*ESSENTIAL EDITING
AND COMPUTER SETTING*

Warmińsko-Mazurski Ośrodek
Badań Regionalnych
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

*Warmińsko-Mazurski
Regional Research Centre
of Statistical Office in Olsztyn*

**Przy publikowaniu danych Urzędu
Statystycznego prosimy o podanie źródła**

***When publishing Statistical Office data
please indicate source***

Publikacja dostępna w Internecie: *Publication available on the Internet:*

www.stat.gov.pl/olsz

ISBN-978-83-88130-87-0

Druk i oprawa: Wydział Poligraficzny Urzędu Statystycznego w Olsztynie
10-959 Olsztyn, ul. Kościuszki 78/82. Zamówienie nr 44/WP/2010

Nakład 22 egz.

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Olsztynie przekazuje Państwu publikację „Przemiany demograficzne w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2002–2009”. Opracowanie prezentuje sytuację oraz procesy demograficzne zachodzące na obszarze Warmii i Mazur.

Publikacja zawiera obszerny zbiór informacji dotyczących stanu i struktury demograficznej, ruchu naturalnego ludności, a także procesów migracyjnych. Sposób prezentacji danych pozwala na obserwację i analizę zmian w procesach i zjawiskach demograficznych na przestrzeni badanych lat, a także na dokonywanie porównań między jednostkami terytorialnymi województwa, zarówno na poziomie powiatów, jak i gmin.

Dane statystyczne zawarte w tablicach zostały uzupełnione analizą i opisem zmian ludnościowych zachodzących w województwie warmińsko-mazurskim oraz licznymi wykresami i mapami obrazującymi terytorialne zróżnicowanie wybranych zjawisk i zdarzeń demograficznych.

Wyrażam nadzieję, iż niniejsza publikacja będzie bogatym źródłem informacji o zjawiskach demograficznych w województwie warmińsko-mazurskim oraz okaże się przydatna osobom i instytucjom zainteresowanym prezentowaną tematyką.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

PREFACE

The Statistical Office in Olsztyn presents the publication „**Demographic changes in Warmińsko-Mazurskie Voivodship 2002–2009**”. This elaboration presents demographic situation and processes occurring on the area of Warmia and Mazury.

This publication contains a wide range of information concerning size and demographic structure, vital statistics of population and also migration processes. The way of data presenting allows to observe and analyze changes in demographic processes and occurrences happening for the analyzed years and also to compare data between units of territorial division of the voivodship, both powiat and gmina level.

Statistical data contained in tables are supplemented with the analysis and description of population changes occurring in warmińsko-mazurskie voivodship and numerous graphs and maps showing territorial diversity of selected demographic occurrences and events.

I hope the presented publication will be a wide source of information about demographic occurrences in warmińsko-mazurskie voivodship and also will be useful for all persons and institutions interested in presented subject.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

		Tabl. Table	Str. Page
I. Ludność województwa warmińsko-mazurskiego, stan i rozmieszczenie	<i>I. Population in warmińsko-mazurskie voivodship, size and location</i>	x	9
Powierzchnia i podział terytorialny	<i>Area and territorial division</i>	x	9
Rozmieszczenie ludności	<i>Population location</i>	x	10
II. Rozwój liczebny ludności województwa	<i>II. Evolution of population number in the voivodship</i>	x	11
Dynamika zmian w liczbie ludności	<i>Indices of population changes</i>	x	11
Zmiany ludnościowe w miastach i na wsi	<i>Population changes in urban and rural areas</i>	x	13
III. Podstawowe struktury demograficzne i ich przestrzenne zróżnicowanie	<i>III. Basic demographic structures and their spatial diversity</i>	x	18
Zmiany w strukturze ludności według płci. Zjawisko feminizacji	<i>Changes in population structure by sex. Feminization phenomenon</i>	x	18
Zmiany w strukturze ludności według wieku. Proces starzenia się ludności	<i>Changes in population structure by age. Population ageing process</i>	x	20
IV. Analiza ruchu naturalnego ludności	<i>IV. Analysis of vital statistics of population</i>	x	31
Zmiany demograficzne związane z urodzeniami	<i>Demographic changes relating to births</i>	x	31
Zmiany związane z umieralnością i trwaniem życia	<i>Demographic changes relating to mortality and life expectancy</i>	x	39
Zmiany związane z zawieraniem małżeństw i rozwodami	<i>Demographic changes relating to marriages and divorces</i>	x	50
V. Kształtowanie się procesów migracyjnych	<i>V. Migration processes</i>	x	61
Ogólne rozmiary migracji ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne)	<i>Total size of population migration (internal and international migration)</i>	x	61
Migracje międzywojewódzkie ..	<i>Migration between voivodships</i>	x	64
Migracje zagraniczne	<i>International migration</i>	x	65
Główne kierunki emigracji na stałe według krajów w 2002 r. i 2009 r.	<i>Main directions of permanent migration by countries in 2002 and 2009</i>	x	67
Migracje na pobyt czasowy w 2002 r. i 2009 r.	<i>Migration for temporary stay in 2002 and 2009</i>	x	69

	Tabl. <i>Table</i>	Str. <i>Page</i>
VI. Podsumowanie – najważniejsze tendencje zmian demograficznych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2002–2009	<i>VI. Summary – the most important trends of demographic changes in warmińsko-mazurskie voivodship in 2002–2009</i>	x 70
Tablice statystyczne	<i>Statistical tables</i>	x 72
Województwo na tle kraju	<i>Voivodship against the background of the country</i>	1 72
Wybrane dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności w warmińsko-mazurskim	<i>Selected data on the size, vital statistics and migration of population in warmińsko-mazurskie voivodship</i>	2 73
Sytuacja demograficzna w województwie i podregionach	<i>Demographic situation in the voivodship and subregions</i>	3 75
Ludność na podstawie bilansów	<i>Population based on estimates</i>	4 77
Ludność według płci i wieku	<i>Population by sex and age</i>	5 77
Współczynnik feminizacji według edukacyjnych grup wieku	<i>Feminization rate by education age groups</i>	6 79
Współczynnik feminizacji według ekonomicznych grup wieku	<i>Feminization rate by economic age groups</i>	7 80
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	<i>Marriages contracted and dissolved .</i>	8 80
Nowożeńcy według wieku i miejsca zamieszkania	<i>Bridegrooms and brides by age and place of residence</i>	9 81
Rozwody	<i>Divorces</i>	10 81
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	<i>Divorces by number of underage children</i>	11 81
Separacje orzeczone według liczby małoletnich dzieci	<i>Separations by number of underage children</i>	12 82
Urodzenia	<i>Births</i>	13 82
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	<i>Female fertility and reproduction rates of population</i>	14 83
Urodzenia żywe według wieku rodziców	<i>Live births by age of parents</i>	15 83
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	<i>Live births by birth order and age of mother</i>	16 84
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i poziomu wykształcenia matki	<i>Live births by birth order and education level of mother</i>	17 85
Zgony według płci	<i>Deaths by sex</i>	18 85

		Tabl. Table	Str. Page
Zgony według płci, miejsca zamieszkania oraz grup wieku	<i>Deaths by sex, place of residence and age groups</i>	19	86
Zgony niemowląt według płci, miejsca zamieszkania i wieku	<i>Infant deaths by sex, place of residence and age</i>	20	87
Zgony według wybranych przyczyn	<i>Deaths by selected causes</i>	21	87
Zgony według wieku i przyczyn w 2002 r. i 2008 r.	<i>Deaths by age and causes in 2002 and 2008</i>	22	88
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności	<i>Internal and international migration of population</i>	23	90
Migracje wewnętrzne ludności według płci i wieku migrantów	<i>Internal migration of population by sex and age of migrants</i>	24	91
Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania, płci migrantów i wybranych krajów	<i>International migration of population by place of residence, sex of migrants and selected countries</i>	25	92
Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania, płci i wieku migrantów	<i>International migration of population by place of residence, sex and age of migrants</i>	26	94
Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące oraz mieszkańcy czasowo nieobecni według płci i miejsca zamieszkania	<i>Population registered for temporary stay above 3 months and persons temporarily absent by sex and place of residents</i>	27	95
Osoby przybyłe z zagranicy zameldowane na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci i miejsca przebywania	<i>Persons who arrived from abroad registered for temporary stay above 3 months by sex and place of stay</i>	28	96
Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę na okres ponad 3 miesiące według miejsca zamieszkania i płci	<i>Population temporarily absent due to departure abroad for period above 3 months by place of residence and sex</i>	29	96
Prognoza ludności do 2035 r.	<i>Population projection until 2035</i>	30	97
Prognoza ruchu naturalnego i migracyjnego ludności do 2035 r. ...	<i>Vital statistics and migration projection until 2035</i>	31	98
Przeciętne dalsze trwanie życia	<i>Life expectancy</i>	32	100
Średnioroczne tempo zmian liczby ludności w powiatach w okresie 2002–2009	<i>Annual average rate of changes in number of population in powiats in 2002–2009</i>	33	101
Współczynnik feminizacji według miejsca zamieszkania w powiatach	<i>Feminization rate by place of residence in powiats</i>	34	102
Biologiczne grupy wieku oraz wskaźnik starości demograficznej w powiatach	<i>Biological age groups and rate of demographic old age in powiats ...</i>	35	103

		Tabl. Table	Str. Page
Współczynnik urodzeń na 1 000 ludności w powiatach	<i>Rate of births per 1 000 of population in powiats</i>	36	104
Współczynnik płodności w powiatach ..	<i>Fertility rate in powiats</i>	37	105
Współczynnik dzietności ogólnej w powiatach	<i>Total fertility rate in powiats</i>	38	106
Współczynnik zgonów na 1 000 ludności w powiatach	<i>Rate of deaths per 1 000 of population in powiats</i>	39	107
Udział zgonów według grup wiekowych w ogólnej liczbie zgonów w powiatach	<i>Share of deaths by age groups in total number of deaths in powiats</i>	40	108
Dynamika zgonów według przyczyn w powiatach w 2008 r.	<i>Indices of deaths by causes in powiats in 2008</i>	41	109
Małżeństwa na 1 000 ludności w powiatach	<i>Marriages per 1 000 of population in powiats</i>	42	110
Rozwody na 1 000 ludności w powiatach	<i>Divorces per 1 000 of population in powiats</i>	43	111
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	112
1. Źródła i zakres danych	<i>1. Sources and the scope of data</i>	x	112
2. Objasnienia podstawowych pojęć .	<i>2. Explanation of basic definitions</i>	x	116

**W języku angielskim: przedmowa, spis treści.
In English version: preface, contents.**

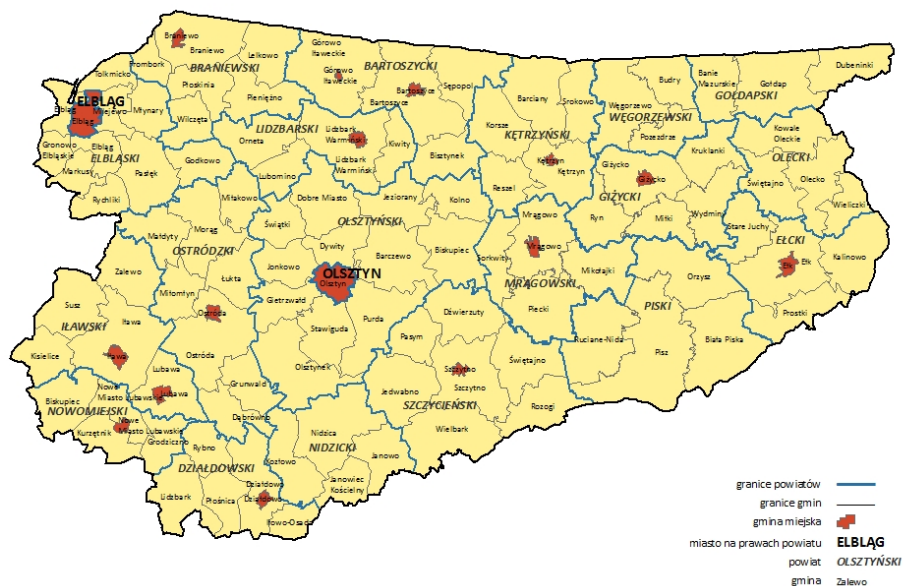
I. Ludność województwa warmińsko-mazurskiego, stan i rozmieszczenie

Powierzchnia i podział terytorialny

Województwo warmińsko-mazurskie zajmując obszar 24 173,5 km² (7,7% powierzchni kraju) jest 4 co do wielkości województwem w Polsce. W granicach administracyjnych województwa znajduje się 19 powiatów ziemskich i 2 miasta na prawach powiatu oraz 116 gmin, z tego 16 miejskich, 67 wiejskich i 33 miejsko-wiejskie. Sieć osadniczą województwa tworzyło 49 miast (w tym 33 w gminach miejsko-wiejskich) i 4 038 podstawowych miejscowości wiejskich (wieś i składowe). Od 2002 r. liczba jednostek na poszczególnych poziomach podziału terytorialnego województwa nie zmieniła się.

Podział administracyjny województwa warmińsko-mazurskiego

Stan w dniu 01.01.2009 r.

W analizowanym okresie obszar województwa zmniejszył się o 29,5 km²¹. Z początkiem 2009 r. powierzchnia miast stanowiła 596,8 km² (2,5% powierzchni województwa) i w porównaniu z 2002 r. zwiększyła się o 0,9 km². Powierzchnia obszarów wiejskich zmniejszyła się w tym czasie o 30,4 km².

¹ Z dniem 01.01.2004 r. wsie Krajewo i Piekietko o łącznej powierzchni 11,2 km² wyłączono z granic województwa warmińsko-mazurskiego i włączono do województwa mazowieckiego. Od 01.01.2006 r. wprowadzono nowy sposób ustalania powierzchni jednostek podziału terytorialnego kraju, polegający na zastosowaniu metody obliczeń w oparciu o aktualne dane komputerowej bazy danych Państwowego Rejestru Granic i Powierzchni Jednostek Podziału Terytorialnego (PRG), dotyczące współrzędnych punktów granicznych, tj. punktów załamania linii granicznych tych jednostek.

Rozmieszczenie ludności

Ludność na obszarze województwa nie jest rozmieszczona równomiernie, o czym przesądzają przede wszystkim warunki przyrodniczo-geograficzne i społeczno-ekonomiczne. Badanie procesów demograficznych i analiza ich oddziaływania na rozmieszczenie ludności na danym terytorium powinny uwzględnić wpływ tych czynników. Rozmieszczenie przestrzenne ludności i związane z tym tworzenie sieci osadniczej odzwierciedla całokształt warunków naturalnych, takich jak: lesistość, występowanie wód powierzchniowych (rzek, jezior) oraz przebieg sieci komunikacyjnych na danym obszarze.

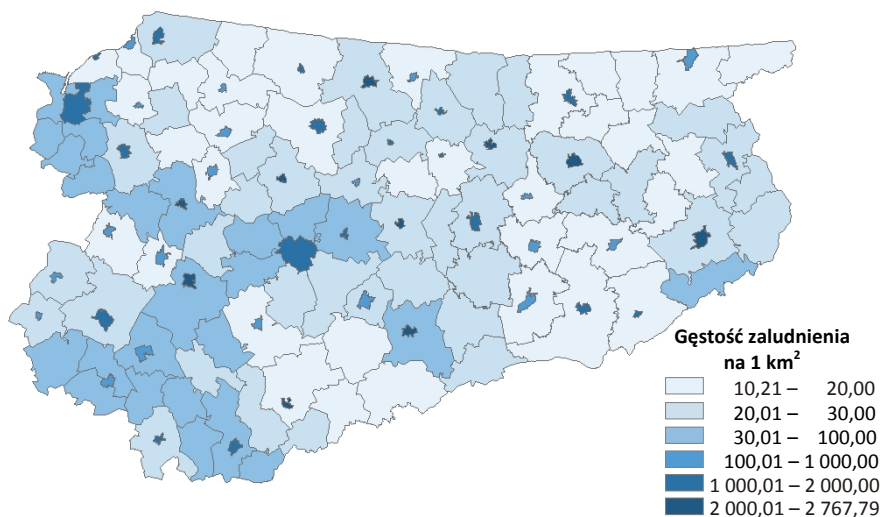
Zróżnicowana wartość wskaźnika gęstości zaludnienia, wyrażonego w osobach na 1 km², wskazuje na nierównomierne rozmieszczenie ludności. W końcu 2009 r. Warmię i Mazury zamieszkiwało 1 427,1 tys. osób. Mieszkańcy województwa stanowili 3,7% ludności Polski. Gęstość zaludnienia na Warmii i Mazurach była ponad dwukrotnie niższa niż w kraju, gdzie na 1 km² przypadało 122 mieszkańców. Od 2002 r. współczynnik gęstości zaludnienia w województwie warmińsko-mazurskim nie zmienił się – przeciętnie na 1 km² mieszkało 59 osób, było to podobnie jak w podlaskim najmniej w kraju. W miastach województwa na 1 km² mieszały przeciętnie 1 432 osoby, a na obszarach wiejskich 24 osoby.

Tabl. 1. Ludność i powierzchnia w jednostkach podziału terytorialnego

Wyszczególnienie	Liczba ludności (stan w końcu roku)				Powierzchnia w km ² stan 01.01.				Gęstość zaludnienia	
	ogółem		przeciętna		ogółem		przeciętna			
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009
	w tys.									
Ogółem	1 428	1 427	x	x	24 203	24 174	x	x	59,0	59,0
Miasta	859	854	17 544	17 435	596	597	12	12	1 442,7	1 431,6
Wieś	569	573	x	x	23 607	23 577	x	x	24,1	24,3
Powiaty	1 128	1 124	593 667	59 171	24 035	24 006	1 265	1 263	46,9	46,8
Miasta na prawach powiatu	300	303	150 242	151 438	168	168	84	84	1 794,9	1 801,2
Gminy miejskie	635	635	39 709	39 667	355	354	22	22	1 794,3	1 785,4
Gminy wiejskie	399	403	5 951	6 021	14 945	14 944	223	223	26,7	27,0
Gminy miejsko-wiejskie	394	389	11 952	11 789	8 903	8 876	270	269	44,3	43,8

Jednym z elementów wpływającym na gęstość zaludnienia jest występowanie obszarów leśnych. Wskaźnik lesistości regionu wynosił w końcu 2009 r. 30,4% (w 2002 r. – 29,7%). Wszystkie gminy województwa nie będące gminami miejskimi (oprócz gminy wiejskiej Iłowo-Osada), które miały wskaźnik lesistości powyżej średniej w województwie, cechowały się gęstością zaludnienia niższą niż średnia w regionie.

Gęstość zaludnienia w gminach w 2009 r.

Kolejnym elementem, który powinien być uwzględniany w badaniach dotyczących rozmieszczenia ludności jest układ wód powierzchniowych. Gminy z największą powierzchnią pod wodami znajdują się w powiatach: piskim, giżyckim i mrągowskim, gdzie gęstość zaludnienia była niższa niż przeciętnie w województwie. W 2009 r. liczba ludności powiatu piskiego przypadająca na 1 km² wyniosła 32 osoby i był to najniższy poziom wskaźnika gęstości zaludnienia na Warmii i Mazurach.

Wpływ na rozlokowanie ludności na terytorium województwa ma m.in. sieć dróg. Rozpatrując różnice w gęstości zaludnienia na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego można zauważyć, że skupiska ludności znajdowały się w pobliżu głównych tras, np. przy części trasy E77 (krajowej siódemki) przecinającej południowo-zachodnią część województwa. Również droga nr 16 biegnąca przez środek województwa z zachodu na wschód przecinała powiaty z wyższym niż przeciętny w warmińsko-mazurskim wskaźnikiem zaludnienia.

II. Rozwój liczebny ludności województwa

Dynamika zmian w liczbie ludności

Zmiany w liczbie ludności danego obszaru są kształtowane przede wszystkim przez ruch naturalny i ruch migracyjny, które z kolei zależą od struktury demograficznej i sytuacji społeczno-gospodarczej. W omawianych latach liczba ludności województwa warmińsko-mazurskiego wahała się. Na początku analizowanego okresu liczba mieszkańców województwa wzrosła, przez kolejne cztery lata ulegała zmniejszeniu i od 2008 r. ponownie zaczęła wzrastać. Na przestrzeni siedmiu lat

w województwie wystąpił nieznaczny ubytek ludności o 0,1% (1,3 tys. osób). W Polsce liczba ludności zmniejszyła się w takim samym stopniu.

Tabl. 2. Zmiany w liczbie ludności

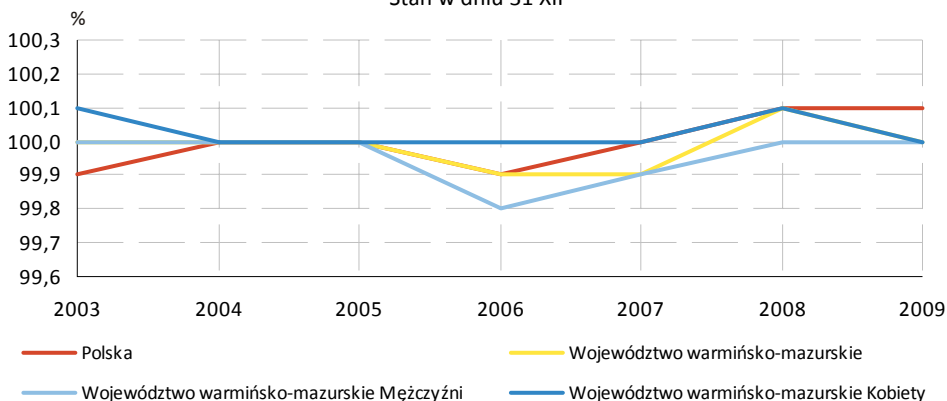
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009		Średnioroczne tempo zmian ²
	ludność w tys.								2002 =100	
Polska	38 218,5	38 190,6	38 173,8	38 157,1	38 125,5	38 115,6	38 135,9	38 167,3	99,9	-0,02
Województwo	1 428,4	1 428,9	1 428,7	1 428,6	1 426,9	1 426,2	1 427,1	1 427,1	99,9	-0,01
mężczyźni ..	698,2	697,9	697,6	697,3	695,9	695,0	695,4	695,5	99,6	-0,05
kobiety	730,3	730,9	731,1	731,3	730,9	731,1	731,7	731,6	100,2	0,03
Miasta	859,7	859,0	858,8	857,9	855,9	855,2	855,0	854,3	99,4	-0,09
mężczyźni ..	410,7	410,0	409,7	409,2	407,8	406,8	406,5	406,4	98,9	-0,15
kobiety	448,9	448,9	449,1	448,7	448,2	448,4	448,5	448,0	99,8	-0,03
Wieś	568,8	569,9	569,9	570,8	570,9	571,0	572,1	572,8	100,7	0,10
mężczyźni ..	287,5	287,9	287,9	288,1	288,2	288,3	288,8	289,2	100,6	0,09
kobiety	281,3	282,0	282,0	282,6	282,8	282,7	283,3	283,6	100,8	0,11

Biorąc pod uwagę zmiany w liczbie ludności z uwzględnieniem obszarów miejskich i wiejskich oraz płci, w 2009 r. w stosunku do 2002 r. zauważalny był ubytek mężczyzn mieszkających w miastach (-1,1%) oraz przyrost kobiet mieszkających na wsi (0,8%). Wskazuje to na różnice w tempie rozwoju liczebności ludności ze względu na miejsce zamieszkania.

Dynamika zmian liczby ludności według miejsca zamieszkania i płci w latach 2002–2009

Stan w dniu 31 XII

Średnioroczne tempo zmian liczby ludności w powiatach warmińsko-mazurskiego wykazywało znaczne zróżnicowanie. Przyrost ludności w okresie analizowanych siedmiu lat wystąpił

² Opis wskaźnika znajduje się w uwagach metodycznych na s. 116.

jedynie w pięciu powiatach. Największy miał miejsce w olsztyńskim (0,7%). W pozostałych czterech jednostkach przyrost charakteryzował się mniejszą dynamiką: powiat ełcki (0,4%), Olsztyn (0,3%), iławski (0,2%) i nowomiejski (0,1%).

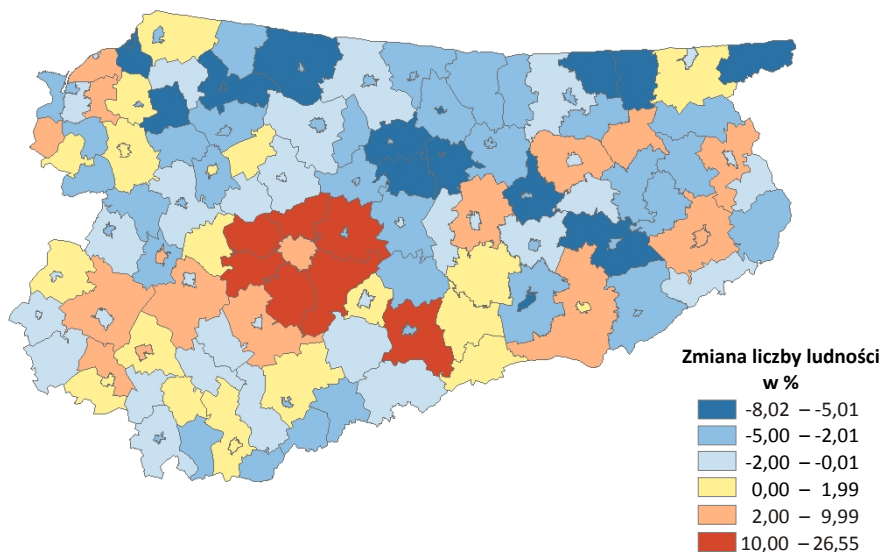
Badanie zmiany liczby ludności w latach 2002–2009 w powiatach województwa wskazuje, że w powiecie olsztyńskim miał miejsce najwyższy przyrost liczby ludności na terenach wiejskich. Wskaźnik przyrostu ludności w tym powiecie ukształtował się na poziomie 1,2%, a w kolejnych powiatach (szczycieńskim i iławskim), w których odnotowany został przyrost liczby ludności na obszarach wiejskich, wskaźnik ten osiągnął poziom 0,4%.

Zmiany ludnościowe w miastach i na wsi

Zaobserwowane zmiany dotyczące liczby ludności odmiennie przebiegały na terenach miejskich i wiejskich. W całym analizowanym okresie przyrost naturalny ludności zarówno w miastach jak i na wsi był dodatni. Charakteryzował się jednak różną dynamiką.

Zmiana liczby ludności w gminach w 2009 r. (2002=100)

Stan w dniu 31 XII

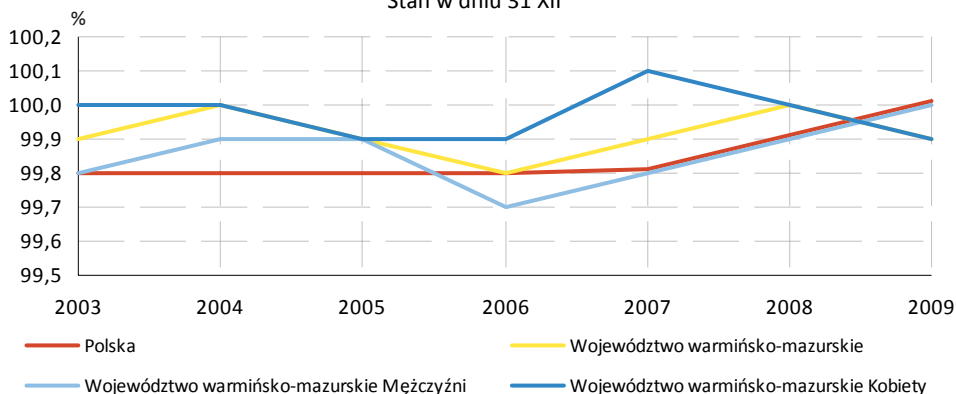
Porównując rok 2009 do roku 2002 w miastach przyrost naturalny zwiększył się o 138,6%, a na wsi zmniejszył się o 21,9%. Jednakże od początku 2002 r. ujemne saldo migracji ludności miejskiej znacznie przewyższało jej przyrost naturalny, co tłumaczy zmniejszanie się liczby mieszkańców miast.

W obserwowanym okresie na terenach wiejskich przybyło mieszkańców w 43 gminach. Przyrost zagęszczenia ludności widoczny był zwłaszcza w otoczeniu stolicy i innych większych miast województwa. Najwięcej mieszkańców przybyło w gminach wiejskich: Stawiguda (26,5%), Dywity (25,4%), Jonkowo (24,8%). Znaczący przyrost (od 10,4% do 12,6%) zanotowano również w gminach wiejskich: Purda, Gietrzwałd, Szczytno oraz na obszarze wiejskim gminy Barczewo.

W tych samych latach liczba mieszkańców miast wzrosła zaledwie w 9 jednostkach: Lubawa, Miłomłyn, Ełk, Olsztyn, Miłakowo, Pisz, Nowe Miasto Lubawskie, Działdowo i Pasłęk.

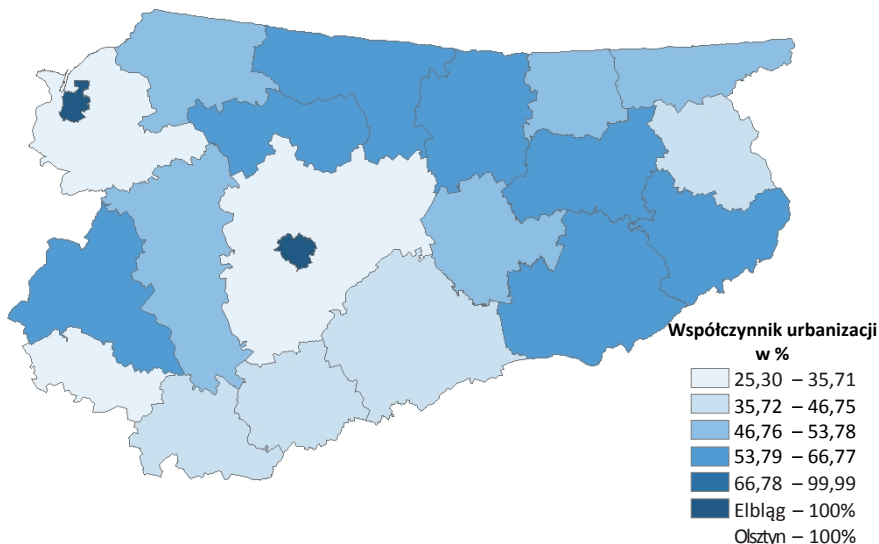
Dynamika zmian liczby mieszkańców miast w latach 2002–2009

Stan w dniu 31 XII

W latach 2002–2009 liczba mieszkańców miast województwa warmińsko-mazurskiego zmniejszyła się o 0,6%, a odsetek ludności miejskiej (wskaźnik urbanizacji) obniżył się z 60,2% do 59,9%. W Polsce w końcu 2009 r. ludność miejska stanowiła 61,0% ogólnej liczby ludności wobec 61,7% w 2002 r.

Liczba ludności miejskiej w powiatach w 2009 r.

Powiaty ziemskie o współczynniku urbanizacji powyżej średniej wojewódzkiej to etcki (66,8%) i lidzbarski (60,0%). Wysoki wskaźnik – w granicach od 59,3% do 57,2% – odnotowano w powiatach ziemskich: piskim, ławskim, giżyckim i kętrzyńskim. Wśród wymienionych powiatów wskaźnik urbanizacji w stosunku do stanu z 2002 r. wzrósł jedynie w powiecie etckim (o 0,9 pkt proc.).

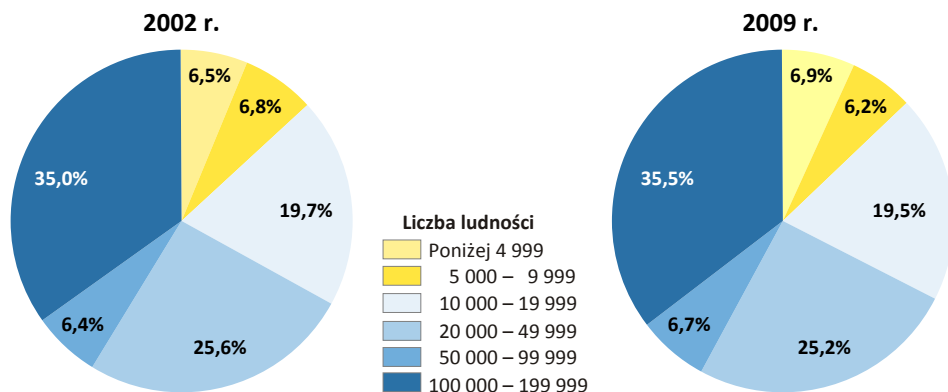
Przeciętna liczba ludności miejskiej przypadająca na jedno miasto w województwie w 2002 r. wyniosła 17 544 i po siedmiu latach zmniejszyła się do 17 435 osób. Spadek wyniósł 109 osób (0,6%). W Polsce średnia liczba ludności jednego miasta wyniosła 26 664 w 2002 r. oraz 25 951 w 2009 r. i tutaj spadek był silniejszy – wyniósł 2,7%.

Tabl. 3. Miasta według kategorii wielkości

Liczba ludności	Liczba miast		Liczba ludności ogółem		% ogółu ludności miejskiej		Dynamika ludności miejskiej w 2009 r. 2002=100
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	
Ogółem	49	49	859 661	854 339	100,0	100,0	99,4
Poniżej 4 999	18	19	55 887	58 716	6,5	6,9	105,1
5 000– 9 999	8	7	58 867	53 248	6,8	6,2	90,5
10 000– 19 999	12	12	169 365	166 794	19,7	19,5	98,5
20 000– 49 999	8	8	219 752	215 126	25,6	25,2	97,9
50 000– 99 999	1	1	55 307	57 579	6,4	6,7	104,1
100 000–199 999	2	2	300 483	302 876	35,0	35,5	100,8

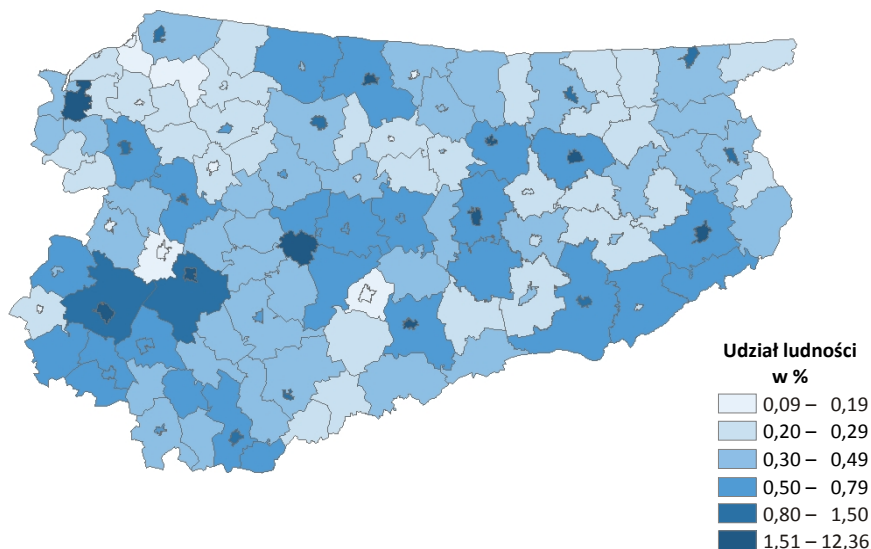
W województwie blisko 40% obszarów miejskich stanowią miasta małe o liczbie mieszkańców nie przekraczającej 5 000 osób, które w 2009 r. skupiały 6,9% ogółu ludności miejskiej (w 2002 r. 6,5%). W ciągu siedmiu lat miasta te charakteryzowały się największą dynamiką wzrostu liczby mieszkańców – 5,1%. Niewiele mniej, bo o 4,1% zwiększyła się liczba mieszkańców w trzecim co do wielkości mieście regionu – Etku. W ośrodkach skupiających od 5 000 do 9 999 mieszkańców liczba ludności zmniejszyła się o 9,5%.

Struktura ludności miejskiej według klas wielkości

Ponad jedna trzecia ogółu ludności miejskiej zamieszkiwała w dwóch największych miastach regionu – Elblągu i Olsztynie, przy czym sam Olsztyn skupiał 20,7% mieszkańców miast, co jednocześnie stanowiło 12,4% mieszkańców województwa.

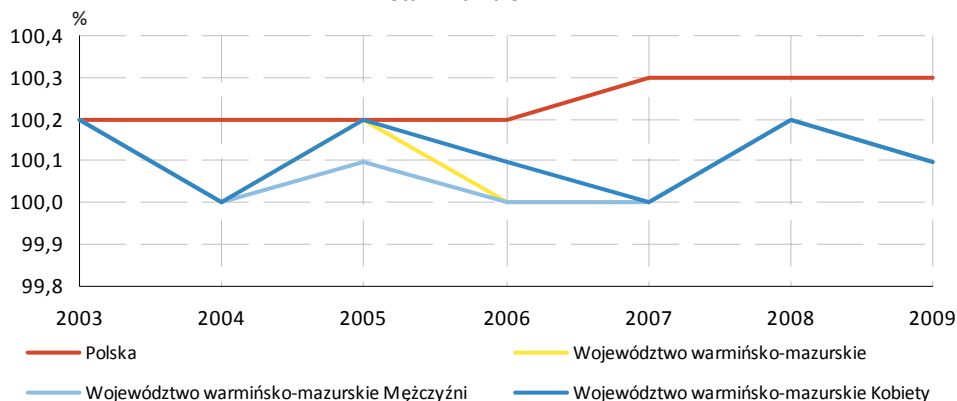
Udział ludności gmin w populacji województwa w 2009 r.

Obszary wiejskie regionu w 2009 r. zamieszkiwało 572,8 tys. osób, tj. o 0,7% więcej niż w 2002 r. Stan ludności wsi, podobnie jak w miastach, kształtował się pod wpływem ruchu naturalnego i migracyjnego. Tak samo jak w miastach saldo migracji było ujemne. Jednak w przeciwieństwie do miast ubytek ludności z powodu migracji (z wyjątkiem 2006 r.) rekompensowany był wyższym niż na obszarach miejskich przyrostem naturalnym, wynikającym z wyższej płodności mieszkańców wsi.

Dynamika zmian liczby mieszkańców wsi w latach 2002–2009

Stan w dniu 31 XII

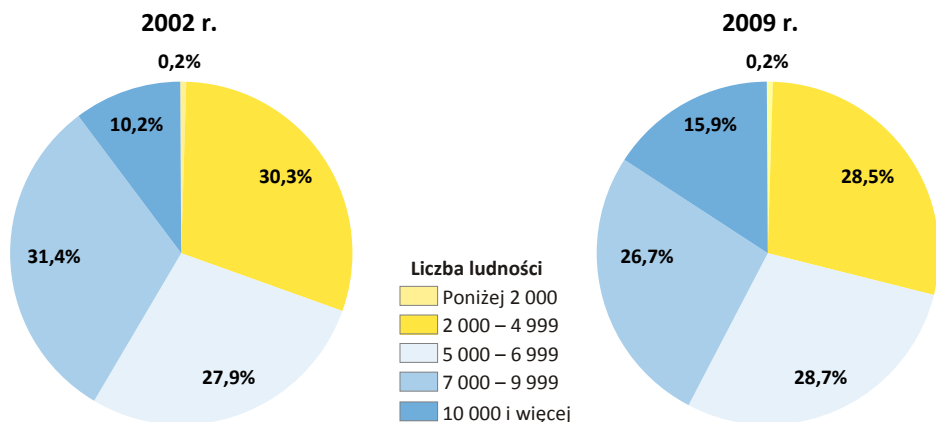
Znaczną część (46,0%) gmin wiejskich województwa w 2009 r. stanowiły małe jednostki administracyjne z liczbą ludności do 5 000, w których łącznie mieszkało 28,7% mieszkańców obszarów wiejskich. Dokładnie taki sam udział mieszkańców miały gminy średniej wielkości z liczbą ludności od 5 000 do 6 999.

Tabl. 4. Gminy wiejskie oraz obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich według kategorii wielkości

Liczba ludności	Liczba gmin		Liczba ludności ogółem		% ogółu ludności wiejskiej		Dynamika ludności wiejskiej w 2009 r. 2002=100
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	
Ogółem	100	100	568 788	572 779	100,0	100,0	100,7
Poniżej 2 000	1	1	1 297	1 232	0,2	0,2	95,0
2 000–4 999	46	45	172 202	163 244	30,3	28,5	94,8
5 000–6 999	26	27	158 409	164 519	27,9	28,7	103,9
7 000–9 999	22	19	178 745	152 706	31,4	26,7	85,4
10 000 i więcej	5	8	58 135	91 078	10,2	15,9	156,7

Zmiany stanu zaludnienia w poszczególnych jednostkach na przestrzeni siedmiu lat przedstawiały się następująco: wzrost miał miejsce w 8 największych gminach (liczących powyżej 10 000 ludności), których liczba ludności zwiększyła się o ponad połowę oraz w 27 gminach średniej wielkości, gdzie wzrost wyniósł 3,9%. W pozostałych gminach ubyło ludności, w tym najwięcej, bo o 14,6% w gminach liczących od 7 000 do 9 999 mieszkańców. Należy zwrócić uwagę, że w 2009 r. w stosunku do 2002 r. liczba gmin z tego przedziału zmniejszyła się o 3 jednostki (gminy: Dywity, Szczytno, Efk) na korzyść gmin największych, co tłumaczy tak znaczny wzrost mieszkańców tej grupy gmin.

Struktura ludności wiejskiej według klas wielkości

Odsetek ludności wiejskiej na obszarze Warmii i Mazur w końcu 2009 r. wynosił 40,1% wobec 39,8% w 2002 r. W powiecie nowomiejskim mieszkańcy wsi stanowili blisko trzy czwarte ogólnej liczby ludności. Podobnie znaczący udział zanotowano w powiecie elbląskim (70,5%), olsztyńskim (66,6%) i szczycieńskim (60,1%). Tylko w dwóch powiatach: etckim i lidzbarskim udział ludności wiejskiej był mniejszy niż średnio w województwie i wynosił odpowiednio 33,2% i 40,0%. W porównaniu do stanu sprzed siedmiu lat odsetek ludności wiejskiej utrzymywał się na podobnym poziomie, przy czym w 2002 r. jedynie w powiecie etckim udział ludności wiejskiej kształtował się poniżej średniej wojewódzkiej i wynosił 34,1%.

III. Podstawowe struktury demograficzne i ich przestrzenne zróżnicowanie

Zmiany w strukturze ludności według płci. Zjawisko feminizacji

Płeć jest cechą, według której można dokonywać badania struktury ludności. Struktura ludności według płci wpływa na natężenie procesów małżeństw, urodzeń i zgonów, a tym samym na dynamikę zmian w liczbie ludności.

W województwie, podobnie jak w kraju, na koniec 2009 r. liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn, a ich udział w ogólnej liczbie ludności wynosił odpowiednio: 51,3% w województwie i 51,7% w kraju. W całym analizowanym okresie liczba kobiet w warmińsko-mazurskim zwiększyła się o 0,2%, natomiast liczba mężczyzn spadła o 0,4%. W miastach liczebność obu populacji obniżyła się: kobiet o 0,2%, mężczyzn o 1,1%, a na terenach wiejskich wzrosła – odpowiednio o 0,8% i 0,6%.

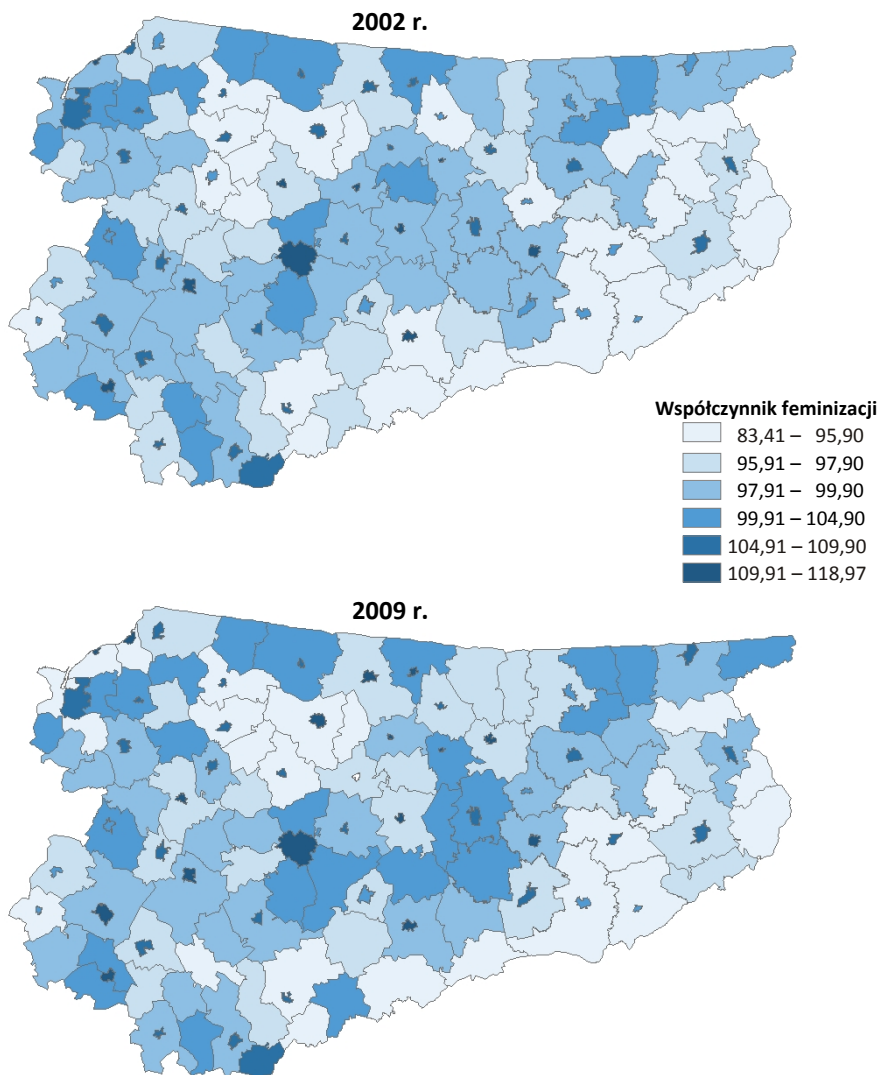
Podstawową miarą pozwalającą badać strukturę ludności według płci jest współczynnik feminizacji wyrażający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. Wskaźnik ten w województwie warmińsko-mazurskim w 2009 r. osiągnął poziom 105,2 (w 2002 r. 104,6) i był jednym z najniższych w kraju.

Analiza współczynnika feminizacji według podziału na miasta i wieś wykazuje, że wśród mieszkańców miast utrzymywała się przewaga kobiet (110,2 kobiet na 100 mężczyzn), a wśród mieszkańców wsi występowała przewaga mężczyzn (na 100 mężczyzn przypadało 98,1 kobiet). W okresie siedmiu lat proporcje te pozostały na zbliżonym poziomie.

W końcu 2009 r. we wszystkich miastach warmińsko-mazurskiego współczynnik feminizacji przekraczał poziom 100,0. W 10 miastach wartość współczynnika była niższa niż średnia w województwie. Najwyższy współczynnik zaobserwowano w Jezioranach – 117,0, Olsztynie – 115,2, Mikołajkach – 114,7, Bisztyńku – 113,7 oraz Ostródzie – 113,7. Na obszarach wiejskich w 24 gminach wystąpiła przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami, a najwyższy współczynnik feminizacji zanotowano w Iłowie-Osada – 106,4 oraz w Gronowie Elbląskim – 103,6. Najmniej kobiet na 100 mężczyzn przypadało w Pieniężnie – 83,4 i Orzyszu – 90,3. W dwóch gminach, Godkowie i Pozezdrzu, wystąpiła równowaga między liczbą kobiet i mężczyzn.

Analiza relacji między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn w powiatach pokazała, iż tylko w węgorszewskim mieszało więcej mężczyzn niż kobiet (wskaźnik feminizacji 99,6). Natomiast wszystkie pozostałe powiaty charakteryzowała przewaga kobiet.

Liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminach w 2002 r. i 2009 r.

Zmiany w strukturze ludności według wieku. Proces starzenia się ludności

Przemiany związane ze strukturą ludności według wieku są istotnym elementem procesów ludnościowych.

Czynniki, które wpływają na zmiany w strukturze ludności według wieku to:

- liczba urodzeń – wpływa na liczbę dzieci i młodzieży oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności,
- liczba zgonów – lepsza opieka lekarska i warunki materialne powodują zmniejszenie się liczby zgonów i w konsekwencji wydłużanie się przeciętnego trwania życia ludności,
- liczba i struktura migrantów – przewaga wśród migrantów osób młodych wpływa na odmłodzenie terenów, na które przybywają migranci i na starzenie się ludności obszarów, które opuszczają.

Różne wartości w zależności od wieku populacji przyjmuje opisany wcześniej współczynnik feminizacji. Biorąc pod uwagę wiek ludności wśród ogółu ludności województwa w wieku do 40 lat występowała przewaga mężczyzn nad kobietami, a współczynnik feminizacji nie przekraczał poziomu 100,0. Przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami wystąpiła dopiero w grupie wieku 40 lat i więcej, dla której współczynnik feminizacji wyniósł 119,2. W przypadku mieszkańców miast przewaga kobiet nad mężczyznami wystąpiła w grupie wieku od 36 lat, natomiast wśród mieszkańców wsi dopiero w grupie wieku od 61 lat.

Tabl. 5. Liczba kobiet na 100 mężczyzn według biologicznych grup wieku

Grupy wieku	2002			2009		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Polska						
Ogółem	106,5	110,2	100,8	107,1	111,2	101,0
0–14 lat	95,3	95,1	95,5	94,8	94,8	94,9
15–64 lata	101,4	106,1	93,5	101,4	106,1	94,2
65 lat i więcej	164,2	168,0	158,8	165,4	168,2	161,1
Warmińsko-mazurskie						
Ogółem	104,6	109,3	97,9	105,2	110,2	98,1
0–14 lat	95,3	95,0	95,7	94,9	94,5	95,3
w tym						
0 lat	91,0	90,8	91,1	92,6	91,6	94,1
1	92,4	94,5	89,9	93,2	91,2	95,8
2 lata	97,9	99,5	96,1	94,0	96,0	91,8
15–64 lata	99,9	105,9	90,8	99,6	105,4	91,1
w tym						
25–34 lata	96,1	100,5	89,6	93,6	97,8	87,3
35–44 lata	98,4	107,3	86,1	98,1	102,9	91,4
45–54 lata	102,5	111,0	87,9	102,5	112,9	88,1
65 lat i więcej	166,6	170,5	161,1	171,7	176,2	164,8

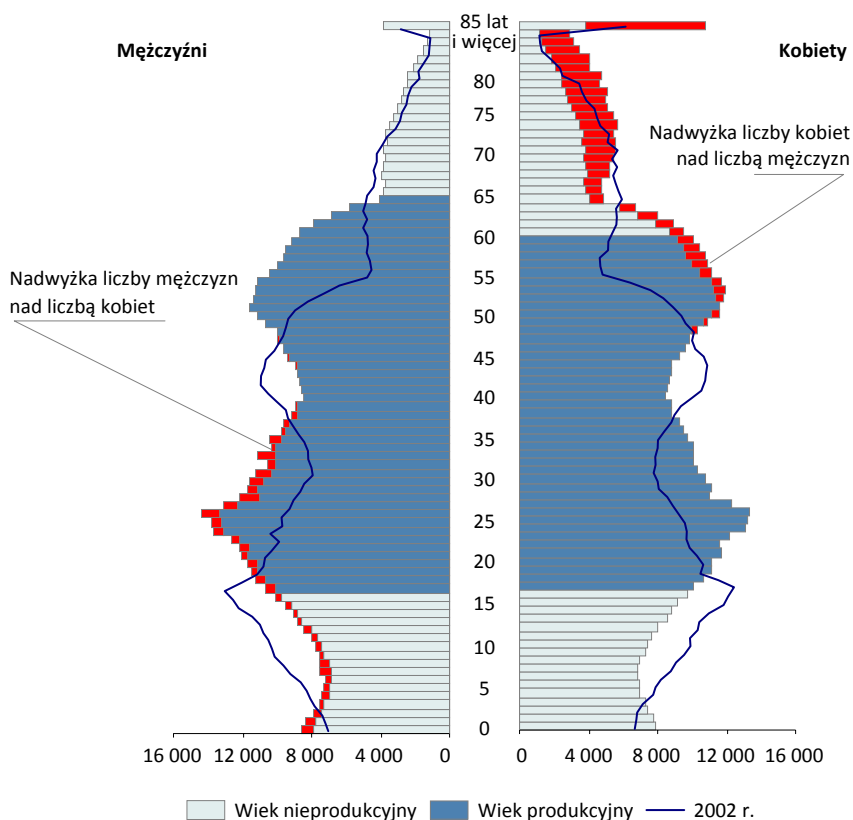
Proporcje między liczbą kobiet i mężczyzn zmieniały się wraz z wiekiem ludności. Najwyższa przewaga kobiet nad mężczyznami widoczna była wśród osób w wieku 65 lat i więcej, gdzie współczynnik feminizacji w województwie wyniósł 171,7. Wysoka różnica między liczbą mężczyzn i kobiet w starszych rocznikach wieku jest wynikiem m.in. nadumieralności mężczyzn.

Dokonujące się zmiany struktury ludności według płci w poszczególnych grupach wiekowych znajdują swoje odbicie w kształcie piramid demograficznych, które pozwalają m.in. na ocenę:

- przeszłości demograficznej prezentowanej populacji,
- obecnej struktury ludności według płci w poszczególnych grupach wiekowych,
- przyszłej liczebności populacji, jej struktury oraz spodziewanej w przyszłości liczby urodzeń i zgonów.

Ludność według płci i wieku w 2002 r. i 2009 r.

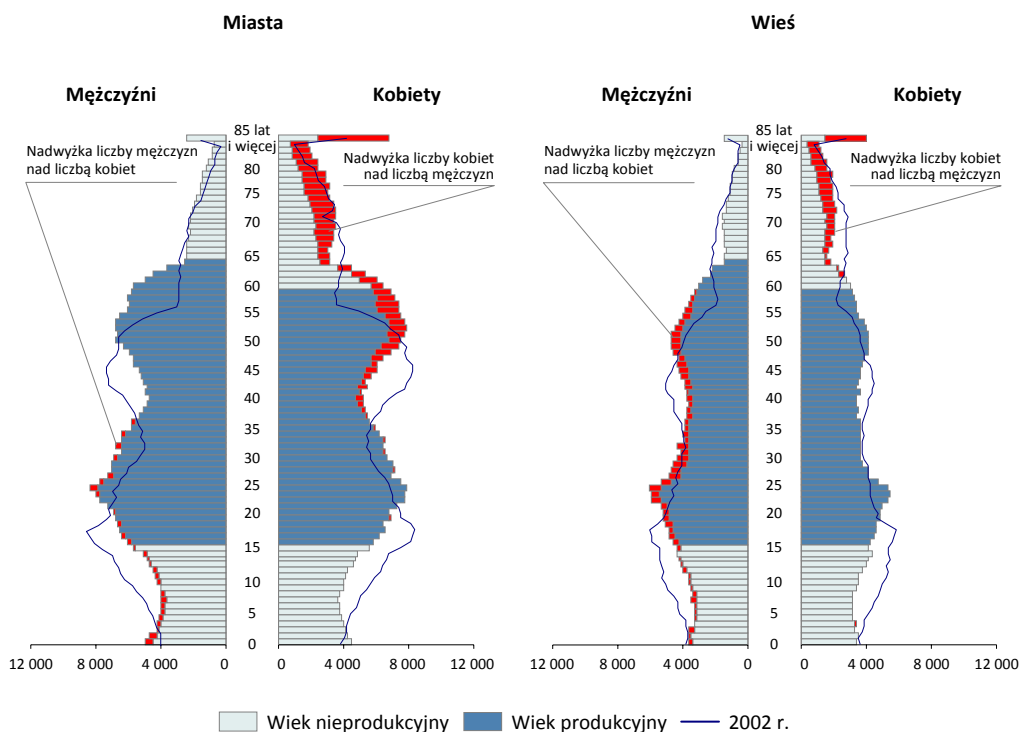
Stan w dniu 31 XII

Badanie struktury ludności według wieku na koniec 2009 r. wykazuje, że najmniej liczne roczniki reprezentowane są przez osoby w wieku 5–10 lat oraz 40–45 lat. Najliczniejsze roczniki obejmują osoby w wieku 0–4 lata, 25–30 lat, a także 50–63 lata, co jest rezultatem cyklicznego występowania wyżów demograficznych.

Analizując strukturę wieku oraz płci ludności można zauważyć, że rezultaty przemian demograficznych wśród mieszkańców miast i wsi były podobne. Zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich najliczniejsze roczniki wieku odpowiadają wyżom urodzeń z lat pięćdziesiątych oraz przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Wzrost liczby dzieci w wieku 0–4 lata jest wynikiem obserwowanej w ostatnich latach zwiększonej liczby urodzeń. Jest on następstwem tego, że w okresie rozrodzcy weszły osoby urodzone we wspomnianym drugim wyżu demograficznym.

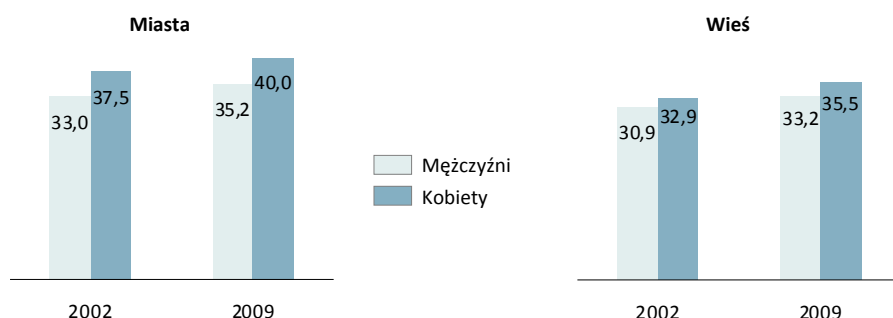
Ludność według płci i wieku w 2002 r. i 2009 r. Stan w dniu 31 XII

Zmiany liczebności poszczególnych roczników wieku ludności miejskiej przebiegają znacznie dynamiczniej niż ludności wiejskiej, a wspomniane wcześniej wyże urodzeń są silniej zarysowane w miastach niż na wsi. Te rozbieżności wynikają przede wszystkim z ruchów migracyjnych ze wsi do miast, których największe nasilenie obserwowane było od lat pięćdziesiątych do siedemdziesiątych ubiegłego wieku.

Dokonującym się obecnie zmianom demograficznym towarzyszy proces starzenia się ludności, widoczny również w warmińsko-mazurskim. Potwierdza to rosnący wiek środkowy mieszkańców Warmii i Mazur (mediana wieku). Na koniec 2009 r. wiek środkowy mieszkańców województwa wyniósł 36,2 lat, co oznacza, że w 2009 r. połowa ludności jeszcze nie osiągnęła wieku 36,2 lat, a połowa już go przekroczyła. W 2009 r. 50% populacji mężczyzn stanowiły osoby w wieku 34,4 lata i więcej, natomiast połowa populacji kobiet osiągnęła wiek co najmniej 38,2 lat. W 2002 r. wiek środkowy wyniósł dla województwa ogółem 33,9 lata oraz odpowiednio 32,1 lata dla mężczyzn i 35,8 lat dla kobiet. Te zmiany świadczą o przesunięciu wieku środkowego w analizowanym okresie wśród mężczyzn o 2,3 lata, a wśród kobiet o 2,4 lata.

Mediana wieku według miejsca zamieszkania i płci

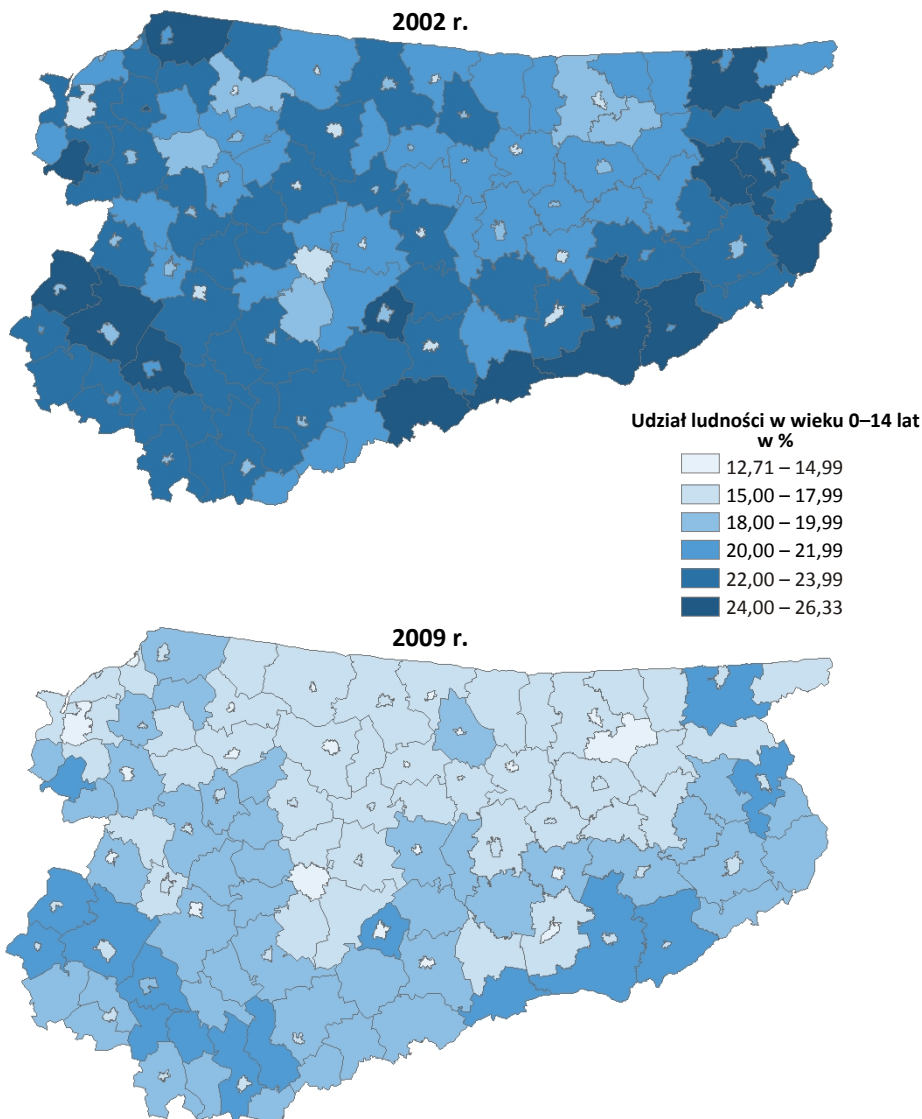

W 2002 r. w miastach wiek środkowy wynosił 35,4 lat, po siedmiu latach wzrósł do 37,4 lat. Na wsi miara ta przyjmowała wartości odpowiednio 31,8 lat i 34,2 lata, co świadczy o tym, że ludność w miejscowościach wiejskich była młodszą niż w miastach. W kraju wiek środkowy ludności w końcu badanego okresu był niższy niż przeciętnie w województwie i wynosił 35,9 lat.

Analizując ludność w podziale na trzy grupy wiekowe: dzieci (0–14 lat), ludność dorosłą (15–64 lata) i osoby starsze (65 lat i więcej) zauważyć można zasadnicze zmiany, jakie miały miejsce w badanych latach. Odsetek dzieci zmniejszył się z 19,6% w 2002 r. do 16,3% w 2009 r., a udział osób starszych w tym okresie wzrósł z 11,0% do 11,8%. W miastach województwa udział ludności w wieku 65 lat i więcej wynosił w 2002 r. 10,9%, a w 2009 r. 12,2%. Natomiast na wsi odsetek tej grupy ludności w analizowanych latach nie zmienił się, pozostając na poziomie 11,2%.

Jednocześnie widoczny był spadek udziału dzieci w ogólnej liczbie ludności. W miastach odsetek dzieci w badanych latach zmniejszył się z 17,7% do 14,8%, a na terenach wiejskich z 22,5% do 18,5%. W Polsce udział dzieci w ogólnej liczbie ludności był niższy niż na Warmii i Mazurach i wynosił 17,8% w 2002 r. oraz 15,2% w 2009 r.

Udział ludności w wieku 0–14 lat w liczbie ludności ogółem w gminach w 2002 r. i 2009 r.

Gminy usytuowane w centralnej i północnej części województwa charakteryzowały się wyraźnie niższym udziałem dzieci w ogólnej liczbie ludności w porównaniu z gminami położonymi na wschodnich i zachodnich krańcach oraz w całym pasie południowym województwa. Gminy młode demograficznie (o największym udziale dzieci w ogólnej liczbie ludności) to gminy wiejskie: Markusy (21,8%) i Lubawa (21,1%), a także obszar wiejski gminy Susz (21,6%). W 2009 r. stosunkowo najmniej dzieci mieszkało w miastach: Ruciane-Nida (12,7%), Pieniężno (12,9%), Reszel (13,0%) i Olsztyn (13,5%). W analizowanym okresie we wszystkich gminach województwa zaobserwowano spadek udziału dzieci w ogólnej liczbie ludności. Największe zmiany miały miejsce w gminie wiejskiej Świętajno (spadek o 6,4 pkt proc.) oraz miastach: Frombork (6,4 pkt proc.), Młynary i Biała Piska (6,3 pkt proc.).

W przypadku powiatów najniższy udział dzieci w wieku 0–14 lat w 2009 r. odnotowano w Olsztynie (13,5%), Elblągu (14,1%) oraz w powiecie węgorzewskim (14,7%). Powiaty z najwyższym odsetkiem dzieci to: nowomiejski (18,7%) oraz działdowski i iławski (17,9%). W ciągu siedmiu analizowanych lat udział dzieci 14 letnich i młodszych zmniejszył się we wszystkich powiatach, najbardziej w piskim (o 4,8 pkt proc.), braniewskim (4,4 pkt proc.) oraz oleckim (o 4,3 pkt proc.).

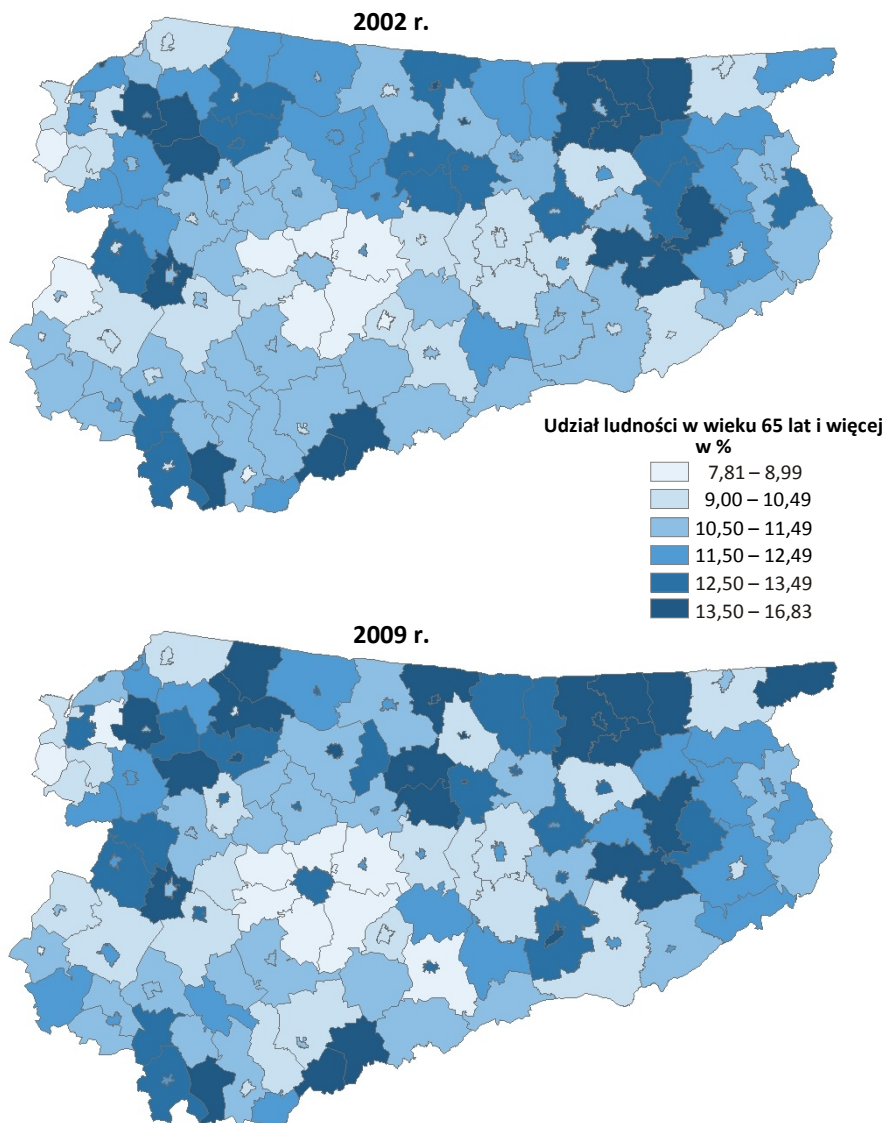
Pozytywną tendencją obserwowaną w analizowanym okresie było zwiększenie z 3,1% w 2002 r. do 3,4% w 2009 r. udziału dzieci najmłodszych w wieku do 2 lat. Było to efektem rosnącej od 2005 r. liczby urodzeń. Pomimo tego odsetek dzieci i młodzieży (0–18 lat) w okresie 2002–2009 zmniejszył się, w tym: dzieci w wieku 7–12 lat o 2,2 pkt proc., młodzieży w wieku 16–18 lat o 1,3 pkt proc. oraz dzieci w wieku 13–15 lat o 1,2 pkt proc.

Analiza udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności gmin wskazuje na dużo większe zróżnicowanie przestrzenne zmian dotyczących liczebności tej grupy wiekowej niż w przypadku dzieci. Gminy, w których udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności był najwyższy to gminy wiejskie: Banie Mazurskie (16,8%), Godkowo (14,9%), Budry (14,8%) i Dubeninki (14,6%). Gminy z relatywnie niskim odsetkiem osób starszych to gminy wiejskie zlokalizowane w pobliżu stolicy województwa: Dywity (7,8%), Jonkowo (8,2%) i Purda (8,3%).

W 2009 r. najmniej seniorów mieszkało w powiatach olsztyńskim i ełckim, gdzie udział osób w wieku 65 lat i więcej stanowił odpowiednio 10,3% i 10,6%, natomiast powiaty z największym udziałem osób starszych to: węgorzewski (13,7%), lidzbarski (13,0%) oraz kętrzyński (12,8%). W porównaniu ze stanem z 2002 r. tylko w powiecie elbląskim liczba najstarszych mieszkańców zmniejszyła się (o 0,2 pkt proc.).

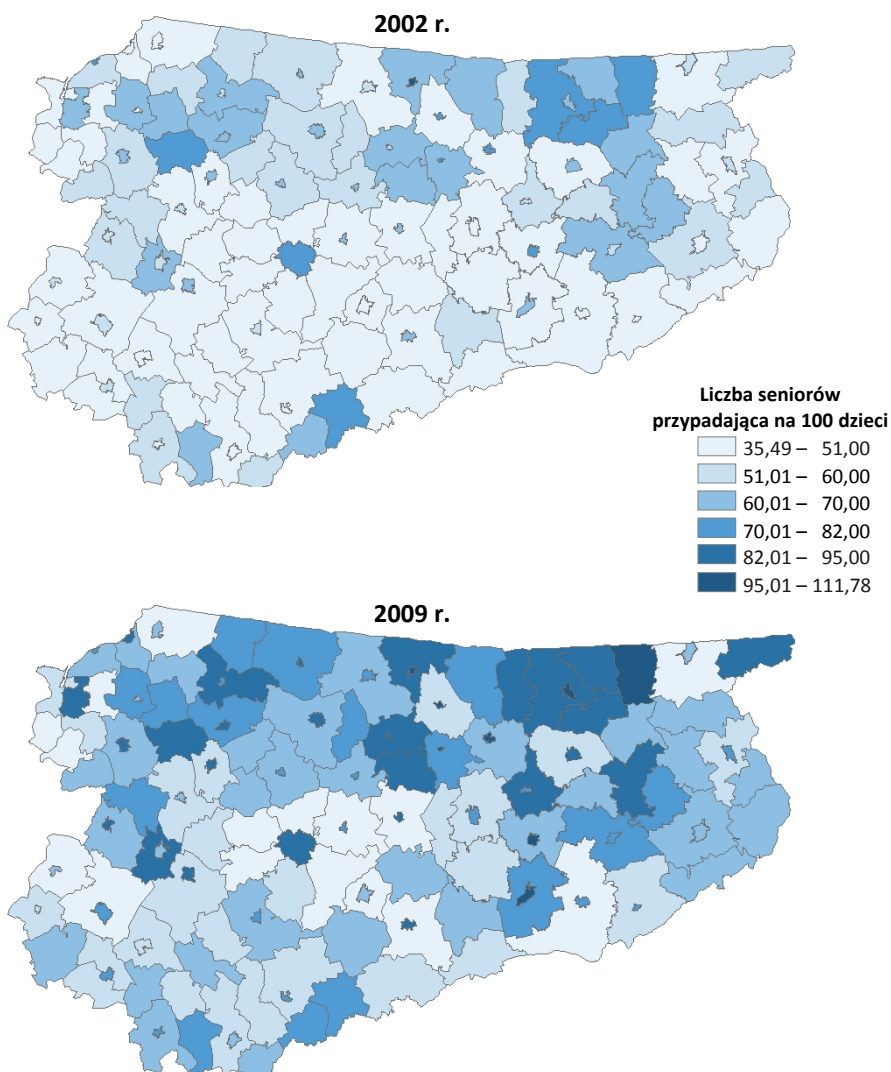
Między powiatami województwa warmińsko-mazurskiego wystąpiło niewielkie zróżnicowanie, biorąc pod uwagę udział seniorów w ludności ogółem. Większe dysproporcje wystąpiły przy porównaniu powiatów pod względem udziału dzieci w ogólnej liczbie ludności.

Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w liczbie ludności ogółem w gminach w 2002 r. i 2009 r.

Stopień zaawansowania demograficznej starości mierzony jako relacja liczby ludności w wieku 65 lat i więcej do liczby dzieci w wieku 0–14 lat, w okresie 2002–2009 nasilał się. Relację osób najstarszych do najmłodszych można przedstawić jako stosunek liczby dziadków do liczby wnuków. Posługując się takim porównaniem można stwierdzić, że w końcu 2002 r. na 100 wnuków przypadało 56 dziadków, a w 2009 r. ich liczba wzrosła do 72. Związane jest to ze zmniejszaniem się liczby dzieci, a tym samym z niekorzystnym kierunkiem zmian w strukturze ludności według wieku. W miastach tempo zmian tego wskaźnika było większe niż na obszarach wiejskich. W kraju relacja seniorów do dzieci była wyższa niż w warmińsko-mazurskim, w 2009 r. na 100 dzieci przypadało 89 seniorów.

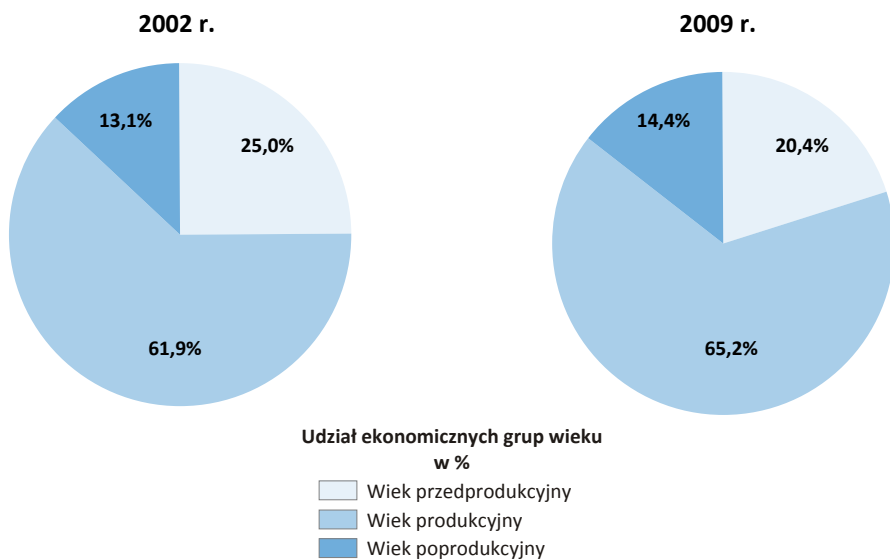
Liczba seniorów przypadająca na 100 dzieci w gminach w 2002 r. i 2009 r.

Analiza relacji liczby osób starszych do liczby dzieci w warmińsko-mazurskim wskazuje na znaczne zróżnicowanie tych proporcji. Najwięcej seniorów w relacji do liczby dzieci mieszkało w północnych gminach województwa oraz w największych ośrodkach miejskich. W końcu 2009 r. w powiecie węgorzewskim na 100 dzieci przypadało 94 seniorów, niewiele mniej w Olsztynie (93). Najniższy wskaźnik wystąpił w powiecie olsztyńskim (61) oraz iławskim i ełckim (62).

Liczba ludności i specyfika jej struktury według ekonomicznych grup wieku (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) są traktowane jako tradycyjny czynnik mający znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego. W strukturze ludności województwa warmińsko-mazurskiego w analizowanych latach dominowały osoby w wieku produkcyjnym. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców regionu wzrósł z 61,9% w 2002 r. do 65,2% w 2009 r.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2002 r. i 2009 r.

Na potrzeby bardziej dokładnych analiz ludności w wieku produkcyjnym stosowany jest dodatkowy podział tej grupy na osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) oraz produkcyjnym niemobilnym (45–60/65 lat). Relacje między tymi dwiema grupami ludności wieku produkcyjnego informują m. in. o charakterze zasobów siły roboczej. Badanie zmian udziału osób w wieku mobilnym i niemobilnym w całej populacji osób w wieku produkcyjnym pokazuje, że w latach 2002–2009 zmiany struktury tej populacji nie były korzystne. O ile odsetek ludności w wieku produkcyjnym mobilnym utrzymał się na zbliżonym poziomie (obniżył się zaledwie o 0,1 pkt proc.), to udział osób w wieku niemobilnym wzrósł o 3,3 pkt proc.

Podobna tendencja towarzyszyła zmianom udziału w ogólnej liczbie ludności osób w wieku poprodukcyjnym. W omawianym okresie nastąpił wzrost odsetka osób z tej grupy wieku z 13,1% w 2002 r. do 14,4% w 2009 r.

Relacja liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do ludności ogółem w kraju w okresie 2002–2009 zmniejszyła się o 3,8 pkt proc. W województwie zmiana ta przybrała większe rozmiary, udział osób w wieku przedprodukcyjnym kształtował się na poziomie 25,0% na początku analizowanego okresu oraz 20,4% na końcu.

Porównanie struktury ludności według ekonomicznych grup wieku na obszarach wiejskich i w miastach pokazuje, że w 2009 r. odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na wsi (23,0%) był wyższy niż w miastach (18,6%). Z kolei udział w ludności ogółem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym wynosił odpowiednio 63,6% i 13,4% na wsi oraz 66,2% i 15,1% w miastach.

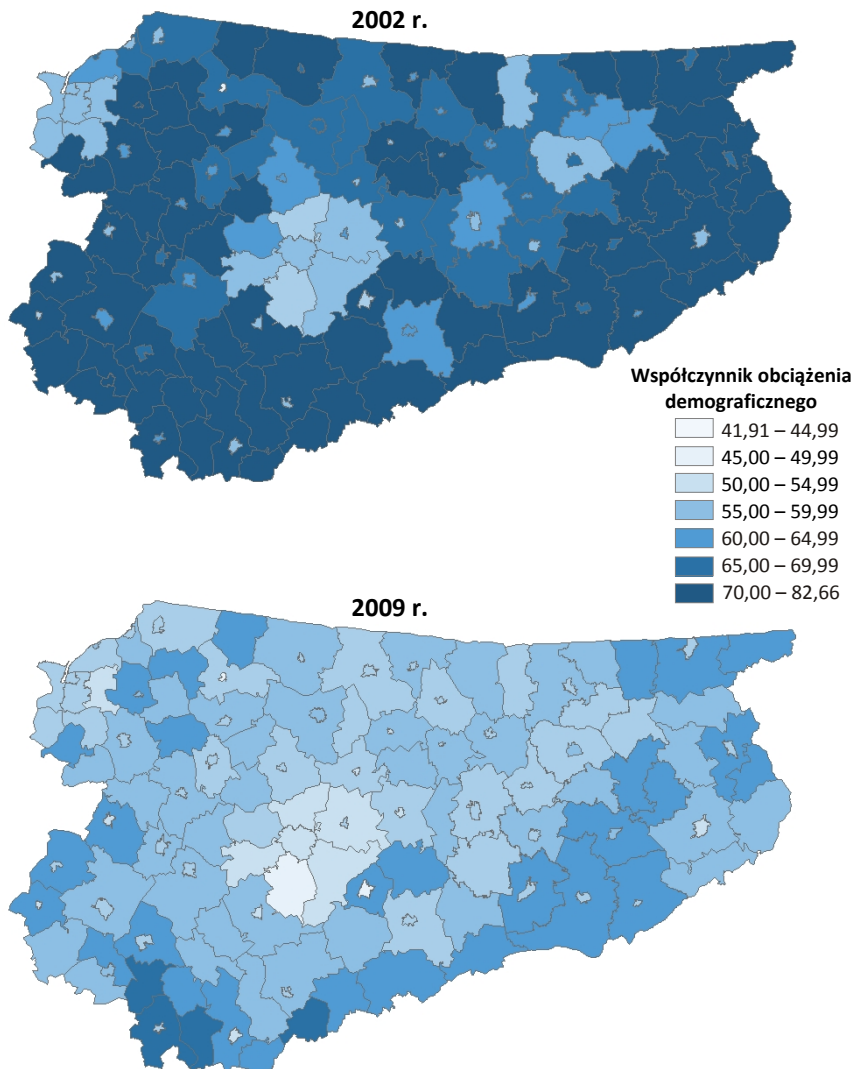
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2009 r. przedstawiała się odmiennie zarówno w odniesieniu do mieszkańców miast i wsi, jak i w przypadku mężczyzn i kobiet. Wśród mężczyzn udział osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 21,5%, a produkcyjnym 69,6%. Udział tych grup w populacji mężczyzn był wyższy niż w populacji kobiet, w której odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 19,4%, a odsetek osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 60,9%. Udział mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wyniósł 8,9%, natomiast odsetek kobiet w wieku poprodukcyjnym wyniósł 19,7%.

Jednym z narzędzi umożliwiających obserwację przemian demograficznych związanych z procesem starzenia się społeczeństwa jest współczynnik obciążenia demograficznego. Jest on liczony, jako relacja liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Polsce w 2009 r. współczynnik obciążenia demograficznego osiągnął poziom 55,0.

W województwie omawiany współczynnik w analizowanych latach obniżył się z 61,6 do 53,5. Określenie, czy taka zmiana jest korzystna wymaga zbadania, jak zmieniał się udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku. W warmińsko-mazurskim na zmniejszenie w omawianym okresie poziomu wskaźnika obciążenia demograficznego wpływ miał przede wszystkim dość znaczny wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym (z 61,9% do 65,2%). Temu korzystnemu kierunkowi przemian towarzyszyły jednak zmiany, które należy określić jako niepożądane. Jedną z nich to zmniejszanie (z 25,0% do 20,4%) udziału osób młodych, tworzących grupę wieku przedprodukcyjnego, które w perspektywie wejdą do grupy produkcyjnej, a kolejną to wzrost udziału (z 13,1% do 14,4%) osób w wieku poprodukcyjnym, które już nie powrócą do aktywności zawodowej.

Na obszarach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego współczynnik obciążenia demograficznego w badanych latach zmniejszył się z poziomu 70,3 do 57,3 i spadek tego wskaźnika był wyższy niż w miastach.

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach w 2002 r. i w 2009 r.

W końcu 2009 r. najniższy współczynnik obciążenia demograficznego zanotowano w Olsztynie (48,1) i Elblągu (50,3) oraz w gminach powiatu olsztyńskiego i mrągowskiego. Wpływ na wysokość tego wskaźnika miał najwyższy na tych obszarach odsetek ludności w wieku produkcyjnym oraz najniższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym.

IV. Analiza ruchu naturalnego ludności

Zmiany demograficzne związane z urodzeniami

Urodzenia i zgony jako czynniki determinujące przyrost naturalny mają podstawowe znaczenie w analizie ruchu naturalnego. Poziom urodzeń jest wypadkową działania wielu zmiennych, do których zaliczyć należy m. in. liczbę kobiet i mężczyzn w wieku prokreacyjnym, liczbę małżeństw oraz strukturę nowożeńców według wieku.

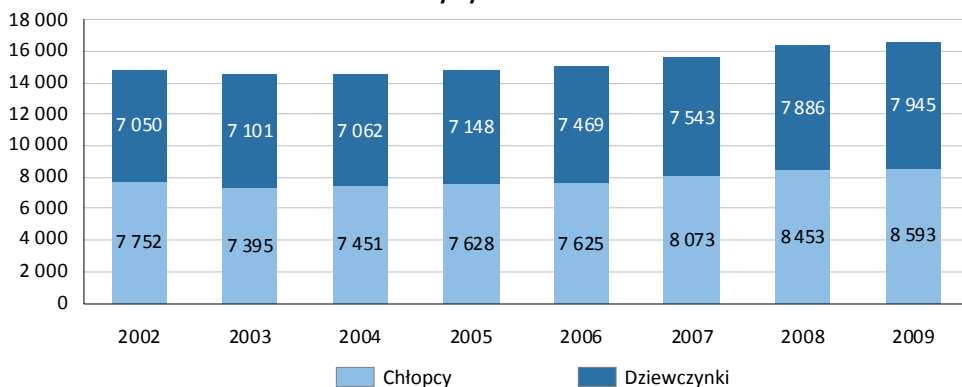
Tabl. 6. Zmiany w liczbie urodzeń żywych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Średnioroczne tempo zmian	
	w liczbach bezwzględnych								2002 =100	2002 -2009
Polska	353 765	351 072	356 131	364 383	374 244	387 873	414 499	417 589	118,0	2,40
Województwo	14 802	14 496	14 513	14 776	15 094	15 616	16 339	16 538	111,7	1,60
mężczyźni ..	7 752	7 395	7 451	7 628	7 625	8 073	8 453	8 593	110,8	1,48
kobiety	7 050	7 101	7 062	7 148	7 469	7 543	7 886	7 945	112,7	1,72
Miasta	7 693	7 734	7 812	8 026	8 153	8 493	8 987	9 443	122,7	2,97
mężczyźni ..	4 035	3 965	4 013	4 132	4 195	4 354	4 667	4 942	122,5	2,94
kobiety	3 658	3 769	3 799	3 894	3 958	4 139	4 320	4 501	123,0	3,01
Wieś	7 109	6 762	6 701	6 750	6 941	7 123	7 352	7 095	99,8	-0,03
mężczyźni ..	3 717	3 430	3 438	3 496	3 430	3 719	3 786	3 651	98,2	-0,26
kobiety	3 392	3 332	3 263	3 254	3 511	3 404	3 566	3 444	101,5	0,22

W badanych latach kierunek i dynamika zmian w liczbie urodzeń były niejednorodne. W 2002 r. w województwie warmińsko-mazurskim przyszło na świat 14,8 tys. dzieci, w kolejnym roku urodziło się kilkaset dzieci mniej, następnie od 2004 r. liczba urodzeń powoli, systematycznie wzrastała, osiągając w 2009 r. najwyższą wartość (16,5 tys.).

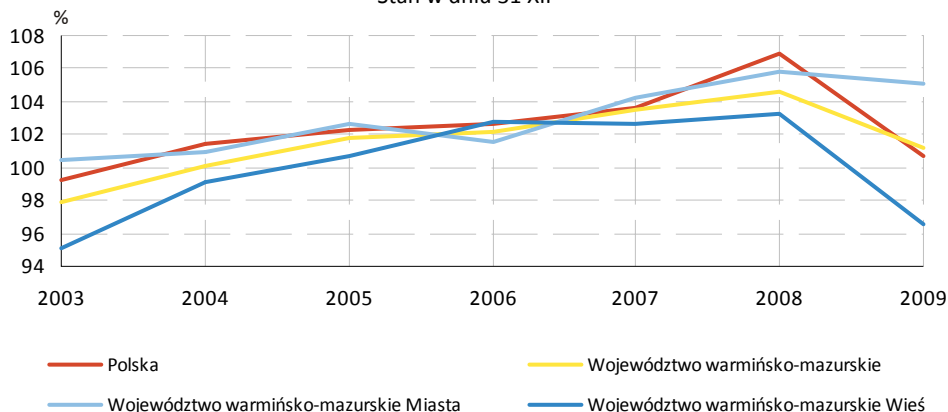
Liczba urodzeń żywych w latach 2002–2009

Z analizy danych wynika, że liczba urodzeń żywych w okresie 2002–2009 w warmińsko-mazurskim wzrastała średniorocznie o 1,60%, jednak tempo wzrostu urodzeń w województwie było niższe niż w Polsce (2,40%). Kierunek i tempo zmian liczby urodzeń kształtowały się odmiennie w miastach i na wsi.

Dynamika zmian liczby urodzeń w latach 2002–2009

Stan w dniu 31 XII

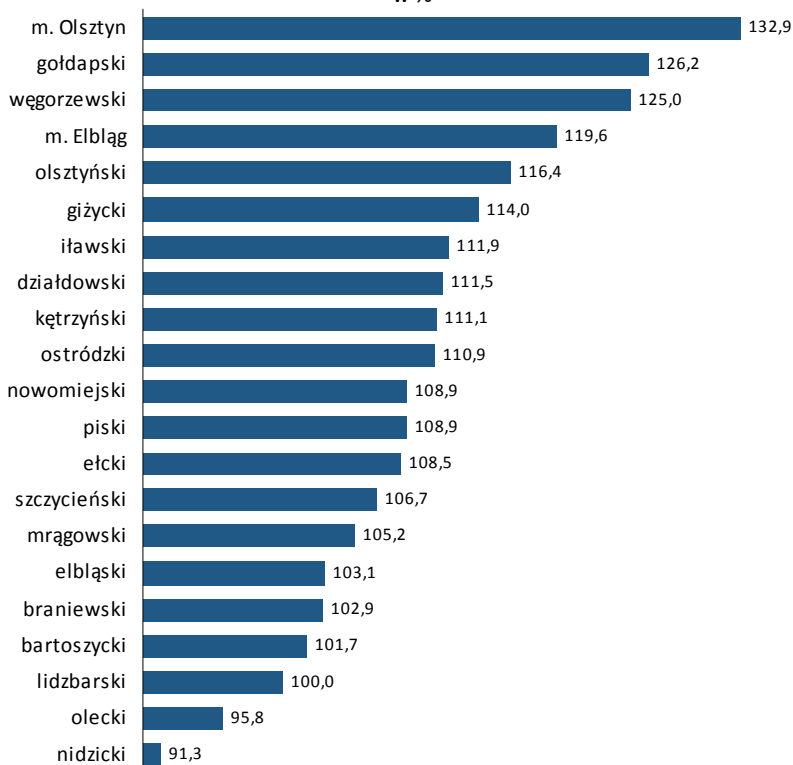

W miastach zjawisko urodzeń miało wzrostowy, stabilny charakter, a liczba urodzeń z roku na rok rosła średnio o 2,97%. Natomiast na obszarach wiejskich w pierwszych latach badanego okresu liczba urodzeń malała, potem rosła i w 2009 r. ponownie obniżyła się. Średnioroczny spadek urodzeń na wsi wyniósł w badanym okresie 0,03%.

Dynamika zmian liczby urodzeń żywych w powiatach w 2009 r.

2002=100

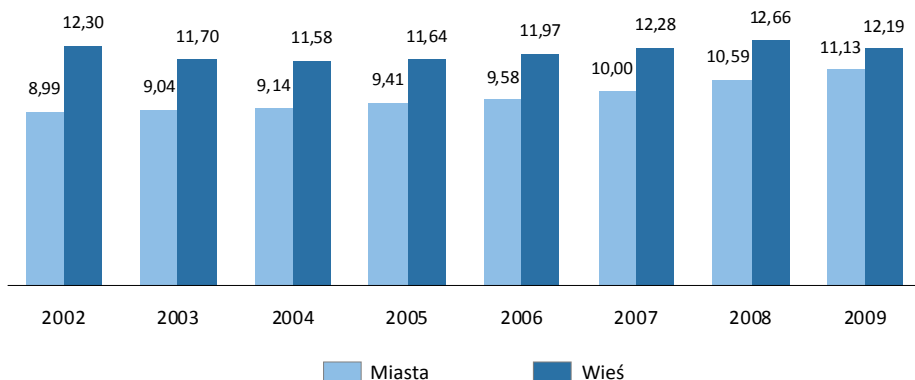
w %

W okresie siedmiu lat największa dynamika liczby urodzeń miała miejsce w Olsztynie (wzrost o 32,9%), powiecie gołdapskim (o 26,2%) i węgorzewskim (o 25,0%). Tylko w dwóch powiatach liczba urodzeń w omawianym okresie zmniejszyła się: w nidzickim o 8,7% oraz w oleckim o 4,2%.

Wzrostową tendencję natężenia urodzeń odzwierciedla również współczynnik urodzeń. Jest to miara rodności wyrażona jako liczba urodzeń żywych na 1 000 ludności. Wskaźnik ten w ciągu całego analizowanego okresu rósł, osiągając w 2009 r. poziom 11,57. W miastach województwa natężenie urodzeń było niższe niż na wsi, a poziom wskaźnika dla miast wyniósł 11,13, natomiast dla terenów wiejskich 12,19. Poziom rodności ludności województwa był wyższy niż w kraju, gdzie w 2009 r. wartość wskaźnika ukształtowała się na poziomie 10,95, w miastach wyniosła 10,62, na wsi 11,44.

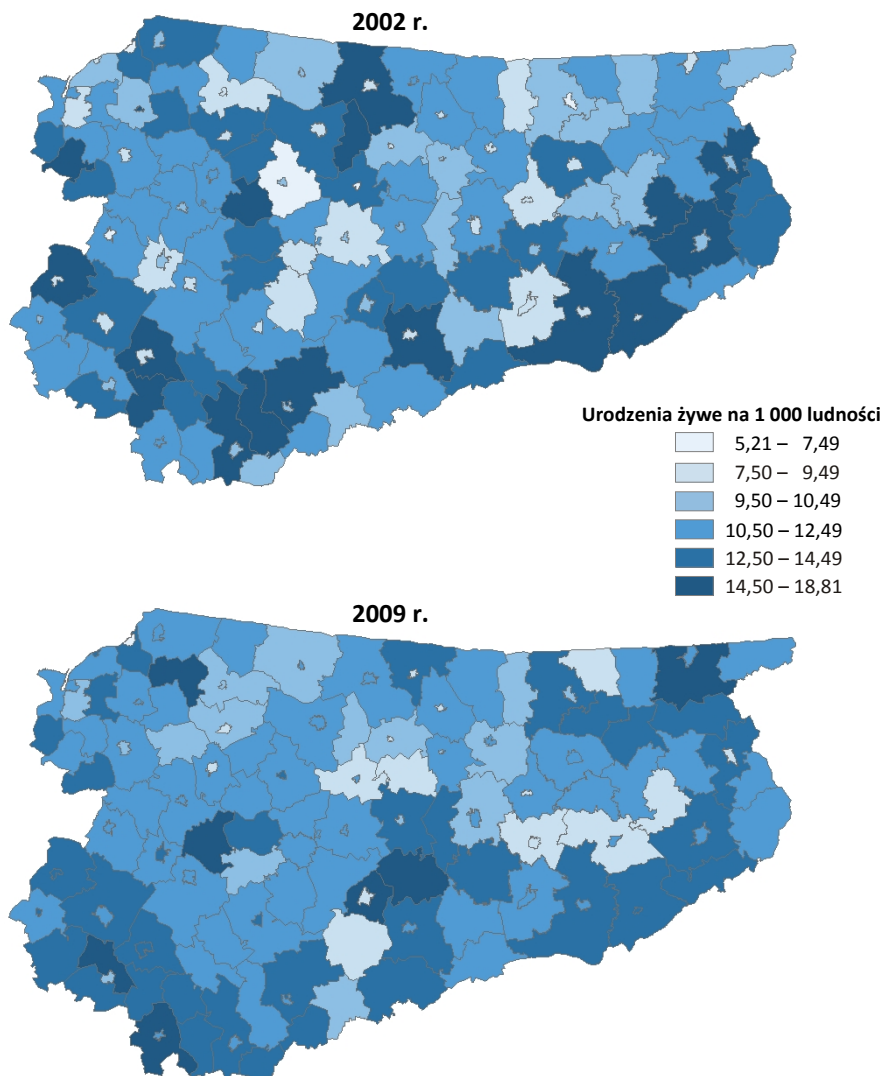
Urodzenia żywe na 1 000 ludności w latach 2002–2009

Natężenie urodzeń w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w omawianym okresie było zróżnicowane. Największy wzrost natężenia urodzeń wyrażony wzrostem wartości współczynnika urodzeń w okresie badanych siedmiu lat odnotowano na obszarach wiejskich gmin: Dobre Miasto (o 6,22 urodzeń na 1 000 ludności) i Gołdap (o 5,13 urodzeń na 1 000 ludności) oraz w gminie wiejskiej Płoskinia (o 5,89 urodzeń na 1 000 ludności). W tym czasie największy spadek natężenia urodzeń miał miejsce na obszarze miasta gminy Młynary – spadek o 7,61 urodzeń żywych przypadających na 1 000 ludności.

W 2009 r. współczynnik urodzeń osiągnął wartości w przedziale od 6,96 na terenie miasta gminy Frombork do 16,81 w gminie wiejskiej Płoskinia. Inne tereny, na których miało miejsce stosunkowo dużo urodzeń to tereny wiejskie gmin: Gołdap (16,75) i Lidzbark (15,94) oraz gmina wiejska Łukta (15,47). W największych miastach województwa omawiany współczynnik ukształtował się na poziomie 10–12 urodzeń na 1 000 ludności: Olsztyn (11,20), Elbląg (10,33), Ełk (11,98), Ostróda (11,35) i Iława (11,74).

Urodzenia żywe na 1 000 ludności w gminach w 2002 r. i 2009 r.

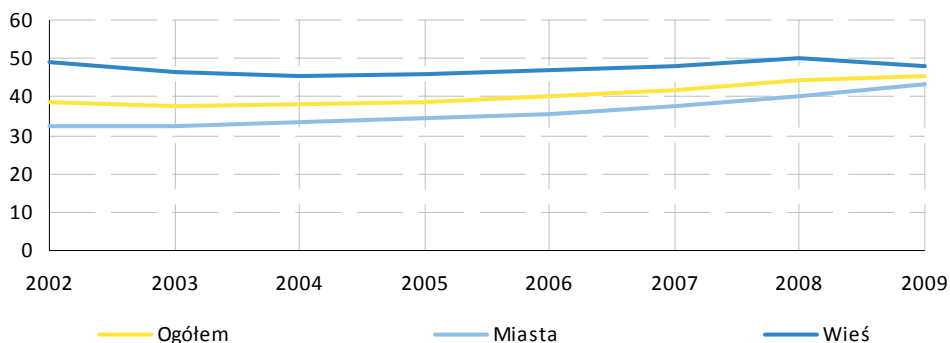
Analiza natężenia urodzeń w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego wykazała, że w 2009 r. współczynnik urodzeń żywych na 1 000 ludności najwyższą wartość osiągnął w powiatach działdowskim (13,11), nowomiejskim (12,97) i gołdapskim (12,73), a najniższą w powiecie lidzbarskim (10,56) i wymienionym już Elblągu.

Wielkość liczby urodzeń, a także poziom współczynnika urodzeń są determinowane wieloma czynnikami, spośród których istotne znaczenie ma struktura ludności według wieku oraz zmiany w niej zachodzące. Decydujący wpływ na kształtowanie się procesu urodzeń ma liczba kobiet

w wieku rozrodczym (15–49 lat). Miarą wykorzystywaną w analizach dotyczących urodzeń jest płodność kobiet, mierzona współczynnikiem płodności, wyrażającym stosunek liczby urodzeń żywych na 1 000 kobiet będących w wieku rozrodczym.

W ciągu siedmiu analizowanych lat liczba kobiet w wieku rozrodczym w województwie zmniejszyła się o 5,2%. W miastach nastąpił spadek o 8,7%, a na wsi wzrost o 0,6%. Zmiany te nie przyczyniły się jednak do spadku liczby urodzeń. Mimo, że zmniejszyła się ogólna liczba kobiet osiągających wiek 15–49 lat, to w tej części populacji przybywało kobiet w grupach wieku, w których aktywność prokreacyjna była najwyższa. W opisywanym okresie nastąpił wzrost liczby kobiet w grupach wieku: 20–24 lata o 1,1%, 25–29 lat o 16,8% oraz 30–34 lata o 13,9%.

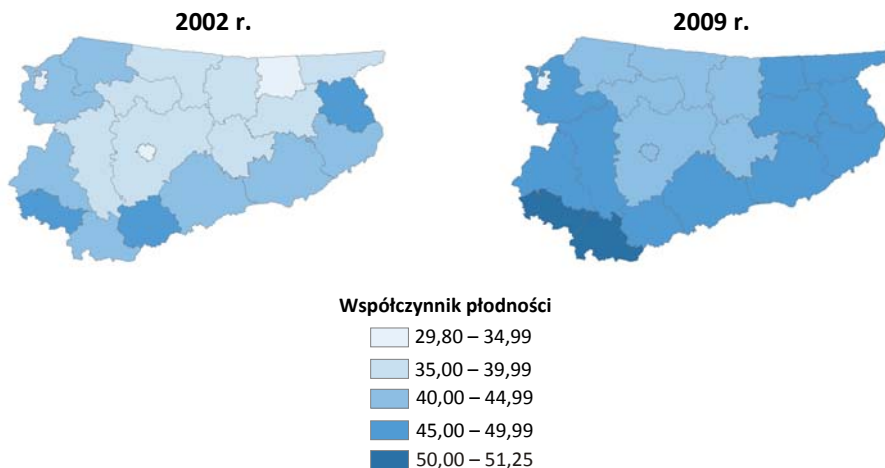
Urodzenia żywe na 1 000 kobiet w wieku rozrodczym w latach 2002–2009

W województwie w badanym okresie współczynnik płodności zwiększył się z 38,5 do 45,2. W miastach poziom wskaźnika wzrósł z 32,1 w 2002 r. do 43,2 w 2009 r., a jego wzrost był bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. Natomiast na wsi tendencja zmian poziomu wskaźnika była niejednorodna, w latach 2002–2004 malał, następnie, w okresie 2005–2008 wzrastał, po czym w 2009 r. znowu obniżył się. Ostatecznie w latach 2002–2009 poziom współczynnika płodności dla obszarów wiejskich zmniejszył się z 49,0 do 48,2. Należy jednak zauważyć, że niezależnie od wahań wskaźnika, w całym badanym okresie płodność kobiet na wsi utrzymywała się na wyższym poziomie niż w miastach. W Polsce w omawianych latach płodność kobiet rosła, a współczynnik płodności zwiększył swoją wartość z 35,2 w 2002 r. do 43,6 w 2009 r.

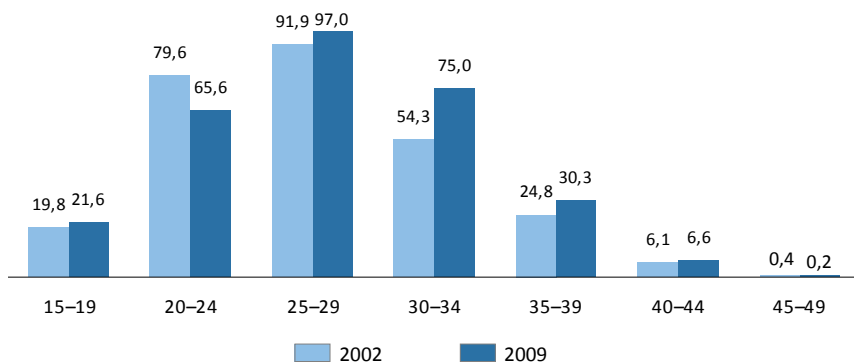
Analiza zmian wartości współczynnika płodności w powiatach województwa wykazuje, że w latach 2002–2009 jego poziom najbardziej wzrósł w Olsztynie (o 42,4%), powiecie węgorzewskim (o 34,5%) oraz w Elblągu (o 33,8%). Spadek wskaźnika miał miejsce w powiatach nidzickim (o 4,5%) i oleckim (o 1,0%). W 2009 r. współczynnik płodności najwyższy poziom osiągnął w powiatach: działdowskim (51,3) i nowomiejskim (51,1), a najniższy w Elblągu (41,2) oraz w powiecie lidzbarskim (42,3) i w Olsztynie (42,5).

Urodzenia żywe na 1 000 kobiet w wieku rozrodczym w powiatach w 2002 r. i 2009 r.

Głównym czynnikiem rzutującym na rosnącą liczbę urodzeń był fakt, że kobiety urodzone w latach tzw. wyżu demograficznego (przełom lat 70. i 80. XX w.) znajdowały się w wieku najwyższej lub wysokiej płodności. Obserwowane w okresie 2002–2009 wartości cząstkowych współczynników płodności dla pięcioletnich grup wieku kobiet wskazały na zmiany wzorca płodności według wieku.

Cząstkowe współczynniki płodności według pięcioletnich grup wieku w 2002 r. i 2009 r.

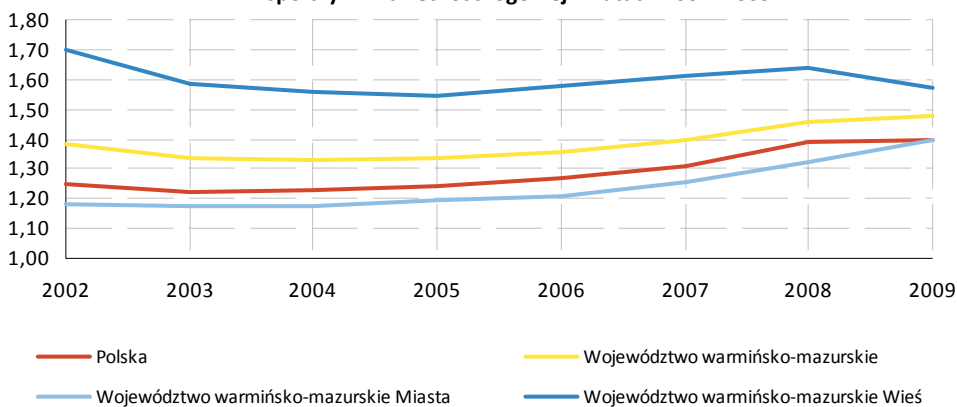
W 2009 r. najwyższa płodność występowała wśród kobiet w wieku 25–29 lat, jednocześnie zauważalny był znaczący wzrost tego zjawiska wśród kobiet w wieku 30–34 lata. Było to efektem dokonujących się zmian zachowań związanych ze stylem życia i modelem rodzicielstwa. Konsekwencją zmiany zachowań prorodzinnych było podwyższenie w analizowanym okresie zarówno środkowego wieku rodzenia dziecka z 26,3 lat do 27,6 lat, jak i środkowego wieku rodzenia pierwszego dziecka z 23,6 lat do 25,5 lat.

Wśród rodzących coraz więcej kobiet miało wykształcenie wyższe, w omawianym okresie ich udział w ogólnej liczbie rodzących wzrósł z 13,9% do 30,9%. Towarzyszył temu spadek udziału matek z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia z 20,0% do 11,0%. Matki z wyższym wykształceniem rzadziej decydowały się na posiadanie więcej niż dwójki dzieci. W 2009 r. w tej grupie kobiet pierwsze i drugie urodzenia stanowiły 93,3% wszystkich urodzeń. Natomiast wśród matek z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia udział urodzenia pierwszego i drugiego urodzenia stanowił 58,3% wszystkich urodzeń.

Tendencja do ograniczania liczby potomstwa była wyraźniej widoczna na wsi, gdzie udział urodzeń pierwszego i drugiego dziecka wzrósł z 70,6% w 2002 r. do 78,7% w 2009 r. Jednocześnie nadal to kobiety zamieszkujące na wsi częściej posiadały bardziej liczne potomstwo niż kobiety z miast. W 2009 r. wśród kobiet z miast 13,4% wszystkich urodzeń stanowiły urodzenia trzeciego i dalszego dziecka, a w przypadku kobiet wiejskich udział ten wynosił 21,3%.

Płodność kobiet można analizować także przy zastosowaniu współczynnika dzietności ogólnej, który wyraża średnią liczbę dzieci urodzonych przez kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat).

Współczynnik dzietności ogólnej w latach 2002–2009

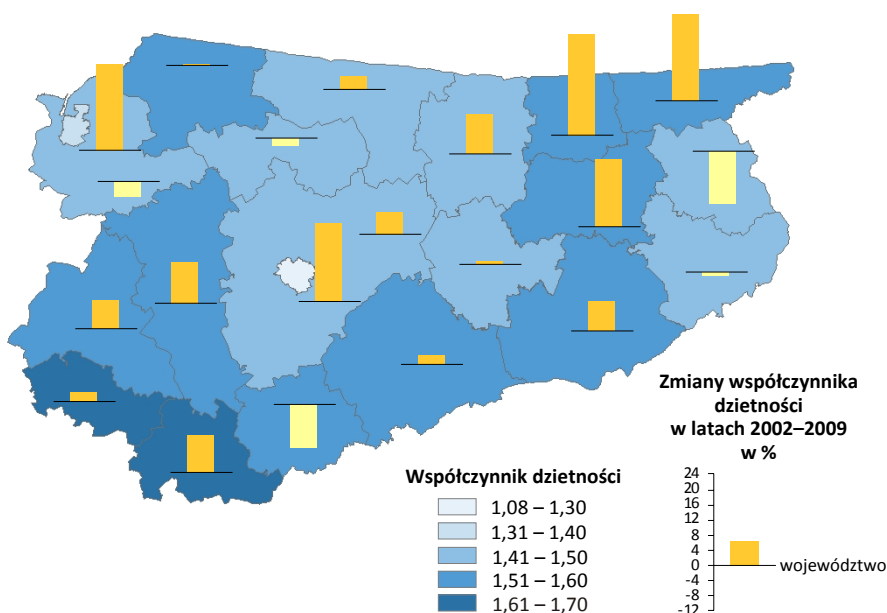
W analizowanym okresie w warmińsko-mazurskim współczynnik dzietności ogólnej wzrósł z 1,38 w 2002 r. do 1,47 w 2009 r., chociaż jego wielkość w tym czasie ulegała wahaniom. Pozytywna tendencja związana ze wzrostem tego wskaźnika pojawiła się w 2005 r. i utrzymywała się do końca badanego okresu. We wszystkich opisywanych latach obszary wiejskie charakteryzowały się wyższym poziomem współczynnika dzietności niż obszary miejskie. Zaobserwowano jednak, iż wskaźnik dzietności na wsi zmniejszył swój poziom (z 1,70 do 1,57), a w miastach zwiększył (z 1,18 do 1,39).

Dzietność w województwie warmińsko-mazurskim była zróżnicowana przestrzennie. Poziom współczynnika dzietności w 2009 r. wahał się w granicach od 1,27 do 1,68. Najwyższym poziomem dzietności charakteryzowały się powiaty: działdowski (1,68), nowomiejski (1,67), piski (1,60)

i węgorszewski (1,60). Najniższy poziom dzietności odnotowano w Olsztynie (1,27), Elblągu (1,33) i powiecie mrągowskim (1,41).

Pomimo korzystnych zmian związanych z płodnością kobiet, co odzwierciedla wzrost wskaźnika dzietności oraz wzrost liczby urodzeń w województwie, w całym analizowanym okresie liczba rodzących się dzieci zarówno w miastach, jak i na wsi nie była wystarczająca do zapewnienia zastępowalności pokoleń. Analizując zmiany współczynnika dzietności w poszczególnych powiatach warmińsko-mazurskiego można wyodrębnić grupę powiatów (węgorszewski, Elbląg i gołdapski), w których płodność kobiet w badanym okresie zauważalnie wzrosła oraz powiaty (olecki, nidzicki, elbląski, lidzbarski i etcki), w których płodność kobiet zmalała.

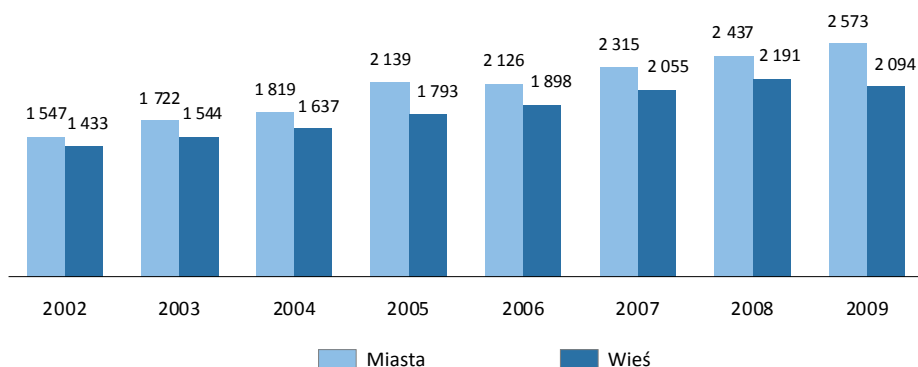
Współczynnik dzietności ogólnej w powiatach w 2009 r.

Zmiana modelu rodziny, większa samodzielność kobiet, większe powszechne przyzwolenie na tworzenie związków nieformalnych, a także powiększanie rodziny w ramach tych związków, znajduje odzwierciedlenie w znacznym wzroście udziału urodzeń pozamażeńskich w ogólnej liczbie urodzeń.

W warmińsko-mazurskim w latach 2002–2009 liczba urodzeń pozamażeńskich zwiększyła się o 56,6% (w kraju o 65,4%). Wzrósł także udział tych urodzeń w urodzeniach ogółem z 20,0% w 2002 r. do 28,1% w 2009 r. Na wsi odsetek rodzących się dzieci ze związków pozamażeńskich w omawianym okresie wzrósł z 20,0% do 29,4% i był większy niż w miastach.

Liczba urodzeń pozamażeńskich w latach 2002–2009

Różnice w liczbie urodzeń pozamażeńskich w powiatach województwa były znaczne. W 2009 r. najwięcej dzieci ze związków pozamażeńskich (ponad dwukrotnie w stosunku do średniej w województwie) urodziło się w powiatach piskim, iławskim oraz w działdowskim. Natomiast biorąc pod uwagę udział urodzeń pozamażeńskich w ogólnej liczbie urodzeń, największy odsetek tych urodzeń był w powiecie bartoszyckim (35,8%), a także w Elblągu (34,9%) oraz powiatach elbląskim (34,5%) i kętrzyńskim (34,0%).

Zmiany związane z umieralnością i trwaniem życia

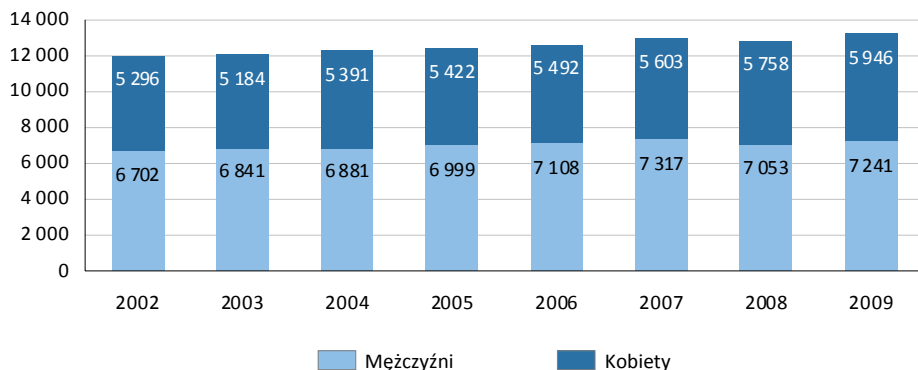
Zgony, jako jeden z podstawowych elementów ruchu naturalnego wpływają bezpośrednio na zasoby demograficzne oraz ich strukturę. Zjawisko zgonów jest współcześnie traktowane nie tylko jako zjawisko biologiczne, ale jako zjawisko determinowane czynnikami społecznymi, ekonomicznymi, środowiskowymi oraz kulturowymi. O liczbie i natężeniu zgonów decyduje wiele czynników, które można ująć w zestaw uwarunkowań: genetycznych, związanych ze stylem życia, środowiskowych oraz związanych z dostępnością i poziomem opieki medycznej.

Tabl. 7. Zmiany w liczbie zgonów

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Średnioroczne tempo zmian	
	w liczbach bezwzględnych									2002 =100
Polska	359 486	365 230	363 522	368 285	369 686	377 226	379 399	384 940	107,1	0,98
Województwo	11 998	12 025	12 272	12 421	12 600	12 920	12 811	13 187	109,9	1,36
mężczyźni ..	6 702	6 841	6 881	6 999	7 108	7 317	7 053	7 241	108,0	1,11
kobiety	5 296	5 184	5 391	5 422	5 492	5 603	5 758	5 946	112,3	1,67
Miasta	6 970	6 993	7 091	7 332	7 397	7 550	7 508	7 718	110,7	1,47
mężczyźni ..	3 773	3 861	3 929	4 016	4 121	4 210	4 088	4 153	110,1	1,38
kobiety	3 197	3 132	3 162	3 316	3 276	3 340	3 420	3 565	111,5	1,57
Wieś	5 028	5 032	5 181	5 089	5 203	5 370	5 303	5 469	108,8	1,21
mężczyźni ..	2 929	2 980	2 952	2 983	2 987	3 107	2 965	3 088	105,4	0,76
kobiety	2 099	2 052	2 229	2 106	2 216	2 263	2 338	2 381	113,4	1,82

W województwie warmińsko-mazurskim liczba zgonów w 2002 r. wyniosła 11 998, a w 2009 r. 13 187. W okresie 2002–2009 liczba zgonów rosła średnio w każdym roku o 1,36%. W Polsce tempo wzrostu zgonów w tym okresie było mniejsze i wyniosło 0,98%. W miastach województwa średnie tempo wzrostu liczby zgonów z roku na rok wynosiło 1,47%, a na wsi 1,21%. W województwie liczba zgonów w całym analizowanym okresie była niższa niż liczby urodzeń, co w rezultacie dało dodatni przyrost naturalny.

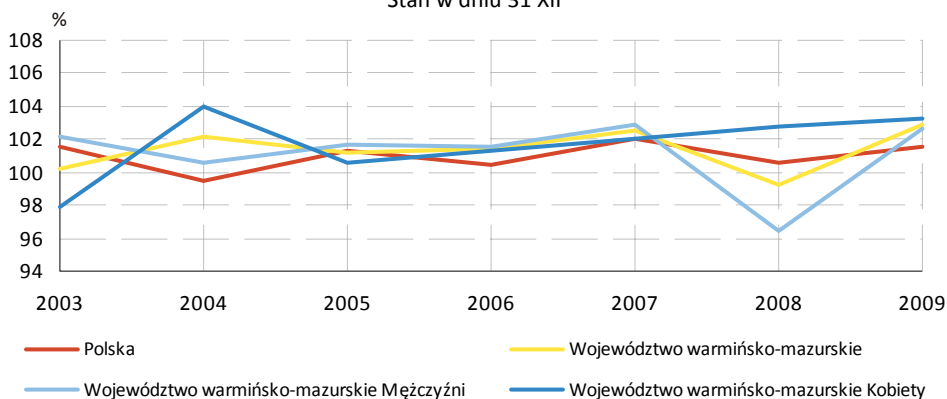
Liczba zgonów mężczyzn i kobiet w latach 2002–2009

We wszystkich latach analizowanego okresu liczba zgonów mężczyzn, zarówno w miastach jak i na wsi, była wyższa niż liczba zgonów kobiet. Jednak dynamika liczby zgonów kobiet przewyższała przyrost liczby zgonów mężczyzn. W 2009 r. w porównaniu do 2002 r. w warmińsko-mazurskim zmarło o 12,3% więcej kobiet, w tym samym okresie wzrost liczby zgonów mężczyzn wyniósł 8,0%.

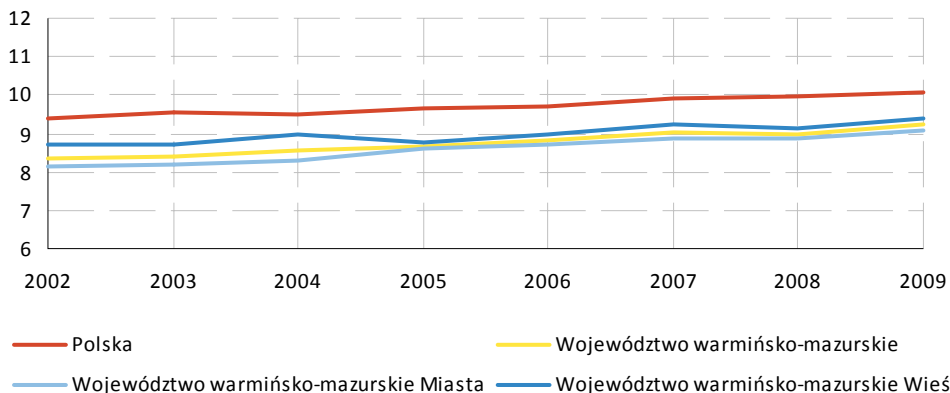
Dynamika zmian liczby zgonów w latach 2003–2009

Stan w dniu 31 XII

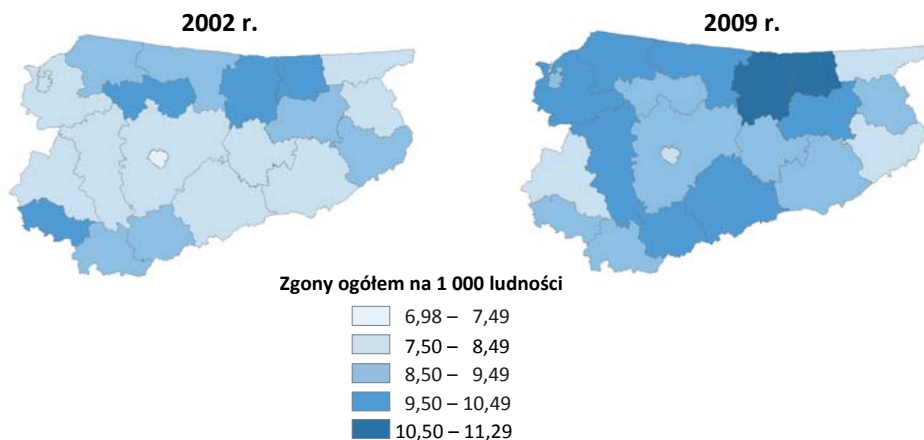
Natężenie zgonów w województwie warmińsko-mazurskim w ciągu analizowanych siedmiu lat było niższe niż w kraju i to zarówno dla województwa ogółem, jak i w odniesieniu do obszarów miejskich oraz wiejskich. W 2009 r. w warmińsko-mazurskim współczynnik natężenia zgonów, rozumiany jako liczba zgonów na 1 000 ludności, wyniósł 9,22, w miastach województwa ukształtował się na poziomie 9,10, a na wsi wyniósł 9,40. W Polsce w 2009 r. liczba zgonów na 1 000 ludności wyniosła 10,09, w miastach współczynnik natężenia zgonów osiągnął poziom 9,99, a na wsi 10,24.

Liczba zgonów na 1 000 ludności w latach 2002–2009

Analizując zebrane dane w ujęciu przestrzennym można stwierdzić, że natężenie zgonów w poszczególnych powiatach było zróżnicowane. W 2002 r. największe natężenie zgonów wystąpiło w węgorzewskim (10,46), powiatach lidzbarskim (10,04) i kętrzyńskim (10,03). Najniższą wartość współczynniki zgonów miały w Olsztynie (6,98) oraz w powiatach: iławskim (7,64), szczycieńskim (7,70) oraz mrągowskim (7,76).

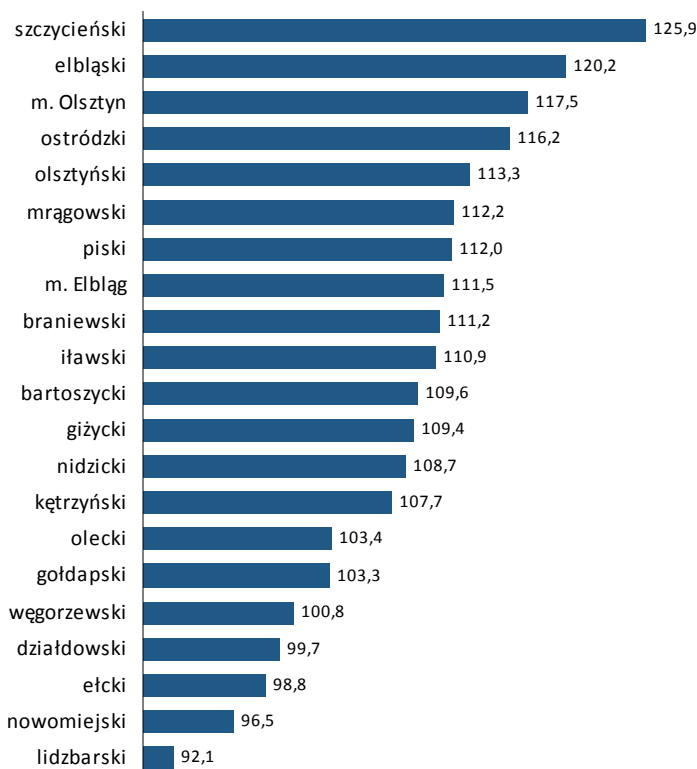
Liczba zgonów na 1 000 ludności w powiatach w 2002 r. i 2009 r.

Z zebranych danych wynika, że po siedmiu latach stopień zróżnicowania między natężeniem zgonów w poszczególnych powiatach powiększył się. W 2009 r. największe natężenie tego zjawiska miało miejsce w powiecie kętrzyńskim (11,29), węgorzewskim (10,79) i w powiecie bartoszyckim (10,27). Najniższe wartości omawiany wskaźnik przyjął w Olsztynie (8,05) i w powiatach gołdapskim (8,11), etckim (8,27) i iławskim (8,40).

Zmiany w liczbie zgonów w analizowanych latach w poszczególnych powiatach województwa miały zróżnicowaną dynamikę i kierunek. Największy przyrost liczby zgonów wystąpił w powiatach szczycieńskim (o 25,9%), elbląskim (o 20,2%) oraz w Olsztynie (o 17,5%). W czterech powiatach liczba zgonów obniżyła się: w lidzbarskim o 7,9%, nowomiejskim o 3,5%, etckim o 1,2% oraz dziadowskim o 0,3%. We wszystkich powiatach województwa zarówno na początku, jak i na końcu analizowanego okresu, udział zgonów mężczyzn w ogólnej liczbie zgonów przekraczał 50%. W 2009 r. najmniejszy odsetek zmarłych mężczyzn odnotowano w Olsztynie (50,8% zgonów ogółem), a największy w powiecie piskim (60,1% zgonów ogółem).

Dynamika liczby zgonów w powiatach w 2009 r.
2002=100
w %

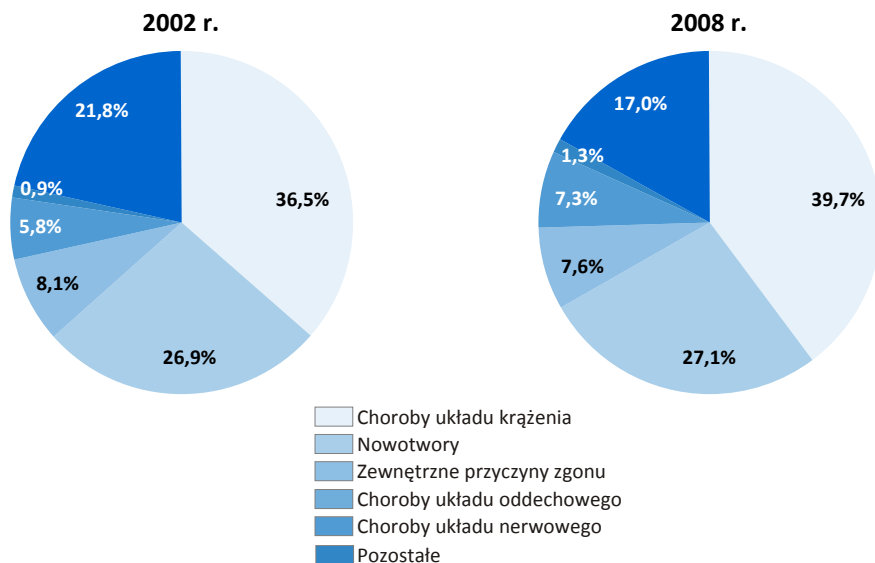

Obserwowanym w demografii zjawiskiem jest nadumieralność mężczyzn, czyli występowanie przewagi zgonów mężczyzn nad zgonami kobiet w poszczególnych grupach wiekowych. Zjawisko to prowadzi do systematycznego zmniejszania się wraz z wiekiem przewagi liczebnej mężczyzn nad kobietami, a następnie powoduje zwiększanie nadwyżki kobiet nad mężczyznami w coraz starszych grupach wiekowych całej populacji.

W opisywanych latach zaobserwowano pewne różnice w występowaniu zjawiska nadumieralności mężczyzn w zależności od badanych przedziałów wieku. Analiza danych wykazała, że w grupie wiekowej 10–14 lat, zarówno w 2002 r. jak i w 2009 r., nadumieralność mężczyzn nie wystąpiła (przewaga zgonów dziewczynek). Widoczny wzrost nadumieralności był zauważalny wraz z przechodzeniem do kolejnych grup wieku. Zarówno w 2002 r., jak i w 2009 r. nadumieralność nasilała się wśród mężczyzn powyżej 15 roku życia i osiągnęła najwyższy poziom wśród mężczyzn w grupie wiekowej 20–24 lata, po czym dla kolejnych, starszych grup wieku wskaźniki przyjmowały coraz niższe wartości.

Do podstawowych czynników gwarantujących jakość życia ludzi oraz zapewniających rozwój społeczeństwa należy stan zdrowia. Jak wynika z przeprowadzonych badań statystycznych, od wielu lat główną grupą przyczyn zgonów, stanowiącą największe zagrożenie dla zdrowia i życia ludności są choroby układu krążenia.

Struktura zgonów według wybranych przyczyn

W latach 2002–2008 liczba zgonów w warmińsko-mazurskim spowodowanych tymi chorobami wzrosła z 4 385 w 2002 r. do 5 085 w 2008 r. (o 16,0%). Zwiększył się także ich udział w ogólnej liczbie zgonów z 36,5% w 2002 r. do 39,7% w 2008 r. W okresie 2002–2008 liczba zgonów

na skutek chorób układu krążenia zwiększała się wraz z wiekiem ludności, osiągając najwyższy poziom w przypadku osób w wieku 80 lat i więcej oraz 70–79 lat. Na skutek chorób układu krążenia w 2008 r. częściej umierały kobiety (53,6% zgonów ogółem) i mieszkańcy miast (57,3%).

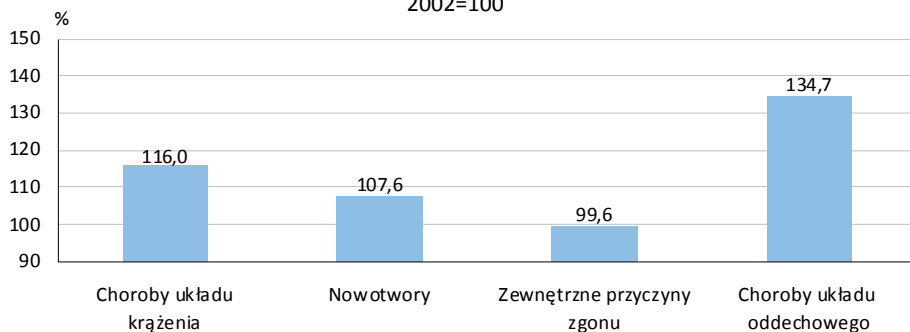
Drugą pod względem częstości występowania grupą przyczyn zgonów były choroby nowotworowe, które w 2008 r. stanowiły 27,1% zgonów ogółem, wobec 26,9% w 2002 r., a ich liczba w okresie sześciu lat wzrosła z 3 227 do 3 472 (o 7,6%). Zarówno w 2002 r., jak i w 2008 r. choroby nowotworowe częściej były przyczyną zgonów mężczyzn (odpowiednio 56,8% i 57,3%) oraz osób mieszkających w miastach (odpowiednio 60,8% i 61,8%). Nowotwory były również najczęściej występującą przyczyną zgonów w przypadku osób w wieku 75–79 lat i 70–74 lata.

Liczną grupę w warmińsko-mazurskim w 2008 r. stanowiły również zewnętrzne przyczyny zgonów tj. takich, które następowały np. z powodu wypadków drogowych, śmiertelnych zatruc oraz samobójstw i zabójstw. Liczba tych zdarzeń wyniosła 973 w 2002 r. oraz 969 w 2008 r. Wprawdzie udział zgonów z powodu tych przyczyn w okresie 2002–2008 zmniejszył się z 8,1% do 7,6%, jednak był on znaczący zwłaszcza w przypadkach zgonów dzieci i młodzieży. W 2008 r. wśród przypadków śmierci osób w wieku od 1–19 lat udział samych tylko zewnętrznych przyczyn zgonów wynosił 52,4%. Wysoki udział przyczyn zewnętrznych w ogólnej liczbie zgonów miał miejsce wśród zmarłych w wieku 45–49 lat, 50–54 lata oraz 55–59 lat, na te właśnie grupy wieku przypadało odpowiednio 12,3%, 13,9%, i 12,1% zgonów spowodowanych tą grupą przyczyn. W przeważającej większości zewnętrzne przyczyny zgonów dotyczyły mężczyzn (w 2002 r. 81,8%, a w 2008 r. 81,9%).

Liczba zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego w województwie wzrosła w ciągu sześciu lat z 692 do 932 (o 34,7%). Choroby układu oddechowego w tym okresie w większości przypadków były przyczyną zgonów mężczyzn, ich udział w omawianym okresie nie zmienił się i wyniósł 59,7%.

Dynamika zmian liczby zgonów według wybranych przyczyn w 2008 r.

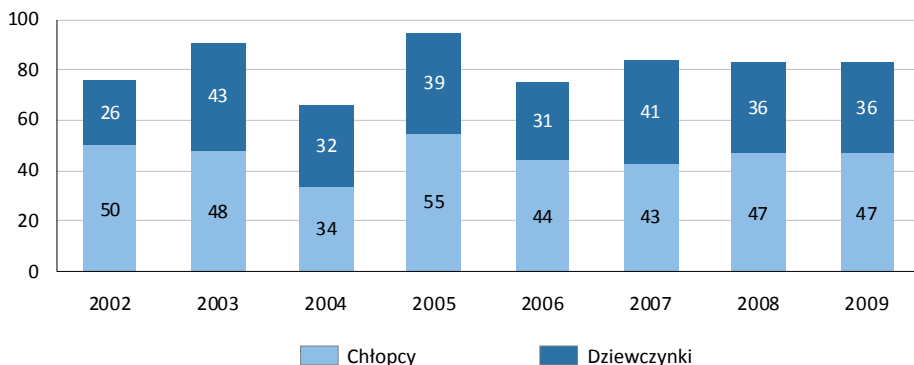
2002=100

Umieralność niemowląt jest zjawiskiem, którego wyniki obserwacji są wykorzystywane m. in. do oceny poziomu życia ludności i poziomu opieki medycznej. W latach 2002–2009 zjawisko umieralności niemowląt na Warmii i Mazurach miało niższy poziom niż w kraju. W 2009 r.

w województwie umieralność niemowląt na terenach wiejskich była wyższa niż w miastach, natomiast w Polsce zjawisko umieralności niemowląt wyższe było w miastach niż na wsi.

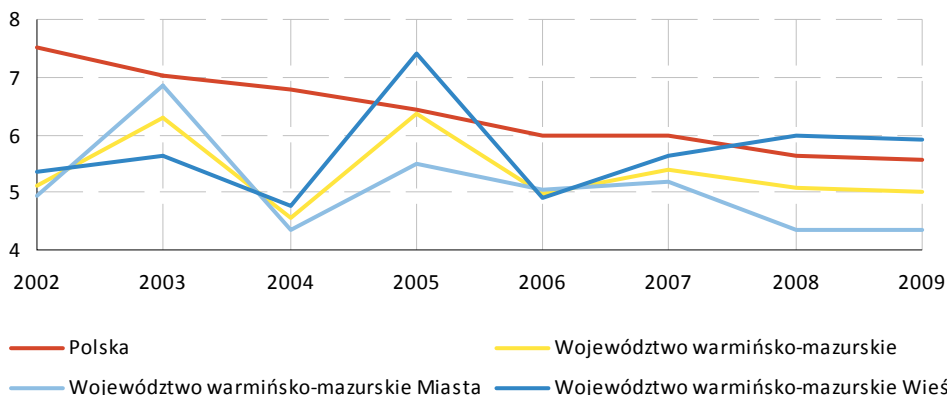
Liczba zgonów niemowląt według płci w latach 2002–2009

Biorąc pod uwagę płeć niemowląt, w całym analizowanym okresie więcej było przypadków zgonów chłopców niż dziewczynek. Jednak w 2009 r. w porównaniu do 2002 r. liczba zgonów chłopców zmniejszyła się o 6,0%, natomiast w przypadku zgonów dziewczynek nastąpił wzrost liczby zdarzeń śmiertelnych o 38,5%.

W 2009 r. natężenie umieralności niemowląt, mierzone relacją liczby zgonów niemowląt na 1 000 urodzeń żywych (współczynnik umieralności niemowląt), wyniosło 5,02 i było mniejsze niż w 2002 r., kiedy poziom wskaźnika był równy 5,13.

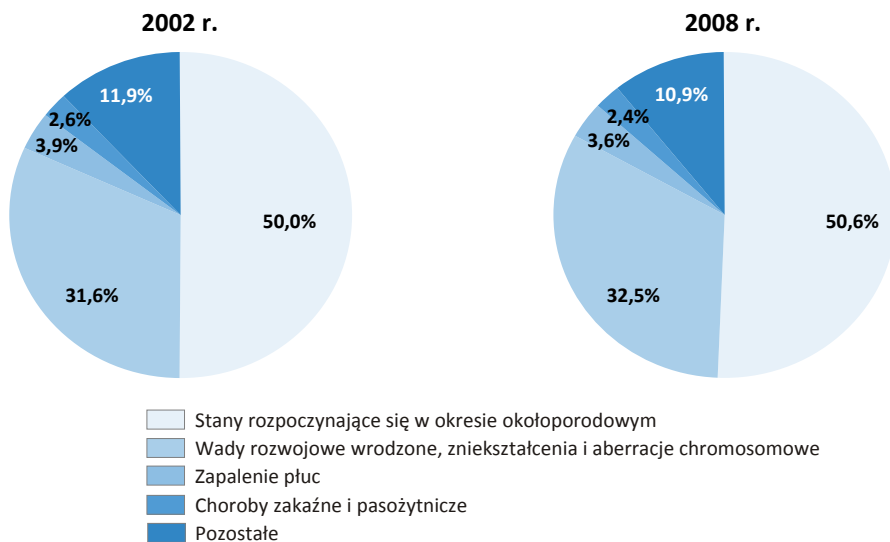
Liczba zgonów niemowląt na 1 000 urodzeń żywych w latach 2002–2009

Natężenie umieralności niemowląt w województwie warmińsko-mazurskim w analizowanym okresie ulegało wahaniom. Współczynnik umieralności niemowląt najniższy poziom (4,55) miał w 2004 r., najwyższy (6,36) w 2006 r., natomiast w końcu analizowanego okresu wskaźnik wyniósł 5,02. Większe wahania tego miernika miały miejsce na terenach wiejskich, gdzie w 2004 r.

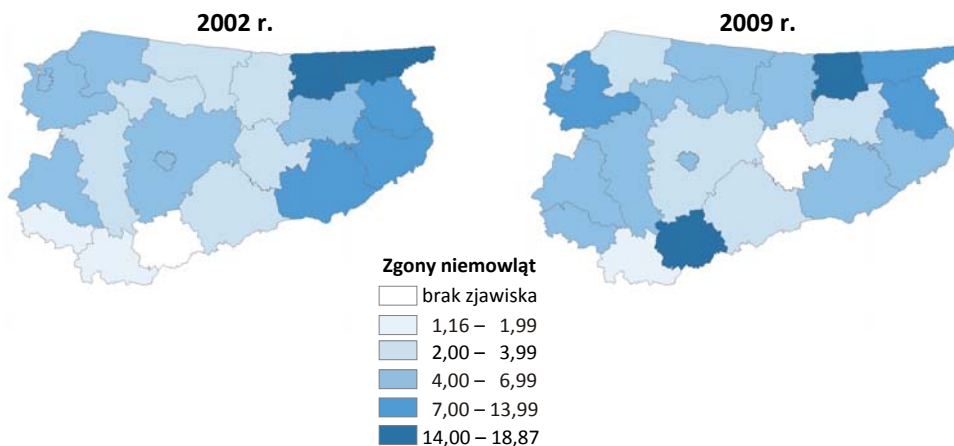
odnotowano najniższą wartość wskaźnika (4,78), a w 2006 r. najwyższą (7,41), natomiast w 2009 r. współczynnik umieralności niemowląt osiągnął poziom 5,92.

Struktura zgonów niemowląt według przyczyn

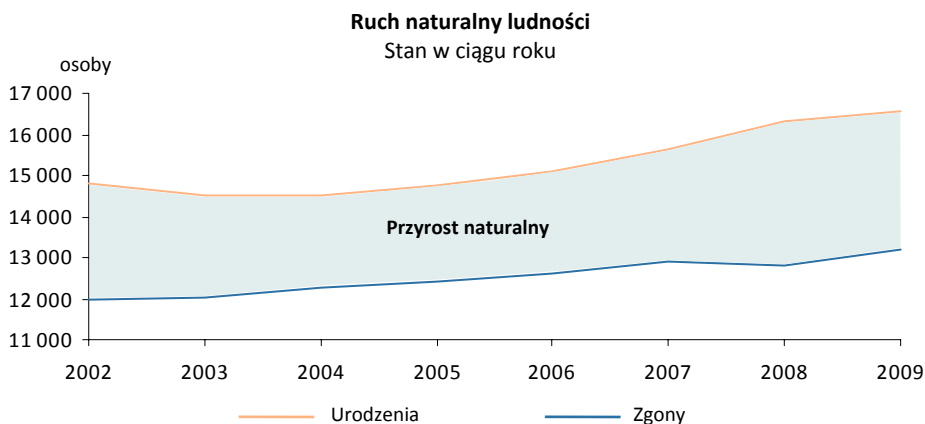
W 2008 roku dwie główne przyczyny zgonów niemowląt stanowiły choroby okresu okołoporodowego (50,6%) oraz wady rozwojowe wrodzone (32,5%). Pozostałe zgony wywołane były m.in. zaburzeniami związanymi z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu.

Liczba zgonów niemowląt na 1 000 urodzeń żywych w powiatach w 2002 r. i 2009 r.

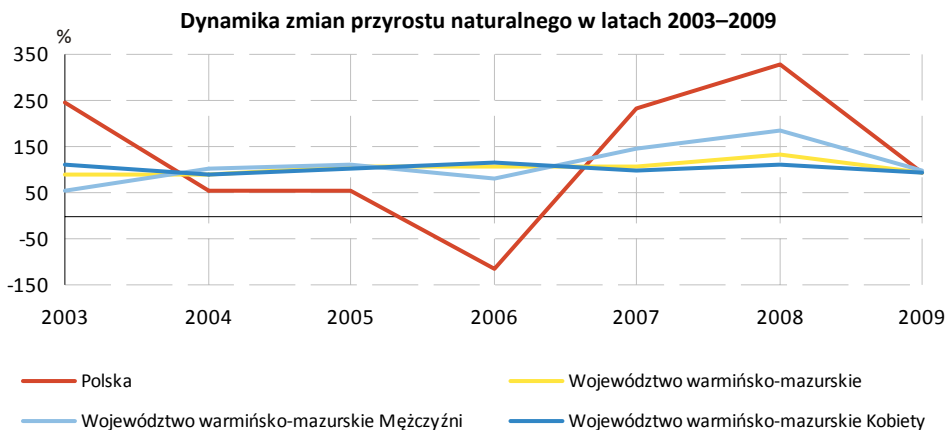

Z analizy geograficznej wynika, że największy wzrost współczynnika zgonów niemowląt na 1 000 urodzeń żywych w omawianym okresie odnotowano w powiecie nowomiejskim (z 1,90 w 2002 r. do 5,23 w 2009 r.) i elbląskim (z 6,24 w 2002 r. do 10,59 w 2009 r.). Najbardziej obniżył się w powiecie olsztyńskim (z 6,90 w 2002 r. do 3,71 w 2009 r.) i giżyckim (z 5,31 w 2002 r. do 3,11 w 2009 r.).

Zmiany w podstawowych zjawiskach i procesach demograficznych, takich jak rodność i umieralność stanowią zasadnicze elementy ruchu naturalnego i mają wpływ na kształtowanie się stanu zaludnienia.

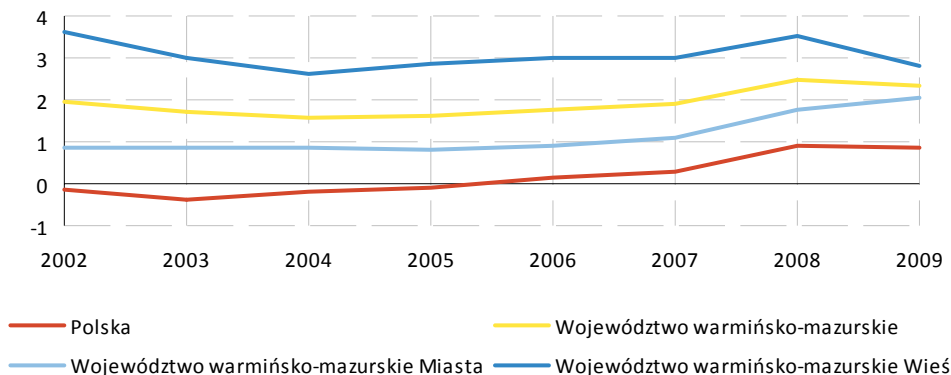
Przyrost naturalny ludności będący różnicą między urodzeniami i zgonami w całym badanym okresie był dodatni i to zarówno na obszarze całego województwa, jak również dla miast oraz wsi. W okresie badanych siedmiu lat w warmińsko-mazurskim tempo przyrostu naturalnego było dodatnie, wykazując niejednorodny trend. Po 2002 r., w którym przyrost wyrażony w liczbach bezwzględnych wyniósł 2 804 osoby, przez kolejne pięć lat przyrost naturalny nie przekroczył tego poziomu. Przełomowym rokiem okazał się rok 2008 z przyrostem wynoszącym 3 528 osób, w kolejnym roku przyrost naturalny obniżył się do poziomu 3 351.

W 2002 r. ujemny przyrost naturalny odnotowano w 25 gminach Warmii i Mazur, natomiast w 2009 r. w 28. Na początku omawianego okresu, na skutek takiej samej liczby urodzeń i zgonów, w 3 gminach nie zarejestrowano przyrostu naturalnego, a na końcu tego okresu dotyczyło to 8 gmin województwa.

Współczynnik przyrostu naturalnego, wyrażony jako relacja przyrostu naturalnego do liczby ludności (liczony na 1 000 ludności), w kolejnych latach analizowanego okresu wahał się, przyjmując najniższą wartość w 2005 r., a najwyższą w 2008 r.

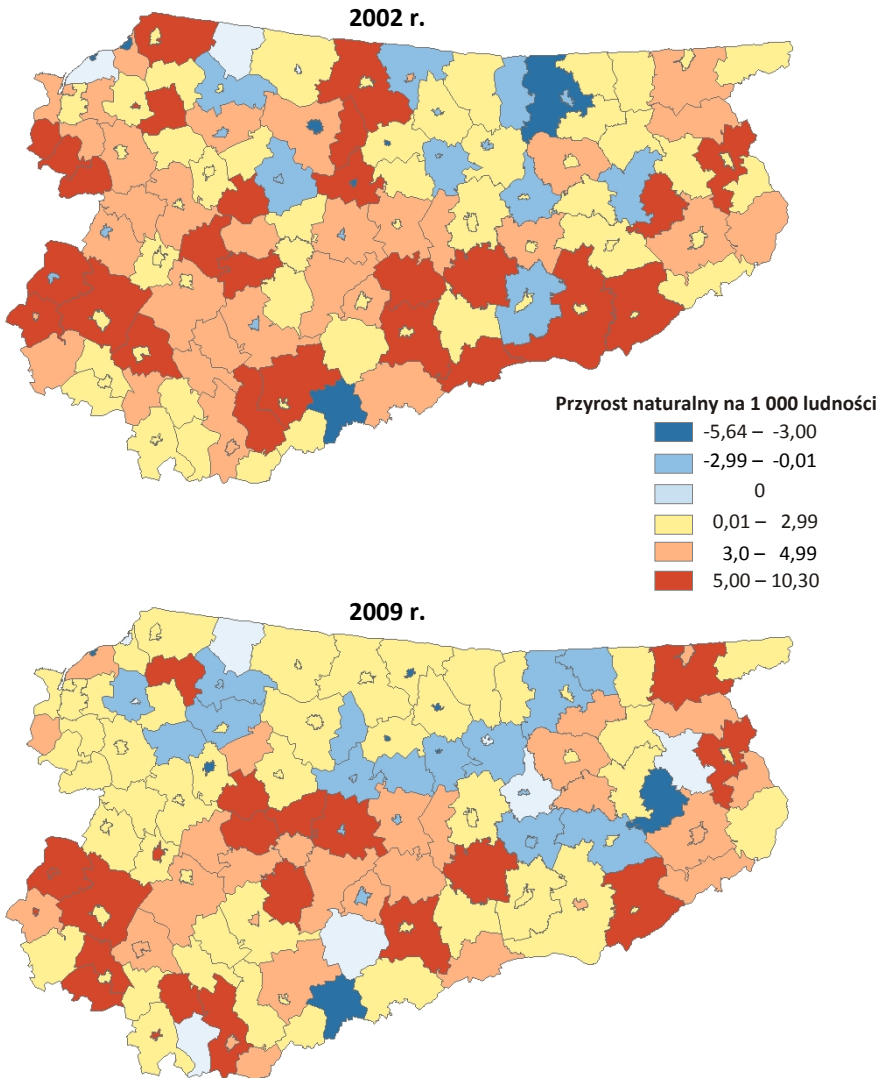
Przyrost naturalny na 1 000 ludności w latach 2002–2009

We wszystkich badanych latach na obszarach wiejskich omawiany miernik był wyższy niż w miastach, jednocześnie dysproporcja między przyrostem naturalnym na obszarach wiejskich i w miastach zmniejszyła się, w 2002 r. różnica między wskaźnikiem dla wsi i miast wyniosła 2,76, a w 2009 r. 0,76. To oznacza, że miasta i obszary wiejskie pod względem ruchu naturalnego stają się coraz mniej zróżnicowane.

Współczynnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1 000 ludności w okresie od 2002 r. do 2009 r. w gminach wiejskich: Wydminy, Srokowo, na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich: Sępólno, Dobre Miasto, Ruciane-Nida oraz w miastach: Lidzbark Warmiński, Susz, Zalewo, Orneta, Dobre Miasto, Olsztynek i Węgorzewo zmienił swoją wartość z ujemnej na dodatnią.

Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminach w 2002 r. i 2009 r.

Rozwój opieki medycznej, w tym metod diagnostycznych, a także poprawa kondycji zdrowotnej wynikająca z prozdrowotnego stylu życia przyczyniają się do wydłużenia przeciętnego trwania życia. Przeciętne trwanie życia ludności wyraża średnią liczbę lat, jaką ma do przeżycia osoba będąca w określonym wieku. Analiza teoretycznego procesu wymierania populacji w miarę jej starzenia, w której wykorzystuje się tzw. tablice trwania życia służy m. in. do oceny stanu zdrowia ludności, jak również dzięki obserwacji trendów umieralności na podstawie tablic trwania życia możliwe jest prognozowanie demograficzne.

W okresie 2002–2008 w województwie przeciętna długość życia wydłużyła się o 0,8 lat dla mężczyzn, a o 1,0 dla kobiet. Jednak warmińsko-mazurskie nadal należy do grupy województw o dość niskich wartościach średniego trwania życia obu płci.

Przewiduje się, że dziewczynka urodzona w 2008 r. ma szansę przeżyć 79,8 lat, a chłopiec 70,6 lat. Oznacza to, że kobiety żyją dłużej niż mężczyźni o 9,2 lat.

W miastach zarówno kobiety, jak i mężczyźni żyją dłużej niż na wsi. Przeciętna długość życia kobiet urodzonych w 2008 r. w miastach wynosić będzie 80,2 lat, a na wsi 79,2 lat, dla mężczyzn odpowiednio 71,3 lat wobec 69,4 lat.

Zmiany związane z zawieraniem małżeństw i rozwodami

Małżeństwa stanowią jeden z istotnych czynników wpływających m.in. na poziom urodzeń, a częstość zawieranych małżeństw wynika zarówno ze struktury wieku ludności, jak również z wielu uwarunkowań pozademograficznych. Wpływ na proces zawierania małżeństw mają między innymi uwarunkowania kulturowe, tradycje i zwyczaje, światopogląd oraz model formowania rodziny (związki małżeńskie, związki kohabitacyjne).

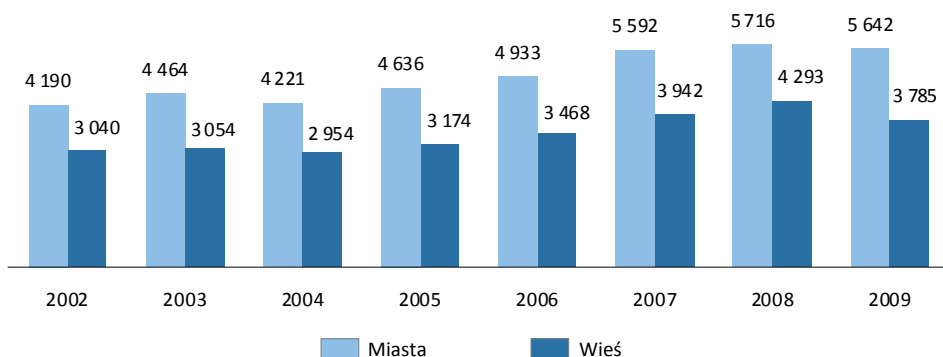
Tabl. 8. Zmiany w liczbie małżeństw

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Średnioroczne tempo zmian	
	w liczbach bezwzględnych								2002 =100	2002 –2009
Polska	191 935	195 446	191 824	206 916	226 181	248 702	257 744	250 794	130,7	3,90
Województwo	7 230	7 518	7 175	7 810	8 401	9 534	10 009	9 427	130,4	3,86
Miasta	4 190	4 464	4 221	4 636	4 933	5 592	5 716	5 642	134,7	4,34
Wieś	3 040	3 054	2 954	3 174	3 468	3 942	4 293	3 785	124,5	3,18

Dominującą formą stanowienia rodziny są formalne związki małżeńskie. W 2002 r. w warmińsko-mazurskim zawarto 7 230, a siedem lat później 9 427 małżeństw. W 2009 r. 59,9% wszystkich związków małżeńskich zawartych było w miastach.

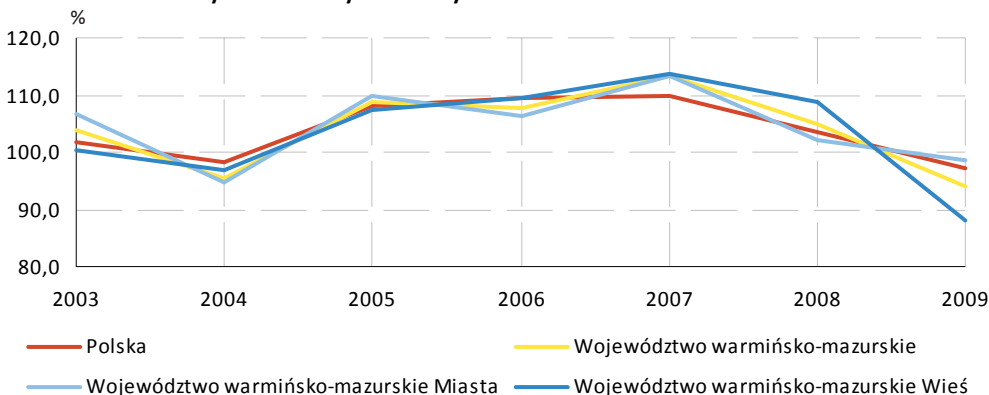
Obserwowany w województwie, podobnie jak w kraju, wzrost liczby zawieranych związków małżeńskich przebiegał niejednorodnie. Wahania liczby zawieranych małżeństw w analizowanych latach widoczne były zarówno w miastach, jak i na wsi.

Liczba małżeństw zawartych w miastach i na wsi w latach 2002–2009

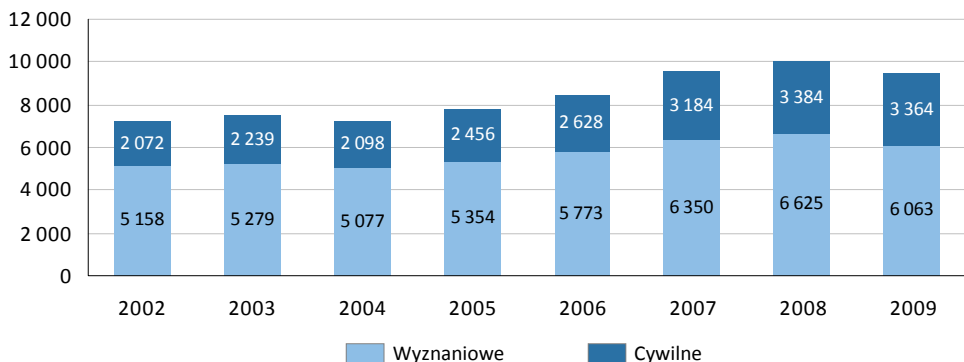
Tempo wzrostu liczby nowych małżeństw w kraju i w województwie miało praktycznie taki sam poziom i wyniosło średnio w każdym z analizowanych lat odpowiednio 3,90% i 3,86%. W miastach warmińsko-mazurskiego średni przyrost liczby zawieranych w każdym roku małżeństw wyniósł 4,34%, w kraju był nieco niższy (4,02%). Na terenach wiejskich województwa z roku na rok przybywało średnio 3,18% nowych małżeństw, a w Polsce 3,70%.

Dynamika liczby zawieranych małżeństw w latach 2003–2009

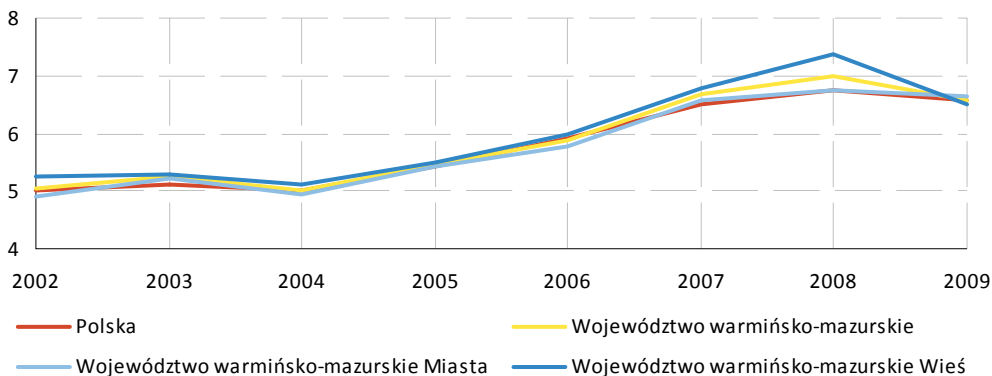
Wśród zawieranych małżeństw zdecydowaną większość stanowiły małżeństwa wyznaniowe, zawierane w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego. Pomimo odnotowanego w latach 2002–2009 wzrostu liczby zawieranych związków wyznaniowych, zauważalny jest spadek udziału tych związków w ogólnej liczbie zawieranych małżeństw z 71,3% w 2002 r. do 68,8% w 2009 r. Odsetek małżeństw wyznaniowych w całym badanym okresie większy był na wsi niż w miastach.

Liczba zawartych małżeństw wyznaniowych i cywilnych w latach 2002–2009

Natężenie zawieranych małżeństw, liczone jako relacja liczby nowych małżeństw do liczby ludności (liczony na 1 000 ludności), w analizowanym okresie wahało się. W 2002 r. w województwie poziom współczynnika małżeństw wynosił 5,04, a w 2009 r. 6,59. Najniższą wartość równą 5,01 osiągnął w 2004 r., a najwyższą 7,00 w 2008 r. W Polsce wskaźnik ten był nieco niższy, ale wykazywał podobną tendencję. Jego poziom w ostatnim analizowanym roku w kraju wyniósł 6,57.

Liczba zawieranych małżeństw na 1 000 ludności w latach 2002–2009

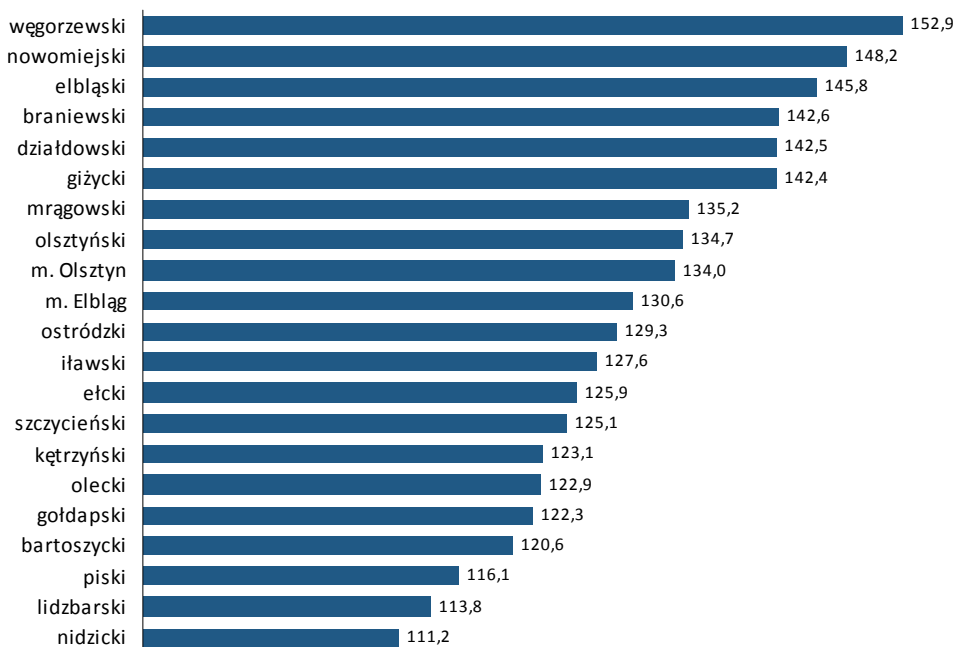

Analiza natężenia zawieranych małżeństw w powiatach województwa wykazała, że we wszystkich powiatach miał miejsce wzrost współczynnika zawieranych małżeństw, jednak jego tempo istotnie się różniło. Największa dynamika natężenia zawieranych małżeństw miała miejsce w powiatach: węgorzewskim, nowomiejskim i elbląskim, najmniejsza w powiatach: nidzickim, lidzbarskim i piskim.

Dynamika liczby małżeństw w powiatach w 2009 r.

2002=100

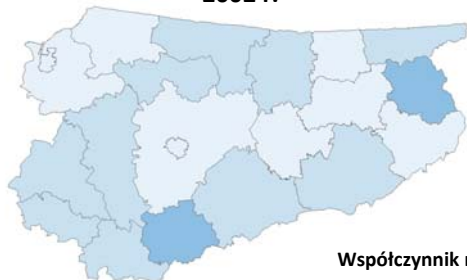
w %

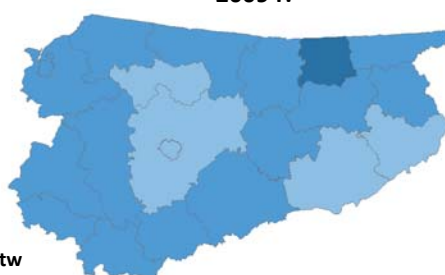
W 2002 r. największe natężenie zawieranych małżeństw miało miejsce w powiatach: nidzickim (6,21), oleckim (5,50) oraz w iławskim (5,46), natomiast najmniejsze w braniewskim (4,50) oraz elbląskim i giżyckim (4,55). Po siedmiu latach najwyższą wartość ten miernik osiągnął w powiatach: węgorzewskim (7,67), nowomiejskim (7,43) i działdowskim (7,33), a najniższą w lidzbarskim (5,97), etckim (6,00) oraz olsztyńskim (6,09).

Liczba małżeństw na 1 000 ludności w powiatach w 2002 r. i 2009 r.

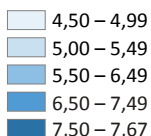
2002 r.

2009 r.

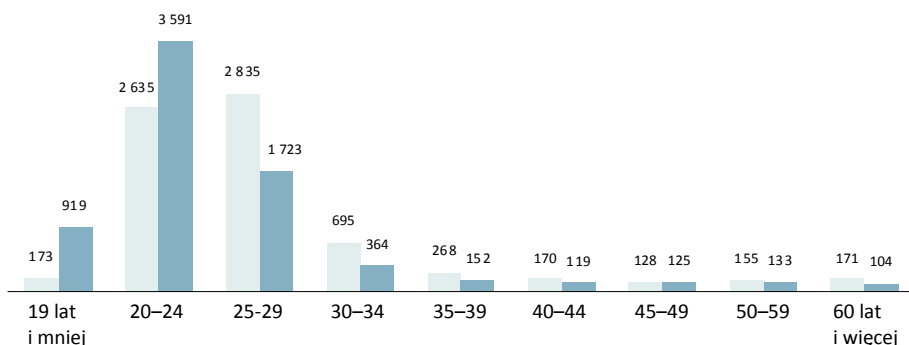
Współczynnik małżeństw

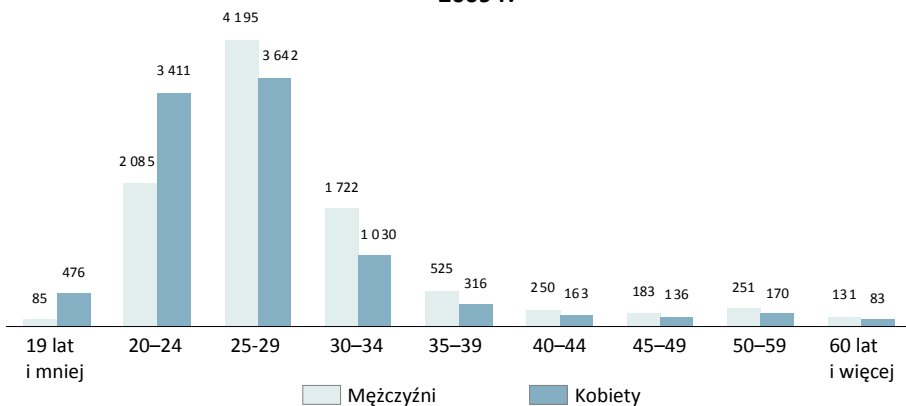
Jednym z ważniejszych czynników determinujących zawieranie małżeństwa jest wiek. W związki małżeńskie najczęściej wchodziły osoby z młodszych grup wiekowych. Zauważyć należy jednak, że w badanym okresie nastąpiło przesunięcie wieku najwyższej aktywności małżeńskiej z przedziału wieku 20–24 lata w 2002 r. do 25–29 lat w 2009 r. Zmiana wieku, w którym najczęściej zawierany był związek małżeński szczególnie widoczna była u kobiet. W 2002 r. 49,7% kobiet zawierających małżeństwo było w wieku 20–24 lata, natomiast w 2009 r. spośród wychodzących za mąż najliczniejszą grupę (38,6%) stanowiły kobiety w wieku 25–29 lat. Mężczyźni realizujący decyzje małżeńskie byli starsi od kobiet. Wiek mężczyzn o najwyższej aktywności małżeńskiej w całym opisywanym okresie nie zmienił się i wynosił 25–29 lat. Jednocześnie w 2002 r. spośród wszystkich mężczyzn wchodzących w związki małżeńskie 39,2% miało 25–29 lat, po siedmiu latach udział mężczyzn w tym wieku wzrósł do 44,5%.

Małżeństwa według wieku nowożeńców w 2002 r. i 2009 r.

2002 r.

2009 r.

Miernikiem charakteryzującym wiek osób decydujących się na formalny związek małżeński jest wiek środkowy (mediana). Analiza wieku zawierających małżeństwa w latach 2002–2009 potwierdza, że nowożeńcy wstępujący w związek małżeński byli coraz starsi. Wśród kobiet środkowy wiek zawierania małżeństwa wynosił w 2002 r. 23,9 lata, a w 2009 r. 25,8 lat, w przypadku mężczyzn wstępujących w związek małżeński wiek środkowy zmienił się z 26,0 lat w 2002 r. na 27,8 lat w 2009 r. Mężczyźni zawierający małżeństwo byli więc starsi od swoich partnerek średnio o nieco więcej niż dwa lata. Różnica wieku między małżonkami w miastach nie przekraczała dwóch lat, na wsi natomiast była większa niż średnia w województwie i wynosiła 2,2 lata.

Wśród nowozawartych związków zdecydowaną większość stanowiły małżeństwa pierwsze, czyli małżeństwa panien z kawalerami, a ich udział w ogólnej liczbie zawieranych związków wynosił 86,5% na początku omawianego okresu i 84,3% na jego końcu. Znacząco zmieniła się mediana wieku kobiet wstępujących po raz pierwszy w związek małżeński (z 23,4 lat w 2002 r. do 25,3 lat w 2009 r.). Dla mężczyzn miernik ten wynosił odpowiednio 25,6 i 27,2 lat. Na uwagę zasługuje również fakt, że wzrósł odsetek małżeństw, w których żona była starsza od męża z 17,7% w 2002 r. do 19,2% w 2009 r.

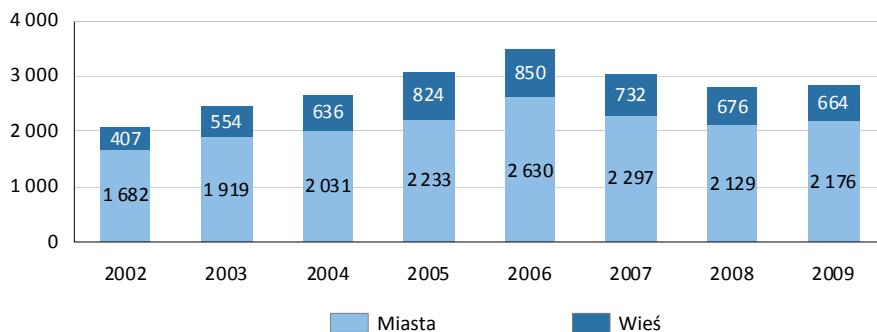
Kolejnym elementem kształtującym ruch naturalny są rozwody i separacje, które odzwierciedlają stopień trwałości zawartych związków małżeńskich. Nie są, co prawda, aż tak istotnym elementem ruchu naturalnego, jak małżeństwa czy urodzenia, jednak wywierają pewien wpływ na liczbę urodzeń, gdyż rozpad rodziny, np. po pierwszych latach pożycia małżeńskiego, może być przeszkodą w przyjściu na świat pierwszego dziecka lub też w przypadku, gdy dziecko już jest w rodzinie, w pojawieniu się kolejnego.

Tabl. 9. Zmiany w liczbie rozwodów

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Średnioroczne tempo zmian 2002 –2009	
	W liczbach bezwzględnych									2002 =100
Polska	45 414	48 632	56 332	67 578	71 912	66 586	65 475	65 345	143,9	5,34
Województwo	2 089	2 473	2 667	3 057	3 480	3 029	2 805	2 840	136,0	4,49
Miasta	1 682	1 919	2 031	2 233	2 630	2 297	2 129	2 176	129,4	3,75
Wieś	407	554	636	824	850	732	676	664	163,1	7,24

W 2009 r. w województwie rozwiodło się 2 840 par małżeńskich i było to o 751 więcej niż na początku analizowanego okresu. Wśród rozwodzących się przeważali mieszkańcy miast, których udział w ogólnej liczbie rozwodów w 2002 r. wynosił 80,5%, po siedmiu latach zmniejszył się do 76,6%.

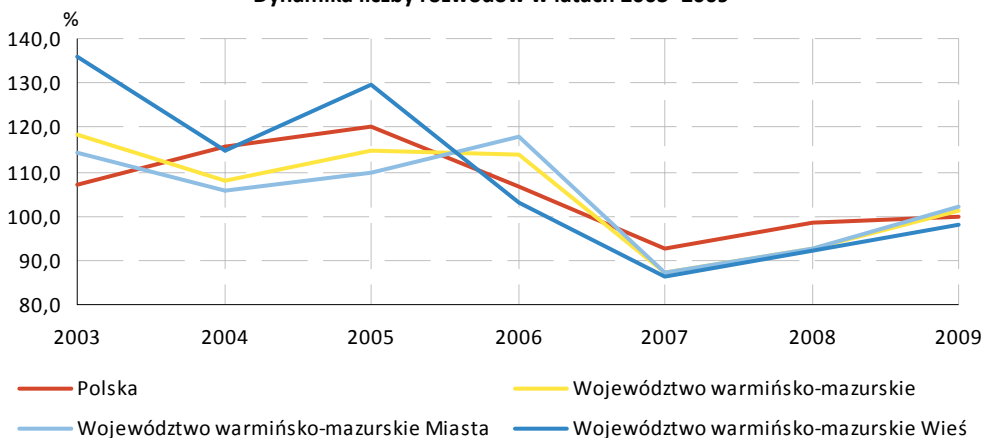
Liczba rozwodów według miejsca zamieszkania w latach 2002–2009

W analizowanym okresie liczba rozwodów par mieszkających na terenach wiejskich wzrosła o 63,1%, przy czym w latach 2002–2006 zauważalny był dynamiczny wzrost rozwodów w tej grupie par, a od 2007 r. widoczny był ich spadek. W Polsce w latach 2002–2009 zjawisko rozwodów z terenów wiejskich charakteryzowało się bardziej intensywnym i jednocześnie stałym wzrostem, który wyniósł 90,3%.

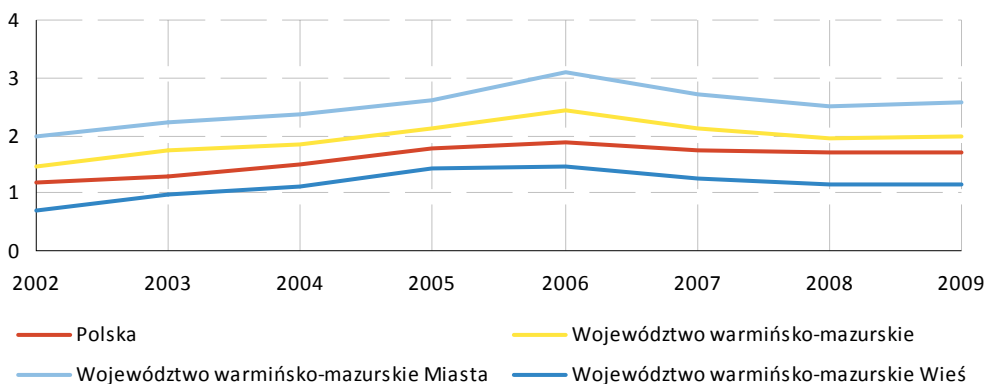
W warmińsko-mazurskim w ciągu badanych siedmiu lat liczba rozwodów wzrosła o 36,0%, a w kraju o 43,9%. Zmiany w liczbie orzeczonych rozwodów charakteryzowała niejednorodna tendencja. W okresie 2002–2006 w województwie następował szybki ich wzrost (średniorocznie o 13,6%). Natomiast w latach 2007–2009 liczba rozwodów zmniejszyła się średnio w roku o 3,2%. W kraju przebieg dynamiki liczby rozwodów był podobny, w latach 2002–2007 nastąpił wzrost (o 12,2% średnio z roku na rok), a w okresie 2007–2009 powolny spadek liczby rozwodów (średnio o 0,9%).

Dynamika liczby rozwodów w latach 2003–2009

Miarą natężenia rozwodów jest ich liczba przypadająca na 1 000 mieszkańców (współczynnik natężenia rozwodów). Warmińsko-mazurskie jest regionem o wysokim poziomie tego zjawiska. Wartość współczynnika w województwie w 2002 r. wynosiła 1,46 i wzrosła do poziomu 1,99 w 2009 r. W kraju współczynnik ten był niższy i wynosił 1,19 na początku oraz 1,71 na końcu analizowanego okresu.

Liczba rozwodów na 1 000 ludności w latach 2002–2009

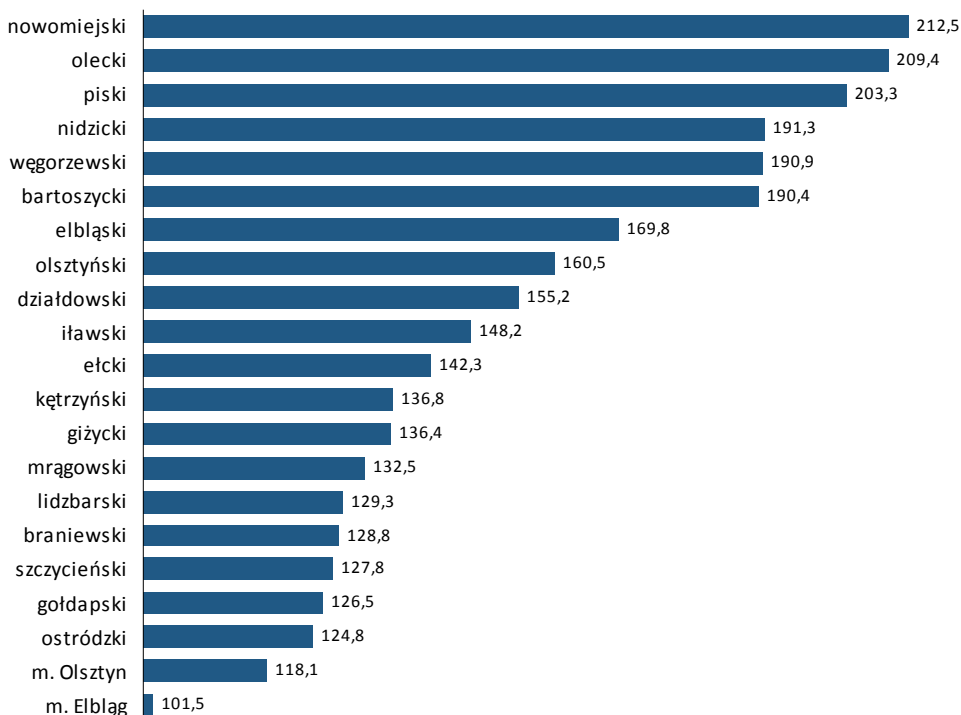
Większość małżeństw, w stosunku do których orzeczono rozwód zamieszkiwało w miastach. W Polsce w 2009 r. 79,3% rozwodzących się par pochodziło z miast, w warmińsko-mazurskim było to 76,6%. Porównanie relacji rozwodów między miastami a obszarami wiejskimi województwa przy wykorzystaniu współczynnika rozwodów wykazuje, że w regionie natężenie rozwodów w miastach na początku omawianego okresu było prawie trzykrotnie (2,8) większe niż na wsi, po siedmiu latach wartość tej relacji zmniejszyła się i natężenie rozwodów w miastach było 2,3 większe niż na wsi. W Polsce w 2002 r. współczynnik rozwodów dla miast był 3,4 razy większy niż dla obszarów wiejskich, ta rozpiętość w kolejnych latach zmniejszała się i w 2009 r. natężenie rozwodów w miastach było 2,5 większe niż na wsi.

W większości przypadków stroną wnoszącą pozew o rozwód była żona, w warmińsko-mazurskim 68,5% wniosków rozwodowych składały kobiety. Najczęściej też rozwiązanie małżeństwa nastąpiło bezpośrednio po wniesieniu wniosku o rozwód, ponieważ 99,7% rozwodów orzeczonych zostało bez składania wcześniejszego wniosku o separację.

Dynamika liczby rozwodów w powiatach w 2009 r.

2002=100

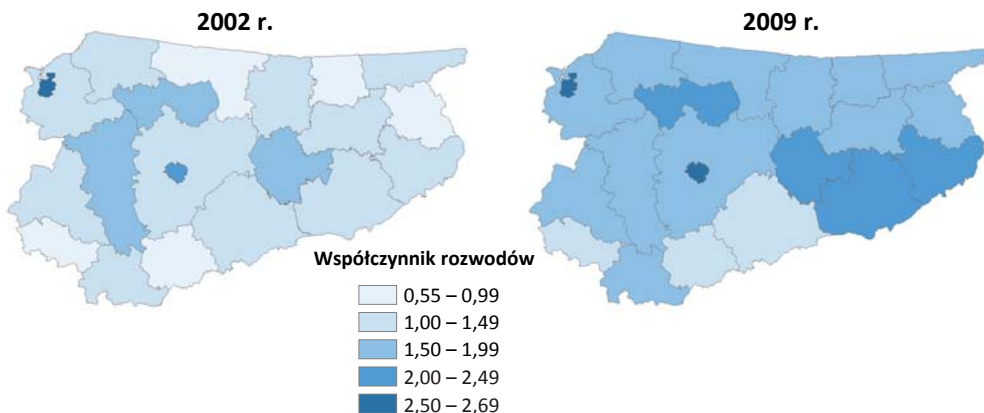
w %

Natężenie rozwodów w powiatach województwa w całym analizowanym okresie było zróżnicowane. W 2009 r. najwyższy poziom współczynnika rozwodów na 1 000 ludności odnotowano w Elblągu (2,69), Olsztynie (2,65) oraz powiecie lidzbarskim (2,26). Powiaty, w których natężenie rozwodów w 2009 r. było najniższe, to powiat nowomiejski (1,15), nidzicki (1,30) oraz szczygieński (1,45). W okresie analizowanych siedmiu lat największy, ponad dwukrotny wzrost natężenia rozwodów miał miejsce w powiatach oleckim, nowomiejskim i piskim.

W województwie warmińsko-mazurskim rozwiedzione w 2002 r. pary małżeńskie miały łącznie na utrzymaniu 2 212 małoletnich dzieci, a w 2009 r. 2 766 dzieci. W przypadku rozwodzących się rodziców niepełnoletnich dzieci sądy podejmują również decyzje dotyczące opieki nad dziećmi. Najczęściej opieka nad małoletnimi dziećmi była powierzana obojgu rodzicom (w 2009 r. było to 71,4% wszystkich orzeczeń) lub matce (23,7%), znacznie rzadziej ojcu (2,8%). W 2002 r. w 54,7% przypadków sądy powierzyły opiekę nad dziećmi obojgu rodzicom.

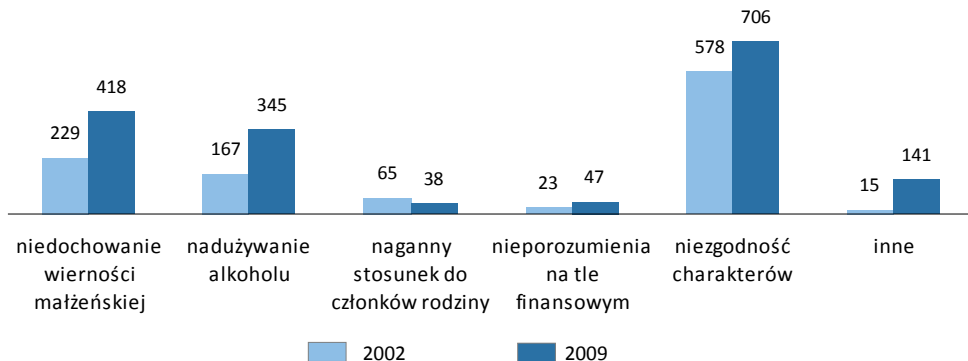
Liczba rozwodów na 1 000 ludności w powiatach w 2002 r. i 2009 r.

W zdecydowanej większości przypadków rozwodzący się małżonkowie nie ukończyli 50 roku życia. W 2009 r. 80,5% rozwodzących się mężczyzn oraz 85,3% rozwodzących się kobiet nie przekroczyło 50 roku życia. W 2009 r. 52,0% rozwodzących się mężczyzn oraz 61,4% rozwodzących się kobiet nie przekroczyło 40 roku życia, a 14,4% mężczyzn i 23,8% rozwodzących się kobiet nie osiągnęło 30 lat. Obserwacja zmian, jakie w badanych latach dokonały się w strukturze rozwodzących się według grup wieku pozwala zauważyć, że zarówno w przypadku rozwodzących się mężczyzn, jak i kobiet wzrósł udział osób w najstarszej badanej grupie (50 lat i więcej) oraz w grupie osób w wieku 30–39 lat. Zmniejszył się natomiast udział rozwodzących się w wieku do 29 lat oraz w wieku 40–49 lat.

Określenie dokładnej przyczyny rozpadu małżeństwa bywa bardzo trudne. Rozwód jest nierzadko następstwem nie jednej, a kilku przyczyn, doprowadza do niego nie jedno, a splot zdarzeń. Prezentowane dane informują jedynie o głównej przyczynie rozpadu pożycia małżeńskiego i jak wynika z danych, przyczyny te nie zmieniły się w analizowanym okresie. Jako najczęstsze przyczyny rozpadu małżeństwa podawano niezgodność charakterów oraz niedochowanie wierności małżeńskiej.

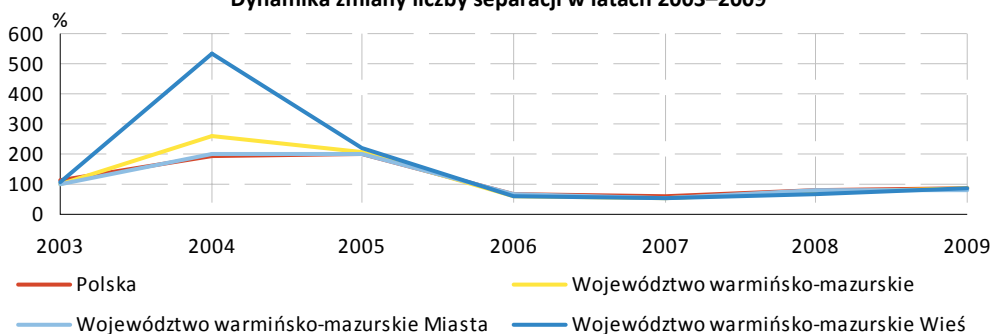
Rozwody według wybranych przyczyn w 2002 r. i 2009 r.

Charakterystyka ekonomiczna rozwodzących się małżeństw wykazuje, że w większości rozwodzący się, to osoby pracujące. Wśród mężczyzn w 2002 r. pracujący stanowili 57,4%, a w 2009 r. 67,4% ogółu rozwodzących się. Udział emerytów i rencistów w grupie rozwodzących się mężczyzn wynosił na początku badanego okresu 11,8% i zmniejszył się do 9,6% w ostatnim analizowanym roku. Podobnie zmniejszył się z 6,2% do 1,1% udział rozwodzących się mężczyzn, którzy pozostawali na utrzymaniu. Wśród rozwiedzionych kobiet udział pracujących wzrósł z 55,2% w 2002 r. do 65,7% w 2009 r. Podobnie jak wśród mężczyzn, zmniejszył się w badanych latach udział emerytek i rencistek z 9,4% do 7,5%, a także udział kobiet pozostających na utrzymaniu z 4,5% do 1,9%.

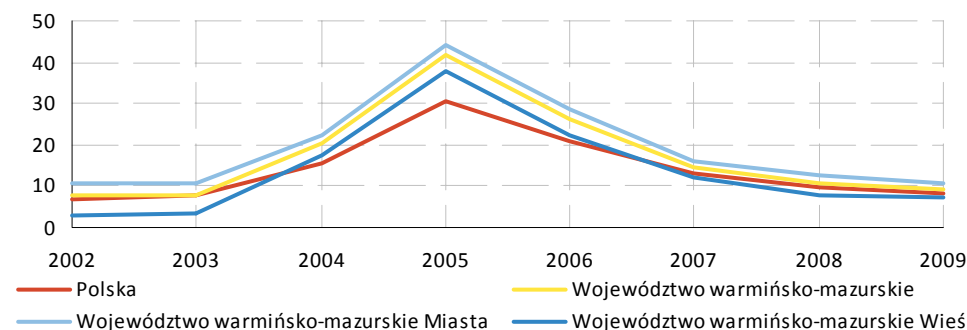
Separacja funkcjonująca w Polsce od końca 1999 r. w przypadku rozpadu małżeństwa może stanowić alternatywę dla decyzji o rozwodzie. W 2009 r. sądy w województwie warmińsko-mazurskim orzekły 130 separacji, było to o 19,3% więcej niż w 2002 r. Podobnie jak w przypadku rozwodów, więcej separacji orzeczono w miastach (83,4% na początku badanego okresu, a 68,5% na jego końcu).

Dynamika zmiany liczby separacji w latach 2003–2009

W 2009 r. wskaźnik intensywności separacji, wyrażony jako ich liczba w przeliczeniu na 100 tys. ludności, w regionie wyniósł 9,09 wobec 7,60 w 2002 r. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w 2005 r. (41,66). W okresie siedmiu lat w związku z orzeczonymi separacjami liczba dzieci, pozostających na utrzymaniu, które znalazły się w niepełnej rodzinie wzrosła o 19,6%.

Liczba separacji na 100 tys. ludności w latach 2002–2009

Analiza natężenia separacji w powiatach wykazuje, że najczęściej separacji w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w 2009 r. orzeczono w powiecie elbląskim (24,61), Elblągu (19,00) i w powiecie braniewskim (13,75). Natomiast powiaty o najniższej intensywności separacji to: bartoszycki (1,64), piski (1,73) i nowomiejski (2,26). W węgorzewskim separacji nie odnotowano.

V. Kształtowanie się procesów migracyjnych

Analiza rozmiarów migracji wewnętrznych i zagranicznych ma ogromne znaczenie dla oceny sytuacji demograficznej. Wielkość migracji odzwierciedla sytuację społeczno-ekonomiczną regionu, wpływa na liczbę i strukturę ludności oraz jej przestrzenne rozmieszczenie. Po 2004 r. na wielkość migracji miało wpływ przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i otwarcie rynków pracy dla Polaków przez większość krajów UE. W ostatnich latach procesy migracyjne nasiliły się. Stało się to widoczne zwłaszcza na skutek przyjmujących znaczne rozmiary czasowych migracji zarobkowych.

Pełna obserwacja migracji ludności, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych, jest utrudniona, gdyż oficjalna statystyka ukazuje tylko zarejestrowane zameldowania i wymeldowania ludności. Statystycznie opisane migracje ludności są więc tylko pewną częścią rzeczywistych ruchów wędrowniczych ludności. Dlatego też, analizując dane dotyczące migracji wewnętrznych i zagranicznych, można zidentyfikować tylko główne kierunki przemieszczeń ludności i ich strukturę, nie można natomiast ocenić rzeczywistej skali badanego zjawiska.

Ogólne rozmiary migracji ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne)

W latach 2002–2009 w województwie notowano ujemne saldo migracji stałej. Liczba osób meldujących się na pobyt stały była mniejsza niż osób wymeldowujących się z pobytu stałego.

Tabl. 10. Zmiany w saldzie migracji na pobyt stały

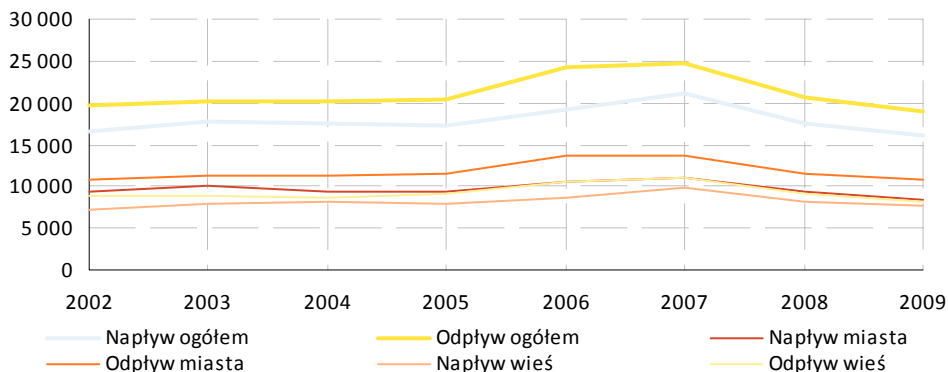
Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Średnio- roczne tempo zmian	
	w liczbach bezwzględnych								2002 =100	2002 –2009
Polska	-17 945	-13 765	-9 382	-12 878	-36 134	-20 485	-14 865	-1 196	6,7	-32,08
Województwo	-3 030	-2 183	-2 518	-3 098	-5 055	-3 792	-3 099	-2 784	91,9	-1,20
Miasta	-1 228	-1 160	-1 994	-2 069	-3 111	-2 570	-2 044	-2 334	190,1	9,61
Wieś	-1 802	-1 023	-524	-1 029	-1 944	-1 222	-1 055	-450	25,0	-17,98

Każdego roku omawianego okresu w wyniku migracji ubywało przeciętnie 3,2 tys. ludności województwa. Najbardziej intensywny ruch migracyjny odnotowano w 2006 i 2007 roku, kiedy to na skutek migracji opuściło województwo odpowiednio: 5,1 tys. osób i 3,8 tys. osób. Od 2002 r. coroczny odpływ migracyjny obejmował przeciętnie 2,1 tys., mieszkańców miast oraz 1,1 tys. mieszkańców obszarów wiejskich.

W okresie 2002–2009 zarówno napływ ludności jak i odpływ zmniejszył się (odpowiednio o 2,6% i 3,5%). Saldo migracji stałej w ujęciu miasta-wieś wskazywało na odmienne tendencje kształtowania się zjawiska ze względu na miejsce zamieszkania migrujących. Wprawdzie w obu

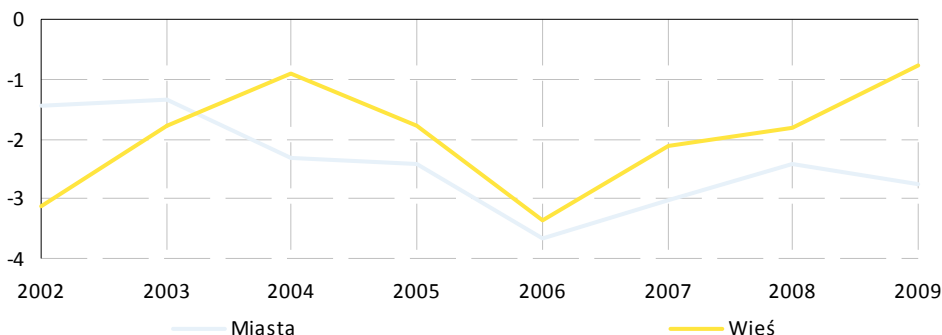
przypadkach było ono ujemne w całym analizowanym okresie, jednak w miastach pogłębiło się z -1 228 osób do -2 784 osób, a na wsi zmniejszyło się z -1 802 osób do -450 osób.

Migracje ludności na pobyt stały w latach 2002–2009

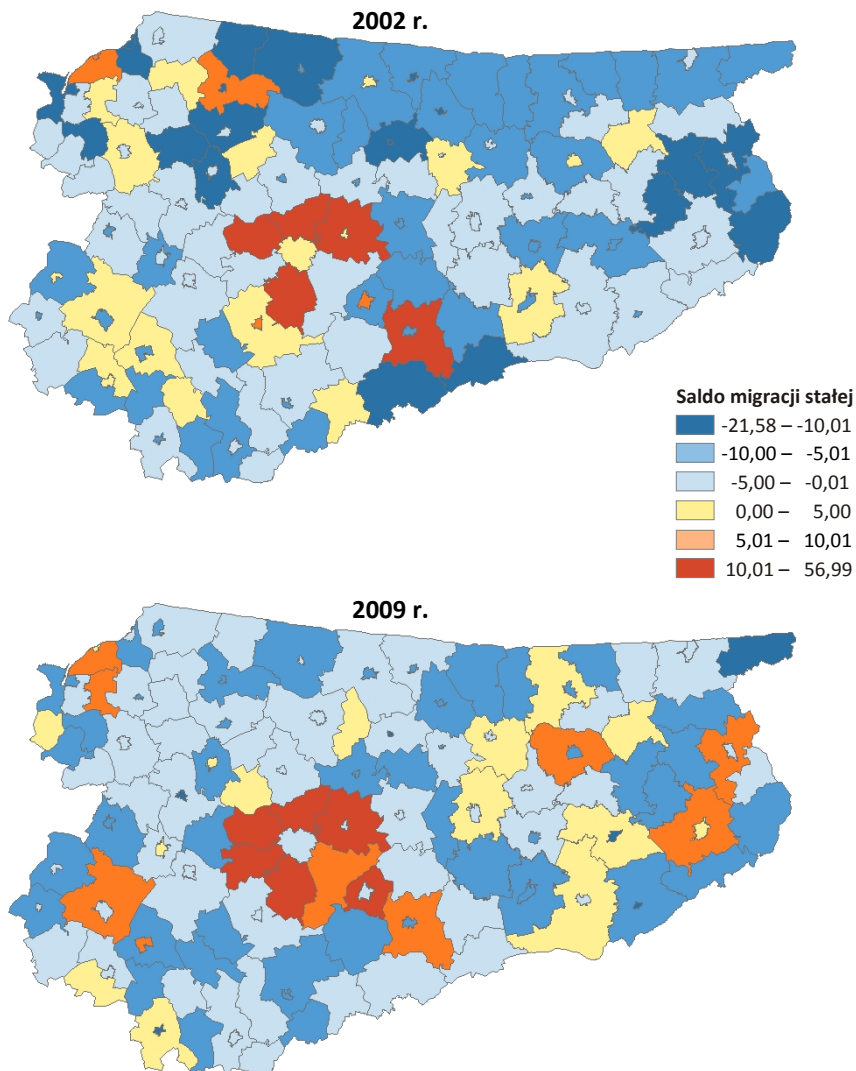
W rezultacie nierównomiernych zmian w ruchu wędrownym ludności w latach 2002–2009 saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 ludności ulegało wahaniom. W województwie różnica między napływem i odpływem migracyjnym w miastach była większa (z wyjątkiem 2002 r. i 2003 r.) niż na wsi. W omawianym okresie, szczególnie od 2004 r., czyli od wejścia Polski do Unii Europejskiej, ruchy migracyjne nasiliły się. Przełomowy był rok 2006, ponieważ wtedy, biorąc pod uwagę omawiane siedem lat, z województwa wyemigrowało najwięcej ludności. W kolejnych dwóch latach liczba emigrantów zmniejszała się. Wskaźniki opisujące natężenie zjawiska na 1 000 ludności potwierdzają niewielkie wyhamowanie odpływu ludności po 2006 r. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1 000 ludności od 2002 r. do 2009 r. zmieniło swoją ujemną wartość z -2,11 do -1,95. W latach największego nasilenia migracji współczynnik natężenia migracji osiągnął poziom: -3,53 (2006 r.) oraz -2,65 (2007 r.).

Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2002–2009

Współczynnik natężenia migracji zachowując ujemne wartości zmienił w omawianym okresie swój poziom w miastach z -3,12 do -0,77 oraz na wsi z -2,11 do -1,95.

Saldo migracji stałej w przeliczeniu na 1 000 ludności w gminach w 2002 r. i 2009 r.

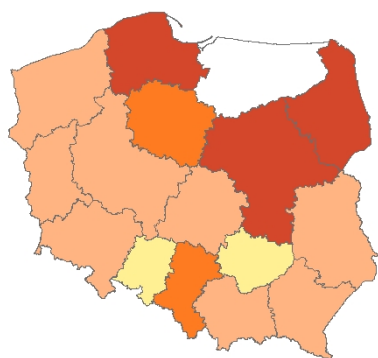
Badanie migracji wykazuje, że w 2009 r. w 28 gminach (w 2002 r. w 27) saldo migracji było dodatnie, w tym największe w gminach wiejskich sąsiadujących ze stolicą województwa: Stawiguda (335 osób), Jonkowo (191 osób), Dywity (189 osób) oraz w gminie miejskiej Ełk (161 osób). W omawianym okresie w 14 gminach ruchy migracyjne spowodowały zmianę salda migracji

z ujemnego na dodatnie. Oznacza to, że w 2002 r. odpływ migracyjny był wyższy niż napływ, a w 2009 r. napływ migracyjny przewyższył odpływ. Największe zmiany salda migracji z ujemnego na dodatnie w analizowanych latach odnotowano na terenie miasta Lubawa (zmiana z -54 osób w 2002 r. do 91 w 2009 r.). Odwrotna sytuacja (dodatnie saldo migracji w 2002 r., a ujemne w 2009 r.) miała miejsce w 15 gminach. W tym przypadku największe różnice widoczne były w miastach: Olsztyn (zmiana z 585 osób do -167 osób) oraz Bartoszyce (zmiana z 102 w 2002 r. do -200 w 2009 r.).

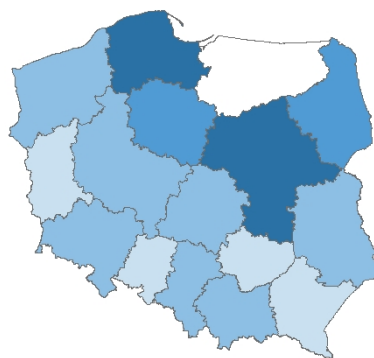
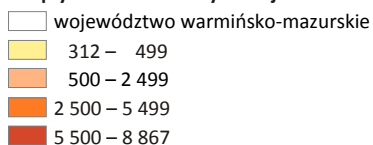
Migracje międzywojewódzkie

Wiodącymi docelowymi kierunkami migracji międzywojewódzkich są zazwyczaj najlepiej rozwinięte gospodarczo regiony kraju. W regionach słabych ekonomicznie skala ruchu migracyjnego jest mniejsza. O kierunkach przemieszczeń ludności decydują przede wszystkim względy ekonomiczne (możliwość znalezienia pracy).

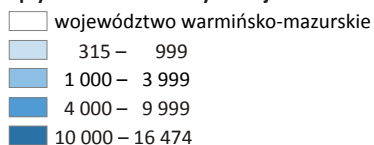
Migracje międzywojewódzkie w latach 2002–2009 (wartości skumulowane)

Napływ ludności z innych województw

Odpływ ludności do innych województw

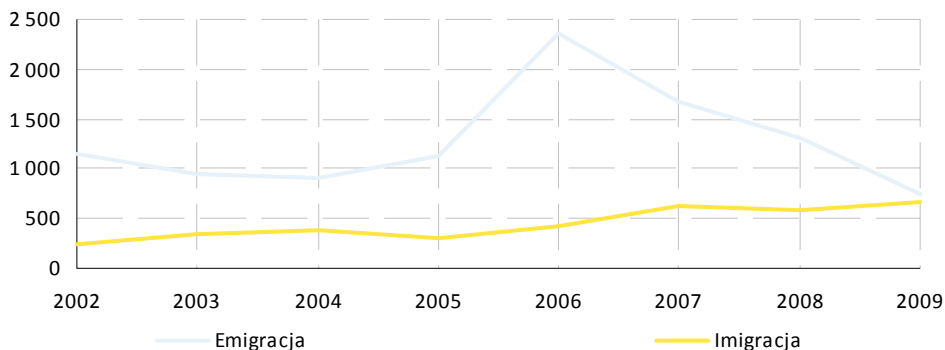
Mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2002–2009 najczęściej migrowali do województwa mazowieckiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, podlaskiego, a także śląskiego. Najrzadziej natomiast do podkarpackiego, świętokrzyskiego i opolskiego. Ludność napływająca do województwa pochodziła głównie z województwa mazowieckiego, podlaskiego i pomorskiego, natomiast najmniej ludności przybywało z opolskiego, świętokrzyskiego i lubuskiego. Wymeldowania w ramach migracji wojewódzkich z warmińsko-mazurskiego przewyższyły liczebnie zameldowania. Najczęściej migrowały osoby młode w wieku 21–37 lat. Wspomniane osoby w 2009 r. stanowiły 51,4% meldujących się w regionie i 59,1% wyjeżdżających z województwa.

Migracje zagraniczne

W województwie warmińsko-mazurskim w latach 2002–2009 rozmiary imigracji na pobyt stały były znacznie mniejsze niż emigracji, o czym świadczy ujemne saldo migracji zagranicznej. W badanym okresie uległo ono znacznemu zmniejszeniu (z -894 osób w 2002 r. do -70 w 2009 r.).

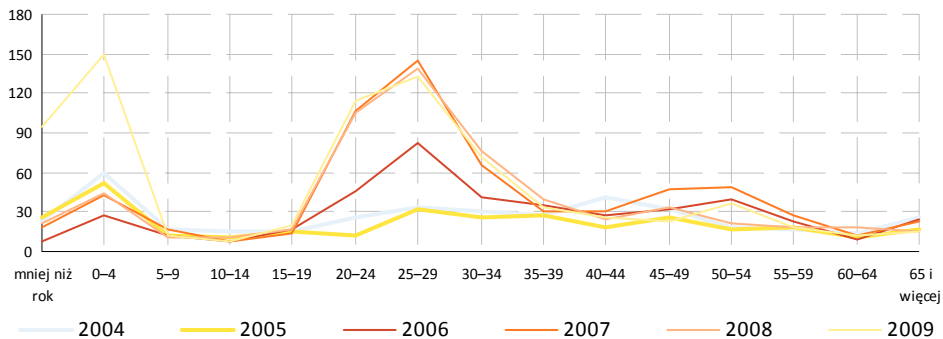
Wpływ na takie ukształtowanie się salda migracji miało znaczne zmniejszenie się liczby osób wyjeżdżających z kraju (emigrantów). Liczba emigrantów w ciągu pierwszych trzech lat badanego okresu obniżała się. Otwarcie unijnych rynków pracy w 2004 r. oraz wprowadzenie możliwości swobodnego przepływu osób, spowodowało wzrost zainteresowania wyjazdami z kraju, i tak na kolejne dwa lata (2005 r. i 2006 r.) przypadła największa liczba wyjazdów zagranicznych. Wskutek kryzysu gospodarczego i jego następstw dla rynków pracy wielu krajów, w ostatnich trzech latach analizowanego okresu zmniejszała się systematycznie wielkość emigracji, osiągając w ostatnim roku najniższą wartość. Liczba emigrantów w 2009 r. była o 34,9% mniejsza niż w 2002 r. Jednocześnie w analizowanym okresie systematycznie wzrastała liczba osób przyjeżdżających do kraju (lekkie wyhamowanie w 2008 r.) i w 2009 r. była ponad 2,5-krotnie wyższa niż w 2002 r. W wyniku zmniejszenia się poziomu emigracji i wzrostu poziomu imigracji w 2009 roku liczba osób emigrujących i imigrujących była prawie identyczna.

Migracje zagraniczne w latach 2002–2009

Imigracja dotyczyła głównie osób młodych. W 2002 r. mieszkańcy będący w wieku od 20 do 34 lat stanowili blisko jedną trzecią emigrantów, a w 2009 r. prawie połowę. Wśród osób przyjeżdżających do kraju uwagę zwraca liczba dzieci będących w wieku 0–4 lata. W 2009 r. stanowiły one 22,3% imigrantów, wobec 10,5% w 2002 r. W omawianym okresie znacznie częściej emigrowali i imigrowali mieszkańcy miast niż wsi.

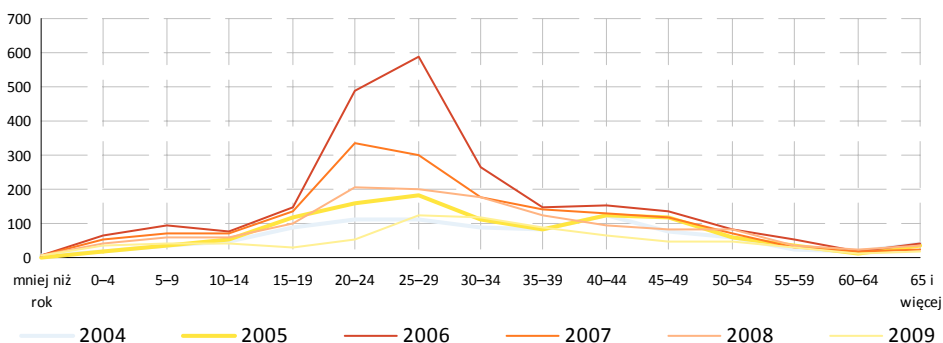
Zameldowania na pobyt stały osób przybyłych z zagranicy w latach 2004–2009

Największa fala emigracji z warmińsko-mazurskiego przypadła na lata 2006 i 2007, kiedy to z pobytu stałego w województwie wymeldowało się odpowiednio 2 350 osób i 1 672 osoby, które jako nowe miejsce pobytu wskazywały zagranicę. Zarówno na początku, jak i w końcu analizowanego okresu w ruchu migracyjnym przeważały osoby młode. W 2002 r. największą grupę emigrantów stanowili mieszkańcy w wieku od 15 do 24 lat (26,2%), a w 2009 r. mające od 25 do 34 lat (32,1%). W 2009 r. najwięcej wyjeżdżających mężczyzn było w wieku 25–29 lat (14,3%). Wśród par najliczniejszą grupę stanowiły kobiety w wieku 30–34 lata (18,6%).

Struktura wieku emigrantów według miejsca zamieszkania w 2009 r. była podobna w całym regionie. Z miast najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 30–34 lata (17,6%), a ze wsi w wieku 25–29 lat (16,1%).

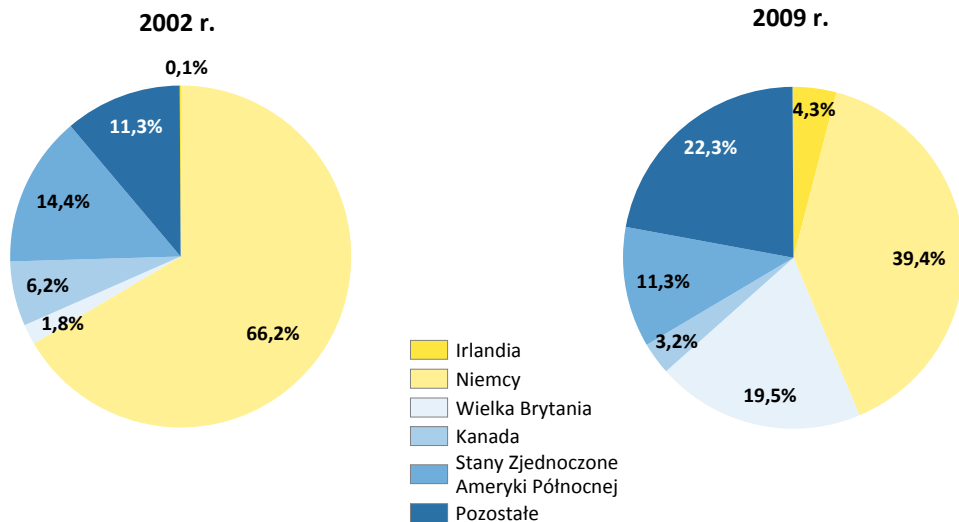
Wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę w latach 2004–2009

Główne kierunki emigracji na stałe według krajów w 2002 r. i 2009 r.

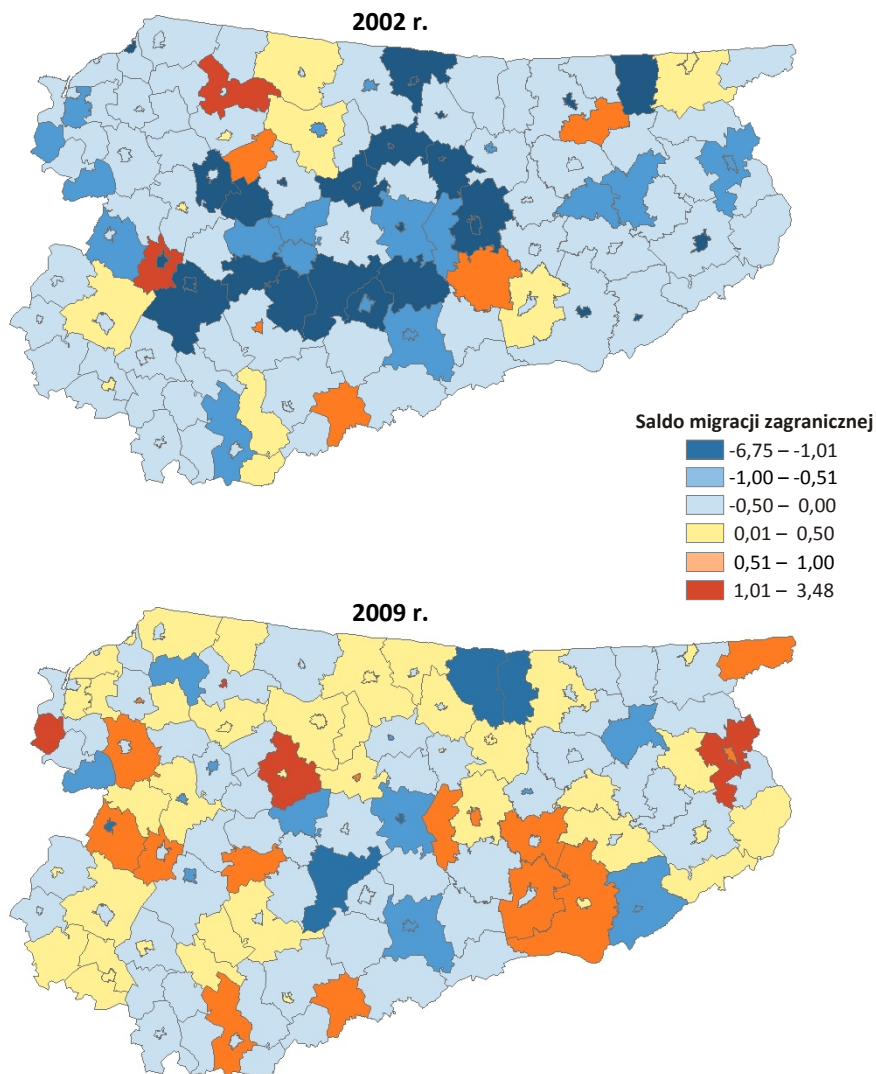
W omawianym okresie struktura emigrantów z województwa warmińsko-mazurskiego, ze względu na kraj docelowy pobytu, zmieniła się. W 2002 r. emigrowano głównie do Niemiec (66,2% ogółu emigracji), do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (14,4%), Kanady (6,2%) i Włoch (2,6%). W kolejnych latach, po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej i otwarciu rynków pracy dla Polaków przez większość krajów UE, struktura emigracji uległa zmianie. W 2009 r. w porównaniu do 2002 r. zmniejszył się udział emigracji do Niemiec i wyniósł 39,4% ogółu emigracji. Emigracja do Wielkiej Brytanii wzrosła z 1,8% w 2002 r. do 19,5% w 2009 r. Zmiany dotyczyły również wyjeżdżających do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, udział emigrujących tam osób zmniejszył się z 14,4% do poziomu 11,3%. W 2009 r. odsetek migrujących do Włoch i Irlandii wyniósł po 4,3%, do Niderlandów 3,6% i do Kanady 3,2%.

Emigracja ludności na pobyt stały według kierunków w 2002 r. i 2009 r.

Struktura imigracji według kierunków napływu ludności, w latach 2002–2009 ulegała systematycznym zmianom. Wśród ludności napływowej w 2002 r. ponad połowę stanowiły osoby przybyłe z Niemiec (42,7%) i ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (11,3%), natomiast w 2009 r. najistotniejszą rolę odegrała imigracja z Wielkiej Brytanii (38,3%), na drugim miejscu z Niemiec (19,1%) i kolejnym ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (9,3%).

**Saldo migracji zagranicznej w przeliczeniu na 1 000 ludności
w gminach w 2002 r. i 2009 r.**

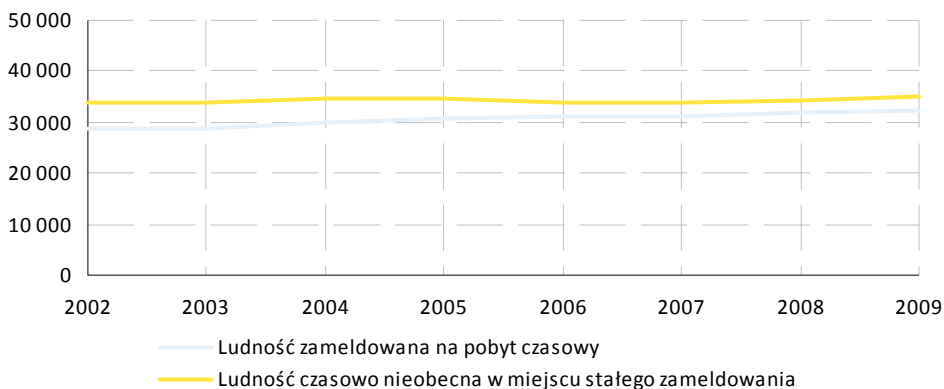
W 2002 r. w 76 gminach zanotowano ujemne saldo migracji zagranicznych. W przeliczeniu na 1 000 ludności największe było w gminie wiejskiej Gietrzwałd (-6,75), Purda (-4,87), Bisztynek (-4,70) i Pasym (-4,52). W 2009 r. już tylko 56 gmin miało ujemne saldo migracji. Największe natężenie migracji zaobserwowano na terenie miasta Zalewo (-4,62), gminy wiejskiej Barciany (-1,62), Purda (-1,43) i Srokowo (-1,41).

Migracje na pobyt czasowy w 2002 r. i 2009 r.

Rozpatrując migracje czasowe należy pamiętać, że uzyskane i publikowane dane nie odzwierciedlają ich rzeczywistych rozmiarów, ponieważ informacje dotyczące zjawiska tych migracji obejmują wyłącznie osoby, które udokumentowały swój wyjazd w ewidencji ludności danej gminy. Pomimo tego, obserwacja zarejestrowanych migracji na pobyt czasowy umożliwia określenie trendów i struktury migracji czasowych.

Migracje czasowe dotyczą zarówno migracji wewnętrznych, jak i zagranicznych. W 2002 r. więcej osób opuszczało województwo w związku z wyjazdem czasowym niż do niego przyjeżdżało. W kolejnych latach liczba zameldowań na pobyt czasowy rosła szybciej niż liczba wymeldowań z tego pobytu, w związku z czym ujemne saldo migracji czasowych w 2009 r. było prawie dwukrotnie niższe niż w 2002 r.

Migracje wewnętrzne na pobyt czasowy w latach 2002–2009

Biorąc pod uwagę strukturę migrantów czasowych według wieku, największą grupę stanowiły osoby młode, w wieku do 34 lat. Udział tych osób wśród opuszczających województwo w 2009 r. wynosił 76,1%, a wśród napływających do województwa 75,5%. W wyniku czasowych migracji zagranicznych, za granicę w 2009 r. wyjechało ponad trzykrotnie więcej mieszkańców województwa niż w 2002 r., z tego liczba mężczyzn wzrosła prawie czterokrotnie, a kobiet ponad dwukrotnie. Wyjazdy mieszkańców miast w analizowanym okresie zwiększyły się prawie dwukrotnie, natomiast mieszkańców wsi ponad sześciokrotnie. Biorąc pod uwagę kierunki czasowych emigracji zagranicznych w końcu 2009 r. krajami, do których mieszkańcy Warmii i Mazur wyjeżdżali najczęściej były: Wielka Brytania (42,6%), Niemcy (13,9%) i Irlandia (9,4%).

VI. Podsumowanie – najważniejsze tendencje zmian demograficznych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2002–2009

Znajomość problematyki demograficznej związanej z urodzeniami, zgonami, zawieraniem i rozwiązywaniem małżeństw oraz ruchem wędrownym ludności jest warunkiem poznania, analizowania oraz kształtowania rozwoju populacji ludzkich i zachodzących w nich procesów.

Warmińsko-mazurskie jest województwem o dużej powierzchni i przy ludności liczącej w końcu 2009 r. 1 427 118 osób było obszarem o najniższym w kraju współczynniku gęstości zaludnienia, którego poziom wyniósł 59 osób na 1 km². Ludność województwa była rozmieszczona nierównomiernie. Najliczniejsze jej skupiska rozlokowane były w Olsztynie i Elblągu oraz w pobliżu dróg krajowych przecinających województwo.

W latach 2002–2009 liczba ludności Warmii i Mazur nieznacznie się zmniejszyła. W miastach ludności ubyło, na obszarach wiejskich miał miejsce jej przyrost. Liczebność ludności miejskiej zmniejszała się głównie na skutek odpływu migracyjnego ludności. Ujemne saldo migracji przewyższało wysoki przyrost naturalny w miastach. Przyrost liczby ludności widoczny był na terenach wiejskich, zwłaszcza na obszarach w otoczeniu stolicy województwa.

Struktura ludności województwa według płci wykazała, charakterystyczną również dla kraju, nadwyżkę kobiet nad mężczyznami. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, w ciągu analizowanych siedmiu lat w miastach występowała nadwyżka kobiet nad mężczyznami, na wsi cały czas utrzymywała się przewaga liczby mężczyzn. Z analizy struktury ludności według płci i wieku wynika, że w warmińsko-mazurskim przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet występuje w populacji osób w wieku do 40 lat, a przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w populacji osób w wieku powyżej 40 lat.

Analiza struktury ludności według wieku wykazuje, że wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na koniec 2009 r. najmniej licznie reprezentowana była ludność w wieku 5–10 lat oraz 40–45 lat. Najbardziej liczne grupy ludności tworzone były przez osoby w wieku 0–4 lata, 25–30 lat oraz 50–63 lata. Cykliczne powtarzanie się w odstępach co dwie, trzy dekady najbardziej licznych grup wieku ludności, odzwierciedla pokoleniową powtarzalność, która nazywana jest echem wyżu demograficznego.

Zmiany demograficzne wpływają na różne cechy populacji. Jedną z nich jest mediana wieku, pokazująca wiek środkowy ludności. Miara ta w 2002 r. osiągnęła poziom 33,9 lata i wzrosła do 36,2 lat w 2009 r. Wykorzystując medianę do porównań wieku różnych grup ludności można stwierdzić, że w 2009 r. mężczyźni byli młodsi od kobiet, a mieszkańcy wsi byli młodsi od mieszkańców miast. Rosnący w omawianym okresie poziom wieku środkowego świadczy o procesie starzenia się społeczeństwa Warmii i Mazur.

Przedmiotem coraz częściej prowadzonych badań i analiz jest problem starości. Ludność w wieku 65 lat i więcej w 2002 r. stanowiła 11,0% ogółu ludności województwa, a jej udział w omawianym okresie zwiększył się do 11,8%. Stopień zaawansowania starości demograficznej

mierzony jako liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 dzieci w wieku 0–14 lat zmienił się z 56 w 2002 r. do 72 w 2009 r. Proces starzenia się ludności obserwowany z wykorzystaniem współczynnika obciążenia demograficznego wskazuje, że liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w omawianym okresie w warmińsko-mazurskim zmniejszyła się z 61,6 do 53,5. Zmiany tego miernika z punktu widzenia pożądanej struktury ludności były wywołane z jednej strony zmianami korzystnymi (wzrost udziału w ogólnej liczbie ludności osób w wieku produkcyjnym), jak i niekorzystnymi (spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym).

Urodzenia, jako jeden z głównych elementów kształtujących ruch naturalny w województwie miały w analizowanym okresie rosnącą tendencję. Liczba urodzeń żywych wzrastała średniorocznie o 1,6%. W latach 2002–2009 w warmińsko-mazurskim na świat przyszło łącznie 122 174 dzieci. Decydującym czynnikiem wzrostu liczby urodzeń jest fakt, że kobiety urodzone w latach ostatniego wyżu demograficznego są obecnie w wieku najwyższej płodności. Widoczne, korzystne zmiany związane z płodnością kobiet oraz liczbą rodzących się dzieci nie były jednak wystarczające do zapewnienia zastępowalności pokoleń.

Zjawisko zgonów będących drugim z podstawowych elementów ruchu naturalnego w badanych latach nasilało się w tempie 1,4% średnio w każdym roku. W latach 2002–2009 w województwie odnotowano 100 234 zgony. Główne przyczyny zgonów w omawianym okresie nie zmieniły się i były spowodowane: chorobami układu krążenia, nowotworami oraz przyczynami zewnętrznymi. Łącznie w 2009 r. przyczyny te spowodowały 74,4% wszystkich przypadków zgonów w warmińsko-mazurskim.

W warmińsko-mazurskim w latach 2002–2009 zawarto łącznie 67 104 małżeństwa. Większość nowozawartych związków stanowiły małżeństwa wyznaniowe. Zauważalną zmianą, jaka dokonała się w omawianym okresie jest przesunięcie wieku najwyższej aktywności małżeńskiej, co widoczne było zwłaszcza w przypadku kobiet. Rozwody i separacje odzwierciedlają nie tylko trwałość małżeństw, ale również zmieniające się postawy wobec modelu rodziny i stylu życia. Liczba rozwodów orzeczonych przez sądy w latach 2002–2009 wyniosła łącznie 22 440. Jako najczęstsze przyczyny rozpadu małżeństwa podawano niezgodność charakterów oraz niedochowanie wierności małżeńskiej i nadużywanie alkoholu.

Odływ mieszkańców z województwa w ramach ruchu wędrownego ludności na pobyt stały w omawianym okresie był większy niż napływ do województwa, co w rezultacie spowodowało, że skumulowane saldo migracji za lata 2002–2009 było ujemne i wyniosło – 25 559 osób. W ramach migracji zagranicznych emigracja ludności przewyższyła imigrację o 6 663 osoby. Jednym z bardziej widocznych aspektów ruchu migracyjnego był napływ ludności do gmin otaczających stolicę Warmii i Mazur oraz do gmin znajdujących się w sąsiedztwie innych większych miast województwa. W ramach migracji wewnętrznych mieszkańcy warmińsko-mazurskiego udawali się przede wszystkim do województw: mazowieckiego, pomorskiego oraz kujawsko-pomorskiego. Główne kierunki migracji zagranicznych to: Niemcy, Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.

TABLICE STATYSTYCZNE

Tabl. 1. Województwo na tle kraju

Stan w dniu 31 XII

	lata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Powierzchnia w km ²	2002																
	2009																
Ludność w tys.	2002																
	2009																
Ludność na 1 km ²	2002																
	2009																
Ludność miejska w % ogółu ludności	2002																
	2009																
Kobiety na 100 mężczyzn	2002																
	2009																
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	2002																
	2009																
Współczynnik dynamiki demograficznej	2002																
	2009																
Płodność kobiet	2002																
	2009																
Urodzenia żywe na 1000 ludności	2002																
	2009																
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	2002																
	2009																
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2002																
	2009																
Ogólne saldo migracji na 1000 ludności	2002																
	2009																

Tabl. 2. Wybrane dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności w warmińsko-mazurskim

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	OGÓŁEM							
Ludność (stan w dniu 31 XII) .	1428449	1428885	1428714	1428601	1426883	1426155	1427073	1427118
mężczyźni	698199	697947	697620	697318	695936	695039	695352	695542
kobiety	730250	730938	731094	731283	730947	731116	731721	731576
	Ruch naturalny							
Małżeństwa	7230	7518	7175	7810	8401	9534	10009	9427
na 1000 ludności	5,04	5,24	5,01	5,45	5,87	6,67	7,00	6,59
Rozwody ^a	2089	2473	2667	3057	3480	3029	2805	2840
na 1000 ludności	1,46	1,73	1,86	2,13	2,43	2,12	1,96	1,99
Urodzenia żywe	14802	14496	14513	14776	15094	15616	16339	16538
na 1000 ludności	10,32	10,11	10,13	10,31	10,55	10,92	11,43	11,57
Zgony	11998	12025	12272	12421	12600	12920	12811	13187
na 1000 ludności	8,37	8,39	8,56	8,67	8,81	9,04	8,96	9,22
w tym niemowląt ...	76	91	66	94	75	84	83	83
na 1000 urodzeń żywych	5,13	6,28	4,55	6,36	4,97	5,38	5,08	5,02
Przyrost naturalny	2804	2471	2241	2355	2494	2696	3528	3351
na 1000 ludności	1,96	1,72	1,56	1,64	1,74	1,89	2,47	2,34
	Migracje ludności na pobyt stały							
Migracje ogółem								
napływ	16604	17858	17548	17348	19201	21038	17527	16165
odpływ	19634	20041	20066	20446	24256	24830	20626	18949
saldo migracji	-3030	-2183	-2518	-3098	-5055	-3792	-3099	-2784
w tym zagraniczne								
imigracja	248	336	373	293	423	621	577	674
emigracja	1142	939	915	1130	2350	1672	1316	744
saldo migracji	-894	-603	-542	-837	-1927	-1051	-739	-70

Tabl. 2. Wybrane dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności w warmińsko-mazurskim (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
MIASTA								
Ludność (stan w dniu 31 XII) ..	859 661	858 955	858 820	857 850	855 934	855 183	854 979	854 339
mężczyźni	410 737	410 039	409 709	409 169	407 780	406 789	406 517	406 354
kobiety	448 924	448 916	449 111	448 681	448 154	448 394	448 462	447 985
Ruch naturalny								
Małżeństwa	4 190	4 464	4 221	4 636	4 933	5 592	5 716	5 642
na 1000 ludności	4,89	5,22	4,94	5,43	5,79	6,58	6,74	6,65
Rozwody ^a	1 682	1 919	2 031	2 233	2 630	2 297	2 129	2 176
na 1000 ludności	1,97	2,24	2,38	2,62	3,09	2,70	2,51	2,57
Urodzenia żywe	7 693	7 734	7 812	8 026	8 153	8 493	8 987	9 443
na 1000 ludności	8,99	9,04	9,14	9,41	9,58	10,00	10,59	11,13
Zgony	6 970	6 993	7 091	7 332	7 397	7 550	7 508	7 718
na 1000 ludności	8,14	8,18	8,30	8,59	8,69	8,89	8,85	9,10
w tym niemowląt	38	53	34	44	41	44	39	41
na 1000 urodzeń żywych	4,94	6,85	4,35	5,48	5,03	5,18	4,34	4,34
Przyrost naturalny	723	741	721	694	756	943	1 479	1 725
na 1000 ludności	0,84	0,87	0,84	0,81	0,89	1,11	1,74	2,03
Migracje ludności na pobyt stały								
Migracje ogółem								
napływ	9 458	10 013	9 403	9 345	10 558	11 129	9 390	8 457
odpływ	10 686	11 173	11 397	11 414	13 669	13 699	11 434	10 791
saldo migracji	-1 228	-1 160	-1 994	-2 069	-3 111	-2 570	-2 044	-2 334
w tym zagraniczne								
imigracja.....	169	240	253	220	293	438	396	460
emigracja	780	651	604	778	1 690	1 114	877	527
saldo migracji	-611	-411	-351	-558	-1 397	-676	-481	-67

^a Według miejsca zamieszkania powoda, strony, która wniosła powództwo o rozwód.

Tabl. 3. Sytuacja demograficzna w województwie i podregionach

WYSZCZEGÓLNIENIE	Warmińsko- -mazurskie		Podregiony					
			elbląski		ełcki		olsztyński	
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009
STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI								
OGÓŁEM								
(stan w dniu 31 XII)	1 428 449	1 427 118	533 346	529 620	284 112	283 933	610 991	613 565
miasta	859 661	854 339	314 012	310 261	163 856	164 706	381 793	379 372
wieś	568 788	572 779	219 334	219 359	120 256	119 227	229 198	234 193
mężczyźni	698 199	695 542	261 210	258 901	140 738	139 915	296 251	296 726
kobiety	730 250	731 576	272 136	270 719	143 374	144 018	314 740	316 839
Kobiety na 100 mężczyzn ..	104,6	105,2	104,2	104,6	101,9	102,9	106,2	106,8
Ludność na 100 km ²	59,0	59,0	70,9	70,6	44,8	44,7	59,1	59,4
Ekonomiczne grupy wieku								
wiek przedprodukcyjny	357 301	291 183	135 739	110 926	75 311	60 102	146 251	120 155
wiek produkcyjny	884 052	929 899	327 701	342 678	171 490	183 027	384 861	404 194
mobilny	581 093	579 785	213 750	211 732	114 016	115 083	253 327	252 970
niemobilny	302 959	350 114	113 951	130 946	57 474	67 944	131 534	151 224
wiek poprodukcyjny	187 096	206 036	69 906	76 016	37 311	40 804	79 879	89 216
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	61,6	53,5	62,8	54,6	65,7	55,1	58,8	51,8
Biologiczne grupy wieku								
0–14 lat	280 327	231 999	107 170	88 681	59 013	47 413	114 144	95 905
15–64 lata	990 549	1 027 105	367 012	379 153	193 639	202 881	429 898	445 071
65 lat i więcej	157 573	168 014	59 164	61 786	31 460	33 639	66 949	72 589
Edukacyjne grupy wieku								
0–2 lata	44 355	48 024	17 307	18 149	8 926	9 747	18 122	20 128
3–6 lat	65 740	57 500	25 622	21 774	13 534	11 729	26 584	23 997
7–12 lat	123 223	91 111	46 736	35 206	26 354	18 632	50 133	37 273
13–15 lat	71 176	53 970	26 500	20 570	15 381	11 303	29 295	22 097
16–18 lat	80 773	62 493	29 841	23 315	16 802	13 503	34 130	25 675
19–24 lata	149 391	144 422	53 742	51 937	28 269	29 554	67 380	62 931
Kobiety w wieku 15–49 lat ...	382 443	362 394	140 521	132 160	73 900	71 465	168 022	158 769

Tabl. 3. Sytuacja demograficzna w województwie i podregionach (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Warmińsko- -mazurskie		Podregiony					
			elbląski		ełcki		olsztyński	
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI								
Małżeństwa	7 230	9 427	2 710	3 660	1 448	1 856	3 072	3 911
na 1000 ludności	5,04	6,59	5,04	6,86	5,05	6,49	5,04	6,41
Rozwody ^a	2 089	2 840	834	1 062	349	556	906	1 222
na 1000 ludności	1,46	1,99	1,55	1,99	1,22	1,95	1,49	2,00
Urodzenia żywe	14 802	16 538	5 640	6 265	3 057	3 382	6 105	6 891
na 1000 ludności	10,32	11,57	10,48	11,74	10,66	11,83	10,02	11,29
Zgony	11 998	13 187	4 520	4 981	2 444	2 557	5 034	5 649
na 1000 ludności	8,37	9,22	8,40	9,33	8,52	8,94	8,26	9,26
w tym niemowląt	76	83	24	29	28	23	24	31
na 1000 urodzeń żywych	5,13	5,02	4,26	4,63	9,16	6,80	3,93	4,50
Przyrost naturalny	2 804	3 351	1 120	1 284	613	825	1 071	1 242
na 1000 ludności	1,96	2,34	2,08	2,41	2,14	2,89	1,76	2,03
MIGRACJE LUDNOŚCI								
Migracje na pobyt stały								
napływ	16 604	161 65	5 434	5 140	3 076	3 193	8 094	7 832
odpływ	19 634	18 949	6 951	6 546	4 108	3 900	8 575	8 503
saldo migracji	-3 030	-2 784	-1 517	-1 406	-1 032	-707	-481	-671
Migracje wewnętrzne								
napływ	16 356	15 491	5 364	4 938	3 016	3 013	7 976	7 540
odpływ	18 492	18 205	6 641	6 336	3 897	3 731	7 954	8 138
saldo migracji	-2 136	-2 714	-1 277	-1 398	-881	-718	22	-598
Migracje zagraniczne								
imigracja	248	674	70	202	60	180	118	292
emigracja	1 142	744	310	210	211	169	621	365
saldo migracji	-894	-70	-240	-8	-151	11	-503	-73
Saldo migracji ogółem na 1000 ludności	-2,11	-1,95	-2,82	-2,63	-3,60	-2,47	-0,79	-1,10

^a Według miejsca zamieszkania powoda, strony, która wniosła powództwo o rozwód.

Stan i struktura ludności

Tabl. 4. Ludność na podstawie bilansów

LATA	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta		Wieś		Ludność miast w % ogółem
				razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
Stan w dniu 30 VI								
2002.....	1 428 560	698 246	730 314	860 264	449 068	568 296	281 246	60,2
2003.....	1 428 300	697 893	730 407	859 272	448 962	569 028	281 445	60,2
2004.....	1 428 385	697 586	730 799	858 507	448 837	569 878	281 962	60,1
2005.....	1 428 481	697 245	731 236	858 120	448 912	570 361	282 324	60,1
2006.....	1 427 091	696 143	730 948	856 559	448 384	570 532	282 564	60,0
2007.....	1 426 609	695 559	731 050	855 374	448 129	571 235	282 921	60,0
2008.....	1 426 401	695 051	731 350	854 857	448 350	571 544	283 000	59,9
2009.....	1 427 671	695 694	731 977	854 963	448 345	572 708	283 632	59,9
Stan w dniu 31 XII								
2002.....	1 428 449	698 199	730 250	859 661	448 924	568 788	281 326	60,2
2003.....	1 428 885	697 947	730 938	858 955	448 916	569 930	282 022	60,1
2004.....	1 428 714	697 620	731 094	858 820	449 111	569 894	281 983	60,1
2005.....	1 428 601	697 318	731 283	857 850	448 681	570 751	282 602	60,0
2006.....	1 426 883	695 936	730 947	855 934	448 154	570 949	282 793	60,0
2007.....	1 426 155	695 039	731 116	855 183	448 394	570 972	282 722	60,0
2008.....	1 427 073	695 352	731 721	854 979	448 462	572 094	283 259	59,9
2009.....	1 427 118	695 542	731 576	854 339	447 985	572 779	283 591	59,9

Tabl. 5. Ludność według płci i wieku

Stan w dniu 31 XII

GRUPY WIEKU	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	2002					2009				
OGÓLEM	1 428 449	698 199	730 250	859 661	568 788	1 427 118	695 542	731 576	854 339	572 779
0	14 732	7 715	7 017	7 719	7 013	16 483	8 557	7 926	9 436	7 047
1	14 639	7 609	7 030	7 958	6 681	16 200	8 383	7 817	8 972	7 228
2	14 984	7 572	7 412	8 035	6 949	15 341	7 906	7 435	8 411	6 930
3	15 481	7 904	7 577	8 308	7 173	14 855	7 510	7 345	8 196	6 659
4	15 826	8 102	7 724	8 531	7 295	14 417	7 437	6 980	8 003	6 414
5	16 737	8 634	8 103	8 849	7 888	14 176	7 252	6 924	7 749	6 427
6	17 696	8 964	8 732	9 419	8 277	14 052	7 171	6 881	7 662	6 390
7	18 068	9 173	8 895	9 704	8 364	14 424	7 590	6 834	7 695	6 729
8	18 857	9 595	9 262	10 011	8 846	14 408	7 490	6 918	7 830	6 578
9	20 136	10 284	9 852	10 837	9 299	14 851	7 504	7 347	7 990	6 861
10	21 075	10 795	10 280	11 386	9 689	15 286	7 820	7 466	8 179	7 107
11	22 262	11 474	10 788	12 212	10 050	15 632	7 969	7 663	8 429	7 203
12	22 825	11 623	11 202	12 696	10 129	16 510	8 516	7 994	8 702	7 808
13	23 073	11 860	11 213	12 947	10 126	17 482	8 867	8 615	9 298	8 184
14	23 936	12 204	11 732	13 502	10 434	17 882	9 088	8 794	9 606	8 276
15	24 167	12 387	11 780	13 726	10 441	18 606	9 471	9 135	9 876	8 730

Tabl. 5. Ludność według płci i wieku (cd.)

Stan w dniu 31 XII

GRUPY WIEKU	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	2002					2009				
16	25 425	12 984	12 441	15 068	10 357	19 838	10 117	9 721	11 300	8 538
17	27 382	13 989	13 393	16 228	11 154	20 740	10 620	10 120	11 904	8 836
18	27 966	14 271	13 695	16 617	11 349	21 915	11 273	10 642	12 623	9 292
19	28 517	14 659	13 858	17 020	11 497	22 632	11 488	11 144	13 099	9 533
20	26 386	13 399	12 987	15 994	10 392	22 797	11 675	11 122	13 085	9 712
21	24 280	12 539	11 741	14 853	9 427	23 693	12 031	11 662	13 646	10 047
22	23 944	12 100	11 844	14 574	9 370	23 725	12 138	11 587	13 640	10 085
23	23 594	12 122	11 472	14 677	8 917	24 853	12 660	12 193	14 586	10 267
24	22 670	11 703	10 967	14 052	8 618	26 722	13 648	13 074	15 467	11 255
25	21 988	11 181	10 807	13 664	8 324	27 029	13 835	13 194	15 731	11 298
26	22 418	11 681	10 737	13 954	8 464	27 691	14 402	13 289	16 335	11 356
27	21 465	10 835	10 630	13 447	8 018	25 374	13 091	12 283	15 285	10 089
28	21 113	10 918	10 195	13 067	8 046	23 240	12 182	11 058	14 273	8 967
29	20 092	10 247	9 845	12 214	7 878	22 902	11 720	11 182	14 113	8 789
30	19 555	10 009	9 546	11 878	7 677	22 416	11 631	10 785	14 051	8 365
31	18 540	9 498	9 042	11 126	7 414	21 471	11 197	10 274	13 540	7 931
32	18 346	9 309	9 037	10 942	7 404	20 743	10 600	10 143	13 021	7 722
33	17 493	8 782	8 711	10 439	7 054	21 231	11 134	10 097	13 265	7 966
34	17 650	8 852	8 798	10 478	7 172	20 418	10 310	10 108	12 916	7 502
35	17 883	9 045	8 838	10 535	7 348	20 205	10 422	9 783	12 567	7 638
36	18 071	9 082	8 989	10 750	7 321	19 258	9 755	9 503	11 739	7 519
37	18 363	9 312	9 051	10 976	7 387	18 859	9 600	9 259	11 388	7 471
38	19 183	9 754	9 429	11 373	7 810	17 905	9 117	8 788	10 711	7 194
39	19 912	10 069	9 843	11 912	8 000	17 763	8 969	8 794	10 483	7 280
40	20 446	10 403	10 043	12 269	8 177	16 988	8 477	8 511	10 023	6 965
41	21 039	10 532	10 507	12 879	8 160	17 133	8 539	8 594	10 003	7 130
42	22 357	11 188	11 169	13 608	8 749	17 381	8 716	8 665	10 090	7 291
43	23 577	11 732	11 845	14 579	8 998	17 600	8 774	8 826	10 293	7 307
44	24 245	12 263	11 982	15 169	9 076	17 841	8 979	8 862	10 463	7 378
45	24 377	12 182	12 195	15 426	8 951	18 657	9 371	9 286	10 870	7 787
46	24 252	12 022	12 230	15 649	8 603	19 324	9 653	9 671	11 395	7 929
47	23 993	11 915	12 078	15 620	8 373	19 807	9 954	9 853	11 711	8 096
48	22 738	11 279	11 459	15 024	7 714	20 275	10 002	10 273	12 188	8 087
49	22 205	10 946	11 259	14 537	7 668	21 561	10 648	10 913	12 841	8 720
50	21 885	10 619	11 266	14 539	7 346	22 630	11 092	11 538	13 718	8 912
51	21 224	10 451	10 773	14 176	7 048	23 199	11 567	11 632	14 302	8 897
52	20 867	10 284	10 583	13 925	6 942	23 302	11 420	11 882	14 528	8 774
53	19 670	9 767	9 903	13 155	6 515	23 167	11 252	11 915	14 715	8 452
54	18 272	8 937	9 335	12 177	6 095	22 807	11 078	11 729	14 640	8 167
55	16 233	7 776	8 457	10 826	5 407	21 569	10 438	11 131	14 059	7 510

Tabl. 5. Ludność według płci i wieku (dok.)

Stan w dniu 31 XII

GRUPY WIEKU	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	2002					2009				
56	13 868	6 704	7 164	9 042	4 826	20 889	10 006	10 883	13 536	7 353
57	10 053	4 794	5 259	6 398	3 655	20 482	9 654	10 828	13 405	7 077
58	9 669	4 553	5 116	6 254	3 415	19 867	9 486	10 381	13 153	6 714
59	9 690	4 556	5 134	6 143	3 547	19 308	9 183	10 125	12 785	6 523
60	10 402	4 782	5 620	6 512	3 890	18 169	8 708	9 461	12 084	6 085
61	10 429	4 758	5 671	6 483	3 946	16 709	7 837	8 872	11 066	5 643
62	10 656	4 718	5 938	6 450	4 206	14 829	6 814	8 015	9 856	4 973
63	11 137	4 978	6 159	6 713	4 424	12 609	5 834	6 775	8 199	4 410
64	10 862	4 727	6 135	6 470	4 392	8 976	4 077	4 899	5 728	3 248
65	11 009	4 925	6 084	6 625	4 384	8 614	3 863	4 751	5 569	3 045
66	11 191	4 696	6 495	6 728	4 463	8 531	3 756	4 775	5 439	3 092
67	10 883	4 587	6 296	6 486	4 397	9 181	3 959	5 222	5 778	3 403
68	10 254	4 236	6 018	6 134	4 120	9 052	3 794	5 258	5 731	3 321
69	9 946	4 010	5 936	5 815	4 131	9 170	3 731	5 439	5 658	3 512
70 lat i więcej ..	104 290	36 644	67 646	62 172	42 118	123 466	42 734	80 732	75 711	47 755

Tabl. 6. Współczynnik feminizacji według edukacyjnych grup wieku

Grupy wieku	2002			2009		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Polska						
OGÓŁEM	95,8	96,9	94,4	95,5	96,2	94,7
3–6 lat	95,0	94,9	95,2	94,5	94,4	94,6
7–12 lat	95,6	95,5	95,7	94,9	94,8	95,1
13–15 lat	95,2	95,3	95,1	95,7	95,8	95,5
16–18 lat	95,7	96,4	94,7	95,6	96,5	94,4
19–24 lat	96,7	99,4	92,1	96,3	97,8	94,2
Warmińsko-mazurskie						
OGÓŁEM	95,5	96,9	93,7	95,6	96,6	94,4
3–6 lat	95,6	95,5	95,8	95,8	94,6	97,3
7–12 lat	95,8	94,7	97,0	94,3	94,6	94,0
13–15 lat	95,3	95,1	95,5	96,8	96,0	97,7
16–18 lat	95,8	97,6	93,3	95,2	96,2	94,0
19–24 lat	95,2	99,6	88,8	96,1	99,0	92,3

Tabl. 7. Współczynnik feminizacji według ekonomicznych grup wieku

Grupy wieku	2002			2009		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Polska						
Przedprodukcyjny	95,3	95,3	95,3	95,0	95,1	94,9
Produkcyjny	94,7	99,4	86,8	92,7	96,5	86,8
Poprodukcyjny	211,6	220,7	198,6	224,6	233,7	209,9
Warmińsko-mazurskie						
Przedprodukcyjny	95,4	95,4	95,3	95,1	94,9	95,3
Produkcyjny	93,8	100,0	84,4	92,0	97,1	84,5
Mobilny	96,7	102,4	88,4	95,6	99,5	90,1
Niemobilny	88,5	95,7	76,3	86,2	93,4	75,2
Poprodukcyjny	216,6	223,5	206,7	233,2	243,9	216,6

Ruch naturalny ludności

Tabl. 8. Małżeństwa zawarte i rozwiązane

WYSZCZEGÓLNIENIE	Małżeństwa zawarte	Małżeństwa rozwiązane			
		ogółem	przez śmierć		przez rozwód
			męża	żony	
OGÓŁEM					
2002	7 230	7 764	4 171	1 504	2 089
2003	7 518	8 107	4 234	1 400	2 473
2004	7 175	8 339	4 162	1 510	2 667
2005	7 810	8 665	4 175	1 433	3 057
2006	8 401	9 132	4 185	1 467	3 480
2007	9 534	8 791	4 267	1 495	3 029
2008	10 009	8 315	4 038	1 472	2 805
2009	9 427	8 514	4 144	1 530	2 840
W tym MIASTA					
2002	4 190	4 889	2 311	896	1 682
2003	4 464	5 182	2 434	829	1 919
2004	4 221	5 340	2 407	902	2 031
2005	4 636	5 518	2 442	843	2 233
2006	4 933	5 937	2 419	888	2 630
2007	5 592	5 669	2 498	874	2 297
2008	5 716	5 376	2 375	872	2 129
2009	5 642	5 435	2 377	882	2 176

Tabl. 9. Nowożeńcy^a według wieku i miejsca zamieszkania

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mężczyźni						Kobiety					
	ogółem		miasta		wieś		ogółem		miasta		wieś	
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009
OGÓŁEM	7 230	9 427	4 190	5 642	3 040	3 785	7 230	9 427	4 190	5 642	3 040	3 785
19 lat i mniej	173	85	70	31	103	54	919	476	376	174	543	302
20–24 lata	2 635	2 085	1 407	1 045	1 228	1 040	3 591	3 411	1 996	1 825	1 595	1 586
25–29 lat	2 835	4 195	1 706	2 607	1 129	1 588	1 723	3 642	1 149	2 395	574	1 247
30–34 lata	695	1 722	409	1 099	286	623	364	1 030	234	677	130	353
35–39 lat	268	525	165	334	103	191	152	316	93	209	59	107
40–44 lata	170	250	108	148	62	102	119	163	81	101	38	62
45–49 lat	128	183	85	123	43	60	125	136	91	85	34	51
50–54 lata	105	156	75	99	30	57	81	108	59	80	22	28
55–59 lat	50	95	40	68	10	27	52	62	41	39	11	23
60 lat i więcej	171	131	125	88	46	43	104	83	70	57	34	26

a Bez uwzględnienia małżeństw, w których oboje zamieszkiwali za granicą.

Tabl. 10. Rozwody^a

LATA	W liczbach bezwzględnych			Na 1000					
	ogółem	miasta	wieś	nowo zawartych małżeństw			ludności ^b		
				ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
2002	2 089	1 682	407	288,9	401,4	133,9	1,46	1,97	0,70
2003	2 473	1 919	554	328,9	429,9	181,4	1,73	2,24	0,96
2004	2 667	2 031	636	371,7	481,2	215,3	1,86	2,38	1,10
2005	3 057	2 233	824	391,4	481,7	259,6	2,13	2,62	1,42
2006	3 480	2 630	850	414,2	533,1	245,1	2,43	3,09	1,47
2007	3 029	2 297	732	317,7	410,8	185,7	2,12	2,70	1,26
2008	2 805	2 129	676	280,2	372,5	157,5	1,96	2,51	1,16
2009	2 840	2 176	664	301,3	385,7	175,4	1,99	2,57	1,14

a Według miejsca zamieszkania powoda, strony, która wniosła o rozwód. b Współczynnik obliczono według stanu ludności zameldowanej na pobyt stały w dniu 30 VI.

Tabl. 11. Rozwody według liczby małoletnich dzieci^a w małżeństwie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Rozwiedzone małżeństwa				
		bez dzieci	o liczbie dzieci			
			1	2	3	4 i więcej
2002	2 089	697	800	438	108	46
2003	2 473	854	958	495	107	59
2004	2 667	822	1 024	579	171	71
2005	3 057	834	1 192	710	205	116
2006	3 480	1 183	1 292	723	196	86
2007	3 029	1 076	1 166	586	143	58
2008	2 805	1 003	1 060	558	136	48
2009	2 840	1 048	1 065	560	110	57

a Poniżej 18 lat.

Tabl. 12. Separacje orzeczone według liczby małoletnich dzieci^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Separacje małżeństw					Przeciętna liczba dzieci ^b
		bez dzieci	o liczbie dzieci				
			1	2	3	4 i więcej	
2002	109	26	37	33	9	4	1,84
2003	112	46	35	20	6	5	1,76
2004	290	52	88	74	47	29	2,15
2005	597	77	143	194	103	80	2,36
2006	373	67	122	111	51	22	1,97
2007	209	58	65	52	20	14	1,95
2008	155	56	45	37	9	8	1,87
2009	130	36	38	35	15	6	1,95

a Poniżej 18 lat. b Uwzględniono tylko małżeństwa z dziećmi.

Tabl. 13. Urodzenia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Żywe ^a			Martwe	Żywe w % ogółu urodzeń	Małżeńskie żywe w % urodzeń żywych
		razem	małżeńskie	poza-małżeńskie			
OGÓŁEM							
2002	14 894	14 802	11 845	2 957	92	99,4	80,0
2003	14 570	14 496	11 248	3 248	74	99,5	77,6
2004	14 585	14 513	11 080	3 433	72	99,5	76,3
2005	14 849	14 776	10 862	3 914	73	99,5	73,5
2006	15 177	15 094	11 100	3 994	83	99,5	73,5
2007	15 687	15 616	11 272	4 344	71	99,5	72,2
2008	16 428	16 339	11 740	4 599	89	99,5	71,9
2009	16 599	16 538	11 898	4 640	61	99,6	71,9
chłopcy	8 625	8 593	6 180	2 413	32	99,6	71,9
dziewczęta	7 974	7 945	5 718	2 227	29	99,6	72,0
MIASTA							
2002	7 740	7 693	6 158	1 535	47	99,4	80,0
2003	7 770	7 734	6 020	1 714	36	99,5	77,8
2004	7 849	7 812	6 004	1 808	37	99,5	76,9
2005	8 065	8 026	5 900	2 126	39	99,5	73,5
2006	8 195	8 153	6 044	2 109	42	99,5	74,1
2007	8 534	8 493	6 194	2 299	41	99,5	72,9
2008	9 028	8 987	6 561	2 426	41	99,5	73,0
2009	9 477	9 443	6 881	2 562	34	99,6	72,9
chłopcy	4 957	4 942	3 607	1 335	15	99,7	73,0
dziewczęta	4 520	4 501	3 274	1 227	19	99,6	72,7
WIEŚ							
2002	7 154	7 109	5 687	1 422	45	99,4	80,0
2003	6 800	6 762	5 228	1 534	38	99,4	77,3
2004	6 736	6 701	5 076	1 625	35	99,5	75,7
2005	6 784	6 750	4 962	1 788	34	99,5	73,5
2006	6 982	6 941	5 056	1 885	41	99,4	72,8
2007	7 153	7 123	5 078	2 045	30	99,6	71,3
2008	7 400	7 352	5 179	2 173	48	99,4	70,4
2009	7 122	7 095	5 017	2 078	27	99,6	70,7
chłopcy	3 668	3 651	2 573	1 078	17	99,5	70,5
dziewczęta	3 454	3 444	2 444	1 000	10	99,7	71,0

Tabl. 14. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności

LATA	Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku								Współczynniki		
	15–49 lat	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49 lat	dzie- ności ogól- nej	repro- dukcyj- brutto	dyna- miki de- mo- grafi- cznej
OGÓŁEM											
2002	38,47	19,82	79,62	91,92	54,31	24,82	6,07	0,36	1,382	0,658	1,234
2003	37,74	20,02	72,95	92,12	53,42	23,37	5,82	0,25	1,336	0,655	1,206
2004	37,94	18,39	70,05	92,61	55,27	23,86	5,22	0,32	1,326	0,645	1,183
2005	38,84	18,35	67,73	95,02	57,82	23,50	5,17	0,15	1,335	0,646	1,190
2006	40,01	19,04	65,48	95,30	62,31	25,07	5,09	0,22	1,358	0,672	1,198
2007	41,80	20,70	66,67	95,43	65,16	26,50	6,16	0,25	1,398	0,675	1,209
2008	44,19	21,61	67,64	98,08	71,15	28,30	5,87	0,22	1,457	0,703	1,275
2009	45,21	21,55	65,61	97,01	74,95	30,28	6,64	0,21	1,475	0,708	1,254
MIASTA											
2002	32,10	15,48	62,98	80,87	51,28	21,61	4,51	0,27	1,183	0,562	1,104
2003	32,51	14,89	57,95	87,37	50,07	20,37	4,58	0,15	1,173	0,572	1,106
2004	33,15	14,37	56,33	86,38	52,57	21,55	4,21	0,23	1,175	0,572	1,102
2005	34,49	15,06	55,28	87,41	57,13	21,73	3,53	0,13	1,195	0,580	1,095
2006	35,53	14,81	52,92	88,34	59,84	22,88	4,15	0,11	1,210	0,587	1,102
2007	37,60	15,87	54,97	89,56	63,48	23,12	4,93	0,22	1,253	0,611	1,125
2008	40,43	16,54	53,84	93,75	70,45	26,88	5,05	0,21	1,325	0,637	1,197
2009	43,19	17,75	54,01	97,45	75,21	30,08	5,91	0,28	1,395	0,665	1,224
WIEŚ											
2002	48,96	25,65	105,67	110,00	58,99	30,04	8,94	0,54	1,699	0,811	1,414
2003	46,25	26,80	95,75	100,11	58,67	28,15	8,03	0,47	1,588	0,782	1,344
2004	45,61	23,63	90,20	103,30	59,53	27,49	6,98	0,50	1,558	0,759	1,293
2005	45,69	22,52	85,44	108,02	58,93	26,26	7,90	0,20	1,547	0,746	1,326
2006	46,97	24,28	82,95	107,18	66,40	28,44	6,61	0,44	1,580	0,799	1,334
2007	48,22	26,49	82,53	105,37	68,02	31,75	8,12	0,30	1,609	0,769	1,326
2008	49,85	27,55	85,94	105,19	72,38	30,50	7,13	0,25	1,639	0,795	1,386
2009	48,22	25,90	80,75	96,34	74,48	30,60	7,75	0,10	1,575	0,764	1,297

Tabl. 15. Urodzenia żywe według wieku rodziców

WIEK OJCA	Ogółem	Wiek matki						
		19 lat i mniej	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49 lat
2002								
OGÓŁEM	14 802	1 307	4 698	4 821	2 448	1 162	345	21
19 lat i mniej	190	119	70	-	1	-	-	-
20–24 lata	2 713	616	1 763	304	28	2	-	-
25–29 lat	4 903	171	1 981	2 428	296	24	3	-
30–34 lata	3 177	42	409	1 458	1 125	128	14	1
35–39 lat	1 724	11	107	356	677	532	41	-
40–44 lata	867	3	31	98	200	363	162	10
45–49 lat	250	2	13	28	47	68	86	6
50 lat i więcej	69	-	5	13	9	16	23	3
Nieustalony	909	343	319	136	65	29	16	1

Tabl. 15. Urodzenia żywe według wieku rodziców (dok.)

WIEK OJCA	Ogółem	Wiek matki						
		19 lat i mniej	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49 lat
2009								
OGÓŁEM	16 538	1 119	3 995	5 885	3 851	1 385	292	11
19 lat i mniej	151	96	52	3	-	-	-	-
20–24 lata	2 140	449	1 293	334	55	9	-	-
25–29 lat	5 223	169	1 749	2 791	458	55	1	-
30–34 lata	4 666	24	496	2 001	1 894	241	10	-
35–39 lat	2 168	8	104	443	1 001	571	40	1
40–44 lata	864	-	25	114	243	347	134	1
45–49 lat	295	1	10	38	75	93	75	3
50 lat i więcej	107	-	5	16	38	30	13	5
Nie ustalony	924	372	261	145	87	39	19	1

Tabl. 16. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki

GRUPY WIEKU	Ogółem	Kolejność urodzenia dziecka u matki					
		1	2	3	4	5	6 i więcej ^a
2002							
OGÓŁEM	14 802	6 969	4 408	1 757	807	401	460
19 lat i mniej	1 307	1 175	130	2	-	-	-
20–24 lata	4 698	3 185	1 194	260	49	9	1
25–29 lat	4 821	2 031	1 864	593	216	66	51
30–34 lata	2 448	462	928	528	268	130	132
35–39 lat	1 162	94	256	295	203	142	172
40–44 lata	345	20	34	72	66	52	101
45–49 lat	21	2	2	7	5	2	3
2009							
OGÓŁEM	16 538	8 233	5 537	1 726	567	250	225
19 lat i mniej	1 119	1 024	88	6	1	-	-
20–24 lata	3 995	2 771	1 011	176	29	8	-
25–29 lat	5 885	3 111	2 102	497	122	33	20
30–34 lata	3 851	1 124	1 779	589	204	90	65
35–39 lat	1 385	178	496	374	164	86	87
40–44 lata	292	23	60	82	45	32	50
45–49 lat	11	2	1	2	2	1	3

^a łącznie z nieustaloną kolejnością urodzenia dziecka.

Tabl. 17. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i poziomu wykształcenia matki

WYKSZTAŁCENIE MATKI	Ogółem	Kolejność urodzenia dziecka u matki							
		1	2	3	4	5	6	7	8 i więcej ^a
2002									
OGÓŁEM	14 802	6 969	4 408	1 757	807	401	194	111	155
Wyższe	2 059	1 174	667	164	32	13	4	3	2
Policealne	208	119	63	18	6	1	1	-	-
Średnie	5 080	2 694	1 585	522	171	70	15	13	10
Zasadnicze zawodowe	4 459	1 854	1 381	635	309	133	62	39	46
Podstawowe	2 927	1 094	695	413	287	180	108	55	95
Niepełne podstawowe	34	18	7	1	1	3	2	-	2
Nieustalone	35	16	10	4	1	1	2	1	-
2009									
OGÓŁEM	16 538	8 233	5 537	1 726	567	250	124	48	53
Wyższe	5 113	3 010	1 763	276	40	17	4	1	2
Policealne	179	88	66	18	5	2	-	-	-
Średnie	5 752	3 034	1 992	523	145	38	14	3	3
Zasadnicze zawodowe	2 909	959	1 061	552	186	82	39	14	16
Gimnazjalne	680	545	117	18	-	-	-	-	-
Podstawowe	1 803	544	510	327	186	109	65	30	32
Niepełne podstawowe	13	5	2	3	1	1	1	-	-
Nieustalone	89	48	26	9	4	1	1	-	-

a łącznie z nieustaloną kolejnością urodzenia dziecka.

Tabl. 18. Zgony według płci

LATA	Ogółem			W tym niemowląt		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	chłopcy	dziewczęta
OGÓŁEM						
2002	11 998	6 702	5 296	76	50	26
2003	12 025	6 841	5 184	91	48	43
2004	12 272	6 881	5 391	66	34	32
2005	12 421	6 999	5 422	94	55	39
2006	12 600	7 108	5 492	75	44	31
2007	12 920	7 317	5 603	84	43	41
2008	12 811	7 053	5 758	83	47	36
2009	13 187	7 241	5 946	83	47	36
MIASTA						
2002	6 970	3 773	3 197	38	23	15
2003	6 993	3 861	3 132	53	28	25
2004	7 091	3 929	3 162	34	15	19
2005	7 332	4 016	3 316	44	27	17
2006	7 397	4 121	3 276	41	26	15
2007	7 550	4 210	3 340	44	21	23
2008	7 508	4 088	3 420	39	23	16
2009	7 718	4 153	3 565	41	25	16

Tabl. 18. Zgony według płci (dok.)

LATA	Ogółem			W tym niemowląt		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	chłopcy	dziewczęta
	WIEŚ					
2002	5 028	2 929	2 099	38	27	11
2003	5 032	2 980	2 052	38	20	18
2004	5 181	2 952	2 229	32	19	13
2005	5 089	2 983	2 106	50	28	22
2006	5 203	2 987	2 216	34	18	16
2007	5 370	3 107	2 263	40	22	18
2008	5 303	2 965	2 338	44	24	20
2009	5 469	3 088	2 381	42	22	20

Tabl. 19. Zgony według płci, miejsca zamieszkania oraz grup wieku

WIEK ZMARŁYCH	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	2002					2009				
	OGÓŁEM	11 998	6 702	5 296	6 970	5 028	13 187	7 241	5 946	7 718
0–14 lat	134	83	51	66	68	131	70	61	66	65
w tym 0	76	50	26	38	38	83	47	36	41	42
15–19 lat	97	77	20	54	43	66	50	16	34	32
20–24 lata	122	105	17	64	58	109	95	14	46	63
25–29 lat	98	81	17	52	46	120	97	23	68	52
30–34 lata	104	84	20	60	44	139	112	27	79	60
35–39 lat	180	136	44	97	83	175	137	38	98	77
40–44 lata	371	271	100	210	161	227	172	55	123	104
45–49 lat	598	429	169	357	241	475	341	134	270	205
50–54 lata	822	591	231	501	321	787	544	243	483	304
55–59 lat	628	434	194	387	241	1 128	803	325	697	431
60–64 lata	892	592	300	545	347	1 062	731	331	672	390
65–69 lat	1357	913	444	775	582	1 060	700	360	595	465
70–74 lata	1799	1 024	775	1 016	783	1 517	893	624	906	611
75–79 lat	1 803	839	964	1 076	727	1 942	1 002	940	1 060	882
80–84 lata	1 277	548	729	713	564	1 972	790	1 182	1 165	807
85 lat i więcej	1 716	495	1 221	997	719	2 277	704	1 573	1 356	921

Tabl. 20. Zgony niemowląt według płci, miejsca zamieszkania i wieku

WIEK ZMARŁYCH	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	2002					2009				
OGÓŁEM	76	50	26	38	38	83	47	36	41	42
0–27 dni	54	35	19	27	27	60	38	22	29	31
0–6 dni	46	29	17	23	23	47	28	19	22	25
w tym 0 dni	25	14	11	10	15	33	18	15	19	14
7–13 dni	5	4	1	3	2	9	7	2	5	4
14–20 dni	2	2	-	1	1	3	2	1	2	1
21–27 dni	1	-	1	-	1	1	1	-	-	1
28 i 29 dni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 miesiąc	13	8	5	5	8	7	5	2	4	3
2	1	1	-	1	-	4	-	4	3	1
3	2	1	1	1	1	4	2	2	3	1
4	1	1	-	-	1	2	-	2	1	1
5	-	-	-	-	-	3	1	2	1	2
6	1	-	1	1	-	1	1	-	-	1
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1
9	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-
10	1	1	-	-	1	1	-	1	-	1
11 miesięcy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabl. 21. Zgony według wybranych przyczyn

LATA	Ogółem	W tym			
		nowotwory	choroby układu krążenia	choroby układu oddechowego	zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu
OGÓŁEM					
2002	11 998	3 227	4 385	692	973
2003	12 025	3 189	4 800	697	924
2004	12 272	3 147	4 998	813	986
2005	12 421	3 287	4 840	877	1 058
2006	12 600	3 378	4 799	922	977
2007	12 920	3 394	5 006	1 045	994
2008	12 811	3 472	5 085	932	969
MIASTA					
2002	6 970	1 961	2 510	377	495
2003	6 993	1 928	2 812	363	442
2004	7 091	1 918	2 858	439	530
2005	7 332	2 015	2 847	481	555
2006	7 397	2 076	2 770	534	519
2007	7 550	2 069	2 874	568	518
2008	7 508	2 146	2 915	515	509
WIEŚ					
2002	5 028	1 266	1 875	315	478
2003	5 032	1 261	1 988	334	482
2004	5 181	1 229	2 140	374	456
2005	5 089	1 272	1 993	396	503
2006	5 203	1 302	2 029	388	458
2007	5 370	1 325	2 132	477	476
2008	5 303	1 326	2 170	417	460

Tabl. 22. Zgony według wieku i przyczyn w 2002 r. i 2008 r.

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem	0–4 lata		5–9	10–14	15–19	20–29	
		razem	w tym 0 lat					
OGÓŁEM	2002	11 998	97	76	15	22	97	220
	2008	12 811	103	83	15	16	54	210
w tym								
Choroby zakaźne i inwazyjne	2002	87	3	2	1	-	2	4
	2008	100	3	2	-	-	1	3
Nowotwory.....	2002	3 227	6	1	3	5	5	16
	2008	3 472	2	-	2	3	5	21
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	2002	29	-	-	-	-	-	-
	2008	96	-	-	-	-	-	1
Choroby układu nerwowego	2002	109	3	-	-	1	6	5
	2008	163	1	-	4	-	1	2
Choroby układu krążenia.....	2002	4 385	-	-	-	1	4	9
	2008	5 085	2	1	-	-	5	25
Choroby układu oddechowego	2002	692	5	3	1	-	6	4
	2008	932	3	3	1	1	5	7
Choroby układu trawiennego	2002	544	1	1	1	-	1	5
	2008	515	1	-	-	1	-	5
Choroby układu kostno-stawowego, mięśni i tkanki łącznej.....	2002	4	-	-	-	-	-	-
	2008	11	-	-	-	-	-	-
Choroby układu moczowo-płciowego ...	2002	146	-	-	-	-	-	-
	2008	271	1	-	-	-	-	-
Ciąża, poród i połóg	2002	-	-	-	-	-	-	-
	2008	-	-	-	-	-	-	-
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	2002	38	38	38	-	-	-	-
	2008	42	42	42	-	-	-	-
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	2002	42	28	24	1	3	2	5
	2008	34	29	27	2	-	1	-
Zewnętrzne przyczyny zgonu	2002	973	7	2	8	11	65	156
	2008	969	9	-	3	10	33	131

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 lat i więcej	PRZYCZYNY ZGONÓW
284	971	1 450	2 250	3 599	2 993	OGÓŁEM 2002
310	818	1 970	2 025	3 351	3 939	2008
						w tym
						Choroby zakaźne
2	6	9	17	31	12	i inwazyjne
8	13	19	17	26	10	2008
39	261	522	871	1 051	448	Nowotwory.....
36	205	672	803	1 112	611	2008
						Zaburzenia psychiczne
						i zaburzenia
1	12	9	3	3	1	zachowania
12	20	32	25	3	3	2008
						Choroby układu
6	12	11	25	28	12	nerwowego
3	11	23	27	44	47	2008
						Choroby układu
28	183	406	820	1 614	1 320	krążenia.....
49	155	516	642	1 416	2 275	2008
						Choroby układu
5	30	45	110	248	238	oddechowego
10	39	87	121	277	381	2008
						Choroby układu
19	73	93	104	148	99	trawienno-
23	73	131	83	100	98	2008
						Choroby układu kostno-
						-stawowego, mięśni
-	-	1	2	1	-	i tkanki łącznej.....
-	2	1	2	2	4	2008
						Choroby układu
4	5	17	23	53	44	moczowo-płciowego ...
3	8	13	29	91	126	2008
-	-	-	-	-	-	Ciąża, poród i połóg
-	-	-	-	-	-	2008
						Stany rozpoczynające
						się w okresie
-	-	-	-	-	-	okołoporodowym
-	-	-	-	-	-	2008
						Wady rozwojowe wrodzone,
						zniekształcenia i abberacje
1	-	2	-	-	-	chromosomowe
1	-	1	-	-	-	2008
						Zewnętrzne przyczyny
134	235	158	101	67	31	zgonu
129	195	252	97	73	37	2008

Migracje ludności

Na pobyt stały

Tabl. 23. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności

WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ				Odływ				Saldo migracji
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
	OGÓŁEM								
2002	16 604	8 723	7 633	248	19 634	11 239	7 253	1 142	-3 030
2003	17 858	9 667	7 855	336	20 041	11 357	7 745	939	-2 183
2004	17 548	9 616	7 559	373	20 066	11 184	7 967	915	-2 518
2005	17 348	9 308	7 747	293	20 446	11 386	7 930	1 130	-3 098
2006	19 201	9 987	8 791	423	24 256	13 031	8 875	2 350	-5 055
2007	21 038	10 907	9 510	621	24 830	13 231	9 927	1 672	-3 792
2008	17 527	9 168	7 782	577	20 626	11 087	8 223	1 316	-3 009
2009	16 165	8 542	6 949	674	18 949	10 355	7 850	744	-2 784
	MIASTA								
2002	9 458	4 264	5 025	169	10 686	5 520	4 386	780	-1 228
2003	10 013	4 595	5 178	240	11 173	5 683	4 839	651	-1 160
2004	9 403	4 180	4 970	253	11 397	5 590	5 203	604	-1 994
2005	9 345	4 132	4 993	220	11 414	5 674	4 962	778	-2 069
2006	10 558	4 271	5 994	293	13 669	6 284	5 695	1 690	-3 111
2007	11 129	4 499	6 192	438	13 699	6 241	6 344	1 114	-2 570
2008	9 390	3 881	5 113	396	11 434	5 324	5 233	877	-2 044
2009	8 457	3 518	4 479	460	10 791	5 152	5 112	527	-2 334
	WIEŚ								
2002	7 146	4 459	2 608	79	8 948	5 719	2 867	362	-1 802
2003	7 845	5 072	2 677	96	8 868	5 674	2 906	288	-1 023
2004	8 145	5 436	2 589	120	8 669	5 594	2 764	311	-524
2005	8 003	5 176	2 754	73	9 032	5 712	2 968	352	-1 029
2006	8 643	5 716	2 797	130	10 587	6 747	3 180	660	-1 944
2007	9 909	6 408	3 318	183	11 131	6 990	3 583	558	-1 222
2008	8 137	5 287	2 669	181	9 192	5 763	2 990	439	-1 055
2009	7 708	5 024	2 470	214	8 158	5 203	2 738	217	-450

Tabl. 24. Migracje wewnętrzne ludności według płci i wieku migrantów

WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ					Odptyw				
	ogółem	do miast		na wieś		ogółem	z miast		ze wsi	
		z miast	ze wsi	z miast	ze wsi		do miast	na wieś	do miast	na wieś
	2002									
OGÓŁEM	16 356	4 264	5 025	4 459	2 608	18 492	5 520	4 386	5 719	2 867
0–4 lata	1 654	357	517	432	348	1 862	456	437	575	394
5–9 lat	1 192	257	382	351	202	1 293	302	356	408	227
10–14 lat	796	172	240	238	146	855	184	243	278	150
15–19 lat	900	180	227	308	185	1 006	213	305	276	212
20–24 lata	2 420	584	749	576	511	2 838	849	585	840	564
25–29 lat	2 918	948	956	606	408	3 686	1 444	628	1 152	462
30–34 lata	1 610	462	544	395	209	1 869	624	397	625	223
35–39 lat	1 033	271	298	328	136	1 112	316	315	333	148
40–49 lata	1 524	381	354	603	186	1 606	405	580	432	189
50–59 lat	926	243	209	378	96	917	262	315	247	93
60 lat i więcej	1 383	409	549	244	181	1 448	465	225	553	205
	2009									
OGÓŁEM	15 491	3 518	4 479	5 024	2 470	18 205	5 152	5 112	5 203	2 738
0–4 lata	1 710	347	500	504	359	1 936	439	537	572	388
5–9 lat	1 051	188	295	371	197	1 205	253	395	348	209
10–14 lat	676	102	203	265	106	783	148	269	237	129
15–19 lat	737	115	163	311	148	797	151	299	180	167
20–24 lata	1 744	314	576	458	396	2 105	517	473	666	449
25–29 lat	3 041	840	1 002	727	472	3 929	1 439	782	1 181	527
30–34 lata	2 056	520	611	620	305	2 548	856	648	730	314
35–39 lat	1 184	276	302	458	148	1 380	372	473	355	180
40–49 lata	1 199	259	265	538	137	1 275	300	504	319	152
50–59 lat	1 062	240	249	481	92	1 099	282	453	271	93
60 lat i więcej	1 031	317	313	291	110	1 148	395	279	344	130

Tabl. 25. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania, płci migrantów i wybranych krajów

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta	Wieś	Ogółem			Miasta	Wieś
	ogółem	męż- czyźni	kobiety			ogółem	męż- czyźni	kobiety		
	2002					2009				
	IMIGRACJA									
OGÓŁEM	248	126	122	169	79	674	424	250	460	214
Europa	187	81	106	129	58	597	371	226	407	190
w tym:										
Austria	4	4	-	2	2	3	3	-	3	-
Belgia	3	-	3	2	1	7	6	1	3	4
Białoruś	8	2	6	6	2	15	6	9	13	2
Francja	4	3	1	3	1	8	4	4	7	1
Hiszpania	4	2	2	3	1	12	6	6	8	4
Holandia	4	1	3	4	-	5	2	3	2	3
Irlandia	-	-	-	-	-	58	41	17	39	19
Niemcy	106	50	56	69	37	129	72	57	85	44
Rosja	8	4	4	6	2	4	1	3	3	1
Szwecja	2	-	2	2	-	13	8	5	11	2
Ukraina	12	4	8	7	5	10	1	9	7	3
Wielka Brytania	9	2	7	6	3	258	176	82	180	78
Włochy	11	5	6	9	2	26	15	11	17	9
Azja	12	6	6	9	3	5	4	1	4	1
w tym Armenia	4	2	2	4	-	1	1	-	1	-
Afryka	3	3	-	3	-	5	5	-	2	3
Ameryka Północna i Środkowa	32	24	8	26	6	67	44	23	47	20
w tym:										
Kanada	4	4	-	2	2	3	3	-	2	1
Stany Zjednoczone	28	20	8	24	4	63	40	23	45	18
Ameryka Południowa	7	7	-	-	7	-	-	-	-	-
Oceania	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-
w tym Australia	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Kraj nieustalony	5	5	-	-	5	-	-	-	-	-

Tabl. 25. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania, płci migrantów i wybranych krajów (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta	Wieś	Ogółem			Miasta	Wieś
	ogółem	męż- czyźni	kobiety			ogółem	męż- czyźni	kobiety		
	2002					2009				
	EMIGRACJA									
OGÓŁEM	1 142	541	601	780	362	744	315	429	527	217
Europa	894	410	484	564	330	626	262	364	436	190
w tym										
Austria	18	9	9	13	5	14	7	7	13	1
Belgia	12	6	6	12	-	17	7	10	13	4
Białoruś	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Francja	10	5	5	9	1	9	1	8	8	1
Hiszpania	2	2	-	2	-	12	2	10	8	4
Holandia	4	2	2	4	-	27	10	17	18	9
Irlandia	1	1	-	1	-	32	14	18	28	4
Niemcy	756	353	403	451	305	293	118	175	166	127
Szwecja	12	4	8	11	1	22	8	14	19	3
Ukraina	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Wielka Brytania	20	7	13	17	3	145	72	73	125	20
Włochy	30	7	23	22	8	32	12	20	21	11
Azja	1	1	-	1	-	1	1	-	1	-
w tym Armenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afryka	4	3	1	4	-	2	-	2	2	-
Ameryka Północna i Środkowa	235	122	113	205	30	108	50	58	81	27
w tym										
Kanada	71	32	39	58	13	24	8	16	18	6
Stany Zjednoczone	164	90	74	147	17	84	42	42	63	21
Ameryka Południowa	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Oceania	4	2	2	3	1	7	2	5	7	-
w tym Australia	4	2	2	3	1	7	2	5	7	-
Kraj nieustalony	3	2	1	2	1	-	-	-	-	-

Tabl. 26. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania, płci i wieku migrantów

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta	Wieś	Ogółem			Miasta	Wieś
	ogółem	męż- czyźni	kobiety			ogółem	męż- czyźni	kobiety		
	2002					2009				
	IMIGRACJA									
OGÓŁEM	248	126	122	169	79	674	424	250	460	214
0-4 lat	26	13	13	21	5	150	75	75	108	42
5-9 lat	14	8	6	8	6	12	5	7	8	4
10-14 lat	13	8	5	9	4	8	3	5	3	5
15-19 lat	10	5	5	8	2	20	12	8	17	3
20-24 lata	23	10	13	17	6	114	97	17	72	42
25-29 lat	22	12	10	18	4	132	94	38	95	37
30-34 lata	23	8	15	17	6	72	47	25	49	23
35-39 lat	15	6	9	12	3	33	19	14	21	12
40-44 lata	21	7	14	15	6	26	12	14	19	7
45-49 lat	22	14	8	12	10	23	9	14	17	6
50-54 lata	17	10	7	12	5	37	24	13	23	14
55-59 lat	7	1	6	4	3	19	13	6	10	9
60-64 lata	9	6	3	5	4	12	7	5	8	4
65-69 lat	16	12	4	8	8	7	5	2	4	3
70-74 lata	4	2	2	2	2	3	2	1	2	1
75-79 lat	3	2	1	-	3	2	-	2	1	1
80 lat i więcej	3	2	1	1	2	4	-	4	3	1
	EMIGRACJA									
OGÓŁEM	1 142	541	601	780	362	744	315	429	527	217
0-4 lata	20	9	11	13	7	34	16	18	26	8
5-9 lat	48	25	23	32	16	43	22	21	34	9
10-14 lat	63	36	27	40	23	43	15	28	32	11
15-19 lat	160	104	56	107	53	31	13	18	19	12
20-24 lata	139	72	67	98	41	52	30	22	36	16
25-29 lat	112	40	72	76	36	122	45	77	87	35
30-34 lata	113	44	69	71	42	117	37	80	93	24
35-39 lat	97	36	61	60	37	88	35	53	64	24
40-44 lata	132	62	70	88	44	64	31	33	34	30
45-49 lat	83	40	43	64	19	47	20	27	30	17
50-54 lata	68	32	36	52	16	45	22	23	29	16
55-59 lat	37	11	26	28	9	31	19	12	25	6
60-64 lata	27	10	17	22	5	9	3	6	6	3
65-69 lat	18	11	7	13	5	7	4	3	5	2
70-74 lata	14	6	8	9	5	6	2	4	4	2
75-79 lat	9	3	6	6	3	2	1	1	1	1
80 lat i więcej	2	-	2	1	1	3	-	3	2	1

Na pobyt czasowy

Tabl. 27. Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące ^a oraz mieszkańcy czasowo nieobecni według płci i miejsca zamieszkania

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zameldowani na pobyt czasowy			Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania			Saldo ludności		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	OGÓŁEM								
2002	28 591	13 035	15 556	33 718	15 808	17 910	-5 127	-2 773	-2 354
2003	28 702	13 089	15 613	33 681	15 782	17 899	-4 979	-2 693	-2 286
2004	29 929	13 650	16 279	34 463	16 130	18 333	-4 534	-2 480	-2 054
2005	30 585	14 202	16 383	34 489	16 163	18 326	-3 904	-1 961	-1 943
2006	30 966	14 446	16 520	34 027	15 825	18 202	-3 061	-1 379	-1 682
2007	31 148	14 688	16 460	33 841	15 932	17 909	-2 693	-1 244	-1 449
2008	31 903	15 060	16 843	34 107	16 158	17 949	-2 204	-1 098	-1 106
2009	32 317	15 338	16 979	35 043	16 570	18 473	-2 726	-1 232	-1 494
	MIASTA								
2002	21 149	9 389	11 760	17 166	8 067	9 099	3 983	1 322	2 661
2003	20 887	9 282	11 605	17 191	8 059	9 132	3 696	1 223	2 473
2004	21 724	9 664	12 060	16 890	7 909	8 981	4 834	1 755	3 079
2005	22 007	10 053	11 954	16 768	7 832	8 936	5 239	2 221	3 018
2006	22 139	10 198	11 941	16 461	7 679	8 782	5 678	2 519	3 159
2007	22 767	10 600	12 167	16 213	7 683	8 530	6 554	2 917	3 637
2008	23 147	10 821	12 326	16 232	7 769	8 463	6 915	3 052	3 863
2009	23 207	10 881	12 326	16 323	7 825	8 498	6 884	3 056	3 828
	WIEŚ								
2002	7 442	3 646	3 796	16 552	7 741	8 811	-9 110	-4 095	-5 015
2003	7 815	3 807	4 008	16 490	7 723	8 767	-8 675	-3 916	-4 759
2004	8 205	3 986	4 219	17 573	8 221	9 352	-9 368	-4 235	-5 133
2005	8 578	4 149	4 429	17 721	8 331	9 390	-9 143	-4 182	-4 961
2006	8 827	4 248	4 579	17 566	8 146	9 420	-8 739	-3 898	-4 841
2007	8 381	4 088	4 293	17 628	8 249	9 379	-9 247	-4 161	-5 086
2008	8 756	4 239	4 517	17 875	8 389	9 486	-9 119	-4 150	-4 969
2009	9 110	4 457	4 653	18 720	8 745	9 975	-9 610	-4 288	-5 322

a Do 2005 r. włącznie – ponad 2 miesiące.

Tabl. 28. Osoby przybyłe z zagranicy zameldowane na pobyt czasowy ponad 3 miesiące^a według płci i miejsca przebywania

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	OGÓŁEM								
2002	871	452	439	649	320	329	222	112	110
2003	954	441	513	720	324	396	234	117	117
2004	1 012	482	530	745	342	403	267	140	127
2005	992	480	512	698	324	374	294	156	138
2006	982	531	451	688	367	321	294	164	130
2007	1 088	597	491	737	391	346	351	206	145
2008	1 169	647	522	778	417	361	391	230	161
2009	1 148	626	522	763	399	364	385	227	158

a Do 2005 r. włącznie – ponad 2 miesiące.

Tabl. 29. Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę na okres ponad 3 miesiące^a według miejsca zamieszkania i płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	OGÓŁEM								
2002	1 432	758	674	1 303	662	641	129	96	33
2003	1 427	756	671	1 281	650	631	146	106	40
2004	1 626	904	722	1 426	759	667	200	154	55
2005	2 280	1 442	838	1 987	1 211	776	293	231	62
2006	3 422	2 359	1 063	2 812	1 870	942	610	489	121
2007	4 758	3 520	1 238	3 792	2 681	1 111	966	839	127
2008	5 438	3 971	1 467	4 278	2 988	1 290	1 160	983	177
2009	4 617	3 016	1 601	3 773	2 375	1 398	844	641	203

a Do 2005 r. włącznie – ponad 2 miesiące

Prognoza ludności oraz przeciętne trwanie życia

Tabl. 30. Prognoza ludności do 2035 r.

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009 ^a	2010	2015	2020	2025	2030	2035
OGÓŁEM	1 427 118	1 422 384	1 413 253	1 400 594	1 379 701	1 347 949	1 309 352
0–2 lata	48 024	49 067	48 422	43 851	37 583	32 526	30 687
3–6 lat	57 500	58 603	65 080	62 648	55 705	47 511	42 071
7–12 lat	91 111	88 305	87 730	96 352	92 975	82 794	70 887
13–15 lat	53 970	51 762	43 090	43 685	48 151	45 955	40 580
16–18 lat	62 493	58 961	46 642	41 556	46 349	47 400	43 690
19–24 lata	144 422	138 066	114 181	91 762	83 678	92 032	93 336
0–17 lat	291 183	285 991	274 670	274 001	265 836	240 250	212 981
18–59/64 lata	929 899	926 012	889 737	835 618	793 504	773 666	752 289
18–44 lata	579 785	576 521	560 664	524 452	480 016	433 413	400 147
45–59/64 lat	350 114	349 491	329 073	311 166	313 488	340 253	352 142
60/65 lat i więcej	206 036	210 381	248 846	290 975	320 361	334 033	344 082
Mężczyźni	695 542	692 347	687 115	680 618	670 195	654 420	635 834
0–2 lata	24 846	25 244	24 904	22 545	19 317	16 713	15 766
3–6 lat	29 370	30 035	33 460	32 193	28 609	24 392	21 591
7–12 lat	46 889	45 364	45 021	49 581	47 819	42 567	36 435
13–15 lat	27 426	26 432	22 270	22 431	24 797	23 658	20 887
16–18 lat	32 010	30 020	23 835	21 396	23 810	24 325	22 410
19–24 lata	73 640	70 343	57 953	46 669	42 847	47 049	47 777
0–17 lat	149 268	146 539	141 117	140 793	136 674	123 477	109 428
18–64 lata	484 437	484 042	470 579	445 930	421 917	411 514	404 430
18–44 lata	296 363	294 355	286 811	268 788	246 172	222 624	206 094
45–64 lat	188 074	189 687	183 768	177 142	175 745	188 890	198 336
65 lat i więcej	61 837	61 766	75 419	93 895	111 604	119 429	121 976
Kobiety	731 576	730 037	726 138	719 976	709 506	693 529	673 518
0–2 lata	23 178	23 823	23 518	21 306	18 266	15 813	14 921
3–6 lat	28 130	28 568	31 620	30 455	27 096	23 119	20 480
7–12 lat	44 222	42 941	42 709	46 771	45 156	40 227	34 452
13–15 lat	26 544	25 330	20 820	21 254	23 354	22 297	19 693
16–18 lat	30 483	28 941	22 807	20 160	22 539	23 075	21 280
19–24 lata	70 782	67 723	56 228	45 093	40 831	44 983	45 559
0–17 lat	141 915	139 452	133 553	133 208	129 162	116 773	103 553
18–59 lat	445 462	441 970	419 158	389 688	371 587	362 152	347 859
18–44 lata	283 422	282 166	273 853	255 664	233 844	210 789	194 053
45–59 lat	162 040	159 804	145 305	134 024	137 743	151 363	153 806
60 lat i więcej	144 199	148 615	173 427	197 080	208 757	214 604	222 106

a Dane rzeczywiste.

Tabl. 31. Prognoza ruchu naturalnego i migracyjnego ludności do 2035 r.

LATA	Ludność ^a			Liczba urodzeń			Liczba zgonów		
	ogół- tem	miasta	wieś	ogół- tem	miasta	wieś	ogół- tem	miasta	wieś
	w								
2009 ^b	1427 118	854 339	572 779	16 538	9 443	7 095	13 187	7 718	5 469
2010	1422 384	849 774	572 610	16 660	9 037	7 623	13 608	8 091	5 517
2011	1420 804	848 122	572 682	16 673	9 070	7 603	13 769	8 200	5 569
2012	1419 058	846 509	572 549	16 616	9 061	7 555	13 920	8 305	5 614
2013	1417 307	845 067	572 240	16 496	9 014	7 481	14 059	8 406	5 654
2014	1415 318	843 598	571 720	16 321	8 934	7 387	14 186	8 500	5 686
2015	1413 253	842 199	571 054	16 091	8 822	7 269	14 302	8 589	5 713
2016	1410 916	840 745	570 171	15 806	8 678	7 129	14 405	8 672	5 733
2017	1408 525	839 347	569 178	15 479	8 510	6 969	14 498	8 749	5 748
2018	1406 050	837 956	568 094	15 119	8 322	6 797	14 579	8 820	5 758
2019	1403 313	836 478	566 835	14 732	8 119	6 613	14 651	8 886	5 764
2020	1400 594	835 130	565 464	14 325	7 906	6 419	14 715	8 949	5 766
2021	1397 387	833 506	563 881	13 903	7 687	6 216	14 774	9 009	5 765
2022	1393 686	831 593	562 093	13 469	7 462	6 007	14 828	9 066	5 762
2023	1389 508	829 398	560 110	13 034	7 237	5 796	14 880	9 122	5 758
2024	1384 843	826 930	557 913	12 606	7 017	5 589	14 933	9 179	5 754
2025	1379 701	824 187	555 514	12 194	6 805	5 389	14 988	9 237	5 751
2026	1374 127	821 183	552 944	11 810	6 608	5 201	15 052	9 300	5 752
2027	1368 124	817 935	550 189	11 460	6 430	5 030	15 125	9 369	5 756
2028	1361 729	814 467	547 262	11 152	6 275	4 878	15 205	9 441	5 764
2029	1354 998	810 788	544 210	10 891	6 145	4 746	15 293	9 518	5 775
2030	1347 949	806 919	541 030	10 679	6 043	4 637	15 386	9 597	5 790
2031	1340 634	802 899	537 735	10 517	5 969	4 548	15 494	9 684	5 809
2032	1333 099	798 740	534 359	10 398	5 921	4 477	15 610	9 776	5 834
2033	1325 350	794 462	530 888	10 320	5 898	4 422	15 733	9 871	5 862
2034	1317 424	790 077	527 347	10 274	5 895	4 379	15 857	9 965	5 892
2035	1309 352	785 620	523 732	10 254	5 908	4 346	15 981	10 059	5 922

a Stan w dniu 31 XII. b Dane rzeczywiste.

Przyrost naturalny			Saldo migracji wewnętrznych			Saldo migracji zagranicznych			LATA
ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś	
tysiącach									
3 351	1 725	1 626	-2 714	-2 267	-447	-70	-67	-3	2009^b
3 052	946	2 106	-3 185	-1 762	-1 423	-1 286	-931	-355	2010
2 904	870	2 034	-3 215	-1 594	-1 621	-1 259	-916	-343	2011
2 696	756	1 941	-3 228	-1 494	-1 734	-1 220	-883	-337	2012
2 437	608	1 827	-3 168	-1 319	-1 849	-1 017	-730	-287	2013
2 135	434	1 701	-3 107	-1 174	-1 933	-1 017	-730	-287	2014
1 789	233	1 556	-3 048	-1 047	-2 001	-801	-578	-223	2015
1 401	6	1 396	-2 989	-921	-2 068	-757	-548	-209	2016
981	-239	1 221	-2 869	-788	-2 081	-499	-366	-133	2017
540	-498	1 039	-2 691	-651	-2 040	-334	-247	-87	2018
81	-767	849	-2 570	-518	-2 052	-240	-184	-56	2019
-390	-1 043	653	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2020
-871	-1 322	451	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2021
-1 359	-1 604	245	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2022
-1 846	-1 885	38	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2023
-2 327	-2 162	-165	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2024
-2 794	-2 432	-362	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2025
-3 242	-2 692	-551	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2026
-3 665	-2 939	-726	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2027
-4 053	-3 166	-886	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2028
-4 402	-3 373	-1 029	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2029
-4 707	-3 554	-1 153	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2030
-4 977	-3 715	-1 261	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2031
-5 212	-3 855	-1 357	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2032
-5 413	-3 973	-1 440	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2033
-5 583	-4 070	-1 513	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2034
-5 727	-4 151	-1 576	-2 510	-391	-2 119	173	83	90	2035

Tabl. 32. Przeciętne dalsze trwanie życia

WIEK ZMARŁYCH	Mężczyźni					Kobiety				
	przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat									
	0	15	30	45	60	0	15	30	45	60
	OGÓŁEM									
2002	69,8	55,5	41,5	28,0	16,7	78,9	64,4	49,6	35,2	22,1
2003	69,5	55,3	41,3	27,8	16,6	79,1	64,7	50,0	35,6	22,5
2004	69,7	55,2	41,1	27,9	16,9	79,1	64,6	49,9	35,6	22,4
2005	70,0	55,6	41,5	28,1	17,2	79,4	65,0	50,3	35,8	22,7
2006	70,1	55,7	41,5	28,1	17,1	79,5	65,0	50,3	36,0	22,9
2007	70,0	55,5	41,4	28,1	17,2	79,7	65,2	50,5	36,1	23,0
2008	70,6	56,2	42,0	28,7	17,5	79,8	65,3	50,6	36,1	23,0
	MIASTA									
2002	70,1	56,2	42,1	28,5	17,1	79,0	64,5	49,7	35,3	22,2
2003	70,2	56,1	42,0	28,4	17,0	79,1	64,7	49,9	35,5	22,4
2004	70,5	56,0	41,8	28,3	17,2	79,5	65,1	50,3	36,0	22,8
2005	70,7	56,3	42,2	28,7	16,7	79,6	65,1	50,3	35,9	22,8
2006	70,8	56,5	42,1	28,5	17,5	79,9	65,3	50,6	36,2	23,1
2007	70,8	56,3	42,0	28,4	17,5	80,1	65,6	50,9	36,4	23,3
2008	71,3	56,9	42,6	29,1	17,9	80,2	65,7	50,9	36,5	23,4
	WIEŚ									
2002	68,6	54,4	40,5	27,1	16,2	78,7	64,2	49,5	35,1	22,1
2003	68,4	54,1	40,2	27,0	16,1	79,0	64,6	50,0	35,7	22,6
2004	68,6	54,2	40,2	27,2	16,5	78,4	63,9	49,2	34,9	21,8
2005	68,9	54,6	40,6	27,3	16,6	79,2	64,9	50,2	35,8	22,7
2006	69,0	54,6	40,6	27,6	16,6	78,8	64,5	49,8	35,6	22,6
2007	68,8	54,4	40,5	27,5	16,7	78,9	64,6	49,9	35,5	22,5
2008	69,4	55,2	41,1	27,9	16,9	79,2	64,7	50,0	35,5	22,3

Wybrane dane według powiatów

Tabl. 33. Średnioroczne tempo zmian liczby ludności w powiatach w okresie 2002–2009

Wyszczególnienie	Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
				w %					
WOJEWÓDZTWO	-0,01	-0,05	0,03	-0,09	-0,15	-0,03	0,10	0,09	0,11
Podregion elbląski ..	-0,10	-0,13	-0,07	-0,17	-0,24	-0,11	0,00	0,03	-0,02
Powiaty:									
braniewski	-0,54	-0,60	-0,49	-0,64	-0,80	-0,48	-0,43	-0,38	-0,49
działdowski	-0,11	-0,12	-0,11	-0,05	-0,13	0,03	-0,16	-0,10	-0,21
elbląski	-0,02	0,03	-0,07	-0,10	-0,06	-0,13	0,01	0,06	-0,04
iławski	0,15	0,13	0,16	0,00	-0,07	0,07	0,35	0,40	0,29
nowomiejski	0,14	0,15	0,12	0,11	0,10	0,12	0,15	0,17	0,12
ostródzki	-0,17	-0,27	-0,07	-0,26	-0,43	-0,11	-0,07	-0,11	-0,02
m. Elbląg	-0,18	-0,20	-0,16	-0,18	-0,20	-0,16	-	-	-
Podregion ełcki	-0,01	-0,08	0,06	0,07	-0,02	0,17	-0,12	-0,16	-0,08
Powiaty:									
ełcki	0,40	0,28	0,52	0,58	0,42	0,72	0,05	0,01	0,09
giżycki	-0,13	-0,18	-0,09	-0,28	-0,30	-0,26	0,07	-0,03	0,16
gołdapski	-0,29	-0,38	-0,19	-0,11	-0,26	0,04	-0,47	-0,50	-0,43
olecki	-0,11	-0,15	-0,07	-0,01	0,00	-0,01	-0,20	-0,28	-0,12
piski	-0,15	-0,22	-0,09	-0,16	-0,28	-0,05	-0,14	-0,14	-0,15
węgorzewski	-0,36	-0,35	-0,37	-0,36	-0,38	-0,35	-0,36	-0,33	-0,39
Podregion olsztyński ..	0,06	0,02	0,10	-0,09	-0,14	-0,05	0,31	0,27	0,35
Powiaty:									
bartoszycki	-0,52	-0,61	-0,43	-0,53	-0,72	-0,37	-0,50	-0,49	-0,51
kętrzyński	-0,60	-0,64	-0,56	-0,61	-0,71	-0,53	-0,58	-0,56	-0,60
lidzbarski	-0,33	-0,44	-0,23	-0,36	-0,51	-0,22	-0,30	-0,35	-0,24
mragowski	-0,06	-0,20	0,08	-0,25	-0,43	-0,08	0,14	0,04	0,24
nidzicki	-0,30	-0,31	-0,29	-0,46	-0,42	-0,50	-0,18	-0,23	-0,12
olsztyński	0,73	0,72	0,74	-0,23	-0,28	-0,19	1,24	1,22	1,26
szczycieński	-0,06	-0,10	-0,01	-0,64	-0,67	-0,62	0,35	0,26	0,43
m. Olsztyn	0,33	0,35	0,30	0,33	0,35	0,30	-	-	-

Tabl. 34. Współczynnik feminizacji według miejsca zamieszkania w powiatach

Wyszczególnienie	Wskaźnik feminizacji					
	ogółem		miasta		wieś	
	2002	2009	2002	2009	2002	2009
WOJEWÓDZTWO	104,6	105,2	109,3	110,2	97,9	98,1
Podregion elbląski	104,2	104,6	108,1	109,0	98,9	98,5
Powiaty:						
braniewski	100,5	101,3	104,6	107,0	96,0	95,2
działdowski	104,3	104,3	108,0	109,3	101,3	100,5
elbląski	102,1	101,4	108,1	107,5	99,6	99,0
iławski	103,4	103,6	107,1	108,2	98,6	97,8
nowomiejski	102,5	102,3	111,6	111,8	99,6	99,3
ostródzki	103,1	104,6	108,9	111,4	97,6	98,2
m. Elbląg	108,5	108,8	108,5	108,8	x	x
Podregion ełcki	101,9	102,9	106,1	107,5	96,4	97,0
Powiaty:						
ełcki	102,8	104,6	106,9	109,2	95,4	95,9
giżycki	104,0	104,7	109,1	109,4	97,5	98,8
gołdapski	101,9	103,3	104,0	106,2	99,9	100,5
olecki	101,8	102,5	109,5	109,3	95,6	96,7
piski	99,3	100,2	103,0	104,7	94,0	94,0
węgorzewski	99,8	99,6	100,6	100,8	98,9	98,5
Podregion olsztyński	106,2	106,8	111,8	112,5	97,7	98,2
Powiaty:						
bartoszycki	104,1	105,5	108,3	110,9	99,1	98,9
kętrzyński	104,1	104,7	109,2	110,6	97,6	97,2
lidzbarski	102,2	103,7	108,0	110,2	93,9	94,7
mrągowski	103,1	105,1	106,9	109,6	99,1	100,5
nidzicki	101,5	101,6	109,2	108,6	96,0	96,7
olsztyński	102,4	102,5	109,5	110,2	98,7	98,9
szczycieński	101,8	102,4	109,5	109,9	96,6	97,8
m. Olsztyn	115,6	115,2	115,6	115,2	x	x

Tabl. 35. Biologiczne grupy wieku oraz wskaźnik starości demograficznej w powiatach

Wyszczególnienie	Grupy wieku						Wskaźnik starości demograficznej	
	0–14		15–64		65 i więcej		2002	2009
	2002	2009	2002	2009	2002	2009		
	Ogółem=100							
WOJEWÓDZTWO	19,6	16,3	69,3	72,0	11,0	11,8	56,2	72,4
Podregion elbląski	20,1	16,7	68,8	71,6	11,1	11,7	55,2	69,7
Powiaty:								
braniewski	21,2	16,7	68,4	72,0	10,5	11,2	49,6	67,1
działdowski	21,4	17,9	67,7	70,7	10,9	11,4	51,1	63,7
elbląski	21,3	17,5	67,2	71,2	11,5	11,3	54,1	64,4
iławski	21,2	17,9	68,5	71,0	10,4	11,1	49,0	61,9
nowomiejski	22,5	18,7	66,0	69,5	11,5	11,8	51,1	62,8
ostródzki	20,3	17,0	68,8	71,3	10,9	11,7	54,0	68,6
m. Elbląg	16,9	14,1	71,4	73,4	11,7	12,5	69,5	88,8
Podregion ełcki	20,8	16,7	68,2	71,5	11,1	11,9	53,3	71,0
Powiaty:								
ełcki	21,0	16,9	68,9	72,5	10,1	10,6	47,8	62,4
giżycki	19,4	15,9	68,8	71,5	11,8	12,6	60,5	79,4
gotdapski	21,4	17,6	67,3	70,6	11,3	11,9	52,6	67,6
olecki	21,7	17,4	66,7	70,6	11,6	12,0	53,6	68,8
piski	21,9	17,2	67,4	70,6	10,7	12,2	48,7	70,9
węgorzewski	18,2	14,7	68,9	71,6	13,0	13,7	71,4	93,6
Podregion olsztyński	18,7	15,6	70,4	72,5	11,0	11,8	58,7	75,7
Powiaty:								
bartoszycki	19,7	15,8	69,1	71,9	11,2	12,3	57,1	77,9
kętrzyński	18,7	15,2	69,3	72,1	12,0	12,8	64,3	84,1
lidzbarski	19,5	15,8	68,2	71,2	12,3	13,0	63,0	82,0
mragowski	20,2	16,5	70,0	72,4	9,8	11,1	48,5	67,3
nidzicki	21,2	17,7	67,9	70,8	10,9	11,5	51,3	64,9
olsztyński	20,3	16,9	69,5	72,8	10,2	10,3	50,4	61,0
szczycieński	21,1	17,5	68,3	71,1	10,6	11,4	50,1	65,0
m. Olsztyn	15,2	13,5	73,8	74,0	11,1	12,5	73,1	92,8

Tabl. 36. Współczynnik urodzeń na 1 000 ludności w powiatach

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WOJEWÓDZTWO	10,32	10,11	10,13	10,31	10,55	10,92	11,43	11,57
Podregion elbląski	10,48	10,47	10,40	10,40	10,72	11,10	11,63	11,74
Powiaty:								
braniewski	10,84	10,72	9,92	9,66	9,21	10,14	11,23	11,48
działdowski	11,67	10,84	11,05	11,21	11,51	12,09	12,32	13,11
elbląski	11,21	11,54	10,74	11,71	10,76	11,79	11,71	11,62
iławski	11,25	11,42	11,50	11,50	11,86	12,32	12,78	12,47
nowomiejski	12,00	11,90	11,64	10,39	12,55	11,91	13,61	12,97
ostródzki	10,33	10,47	10,68	10,68	10,90	11,31	12,08	11,60
m. Elbląg	8,50	8,56	8,63	8,65	9,22	9,26	9,47	10,33
Podregion ełcki	10,66	10,37	10,30	10,64	10,55	11,05	11,50	11,83
Powiaty:								
ełcki	11,36	10,31	10,47	10,57	10,61	11,21	11,82	12,08
giżycki	9,82	9,58	9,82	10,12	10,16	10,47	10,86	11,34
gołdapski	10,00	10,72	10,67	11,13	10,53	12,93	13,03	12,73
olecki	11,71	11,15	10,95	12,27	11,89	10,90	12,68	11,35
piski	10,96	11,12	10,48	10,57	10,77	11,23	10,96	12,07
węgorzewski	8,73	9,14	9,10	9,38	8,85	9,55	9,73	11,17
Podregion olsztyński	10,02	9,68	9,80	10,07	10,40	10,71	11,23	11,29
Powiaty:								
bartoszycki	10,32	9,65	9,96	9,38	10,49	10,58	11,04	10,88
kętrzyński	9,35	9,68	9,56	9,17	9,71	10,00	10,91	10,85
lidzbarski	10,29	9,90	9,17	9,20	9,96	10,56	11,03	10,56
mragowski	10,57	10,00	10,13	10,34	10,62	11,58	11,17	11,20
nidzicki	12,63	10,95	11,38	11,66	11,06	11,24	12,63	11,76
olsztyński	10,45	10,22	10,12	11,27	11,36	11,11	11,75	11,56
szczycieński	11,29	11,32	10,75	11,50	11,09	11,33	11,95	12,11
m. Olsztyn	8,59	8,21	8,98	9,13	9,60	10,18	10,57	11,20

Tabl. 37. Współczynnik płodności w powiatach

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WOJEWÓDZTWO	38,47	37,74	37,94	38,84	40,01	41,80	44,19	45,21
Podregion elbląski	39,36	39,45	39,36	39,60	41,10	42,92	45,44	46,41
Powiaty:								
braniewski	41,60	41,04	37,96	36,99	35,34	39,09	43,57	44,94
działdowski	44,00	40,91	41,91	42,62	43,93	46,45	47,74	51,25
elbląski	42,80	44,12	41,07	45,01	41,60	45,90	45,96	46,01
iławski	42,06	42,75	43,24	43,46	45,14	47,41	49,75	49,09
nowomiejski	47,38	46,86	45,75	40,70	49,09	46,58	53,29	51,11
ostródzki	39,00	39,57	40,52	40,70	41,89	43,88	47,35	46,05
m. Elbląg	30,81	31,45	32,08	32,58	35,18	35,81	37,17	41,22
Podregion ełcki	40,60	39,40	39,18	40,52	40,32	42,48	44,57	46,33
Powiaty:								
ełcki	41,56	37,72	38,32	38,68	39,02	41,45	44,12	45,59
giżycki	37,26	36,42	37,55	38,85	39,28	40,95	42,89	45,34
gotdąpski	38,35	40,75	40,44	42,35	40,02	49,36	50,08	49,33
olecki	46,05	43,59	42,75	48,12	46,82	42,94	50,36	45,60
piski	42,81	43,17	40,68	40,93	41,62	43,48	42,63	47,34
węgorzewski	34,62	36,19	36,04	37,28	35,48	38,72	40,03	46,58
Podregion olsztyński	36,73	35,51	36,15	37,41	38,93	40,52	42,93	43,66
Powiaty:								
bartoszycki	38,50	36,01	37,29	35,31	39,80	40,59	42,90	42,77
kętrzyński	35,41	36,64	36,33	35,00	37,37	38,91	42,98	43,23
lidzbarski	39,90	38,36	35,59	35,86	39,10	41,67	43,77	42,30
mragowski	38,44	36,35	36,81	37,79	39,09	43,14	42,13	42,81
nidzicki	48,65	42,15	43,96	45,05	43,00	43,98	49,52	46,48
olsztyński	38,24	37,35	37,02	41,42	42,06	41,46	44,24	43,95
szczycieński	42,87	42,86	40,82	43,78	42,50	43,71	46,50	47,51
m. Olsztyn	29,80	28,72	31,76	32,74	34,88	37,50	39,42	42,45

Tabl. 38. Współczynnik dzietności ogólnej w powiatach

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WOJEWÓDZTWO	1,3822	1,3361	1,3264	1,3351	1,3583	1,3980	1,4573	1,4745
Podregion elbląski	1,4053	1,3867	1,3641	1,3510	1,3880	1,4282	1,4933	1,5125
Powiaty:								
braniewski	1,5042	1,4593	1,3334	1,2853	1,2466	1,3223	1,4679	1,5108
działdowski	1,5568	1,4286	1,4582	1,4594	1,4858	1,5503	1,5888	1,6805
elbląski	1,5223	1,5375	1,4166	1,5126	1,3732	1,5094	1,4712	1,4704
iławski	1,4904	1,5006	1,4931	1,4701	1,5238	1,5654	1,6181	1,5813
nowomiejski	1,6346	1,5898	1,5535	1,3706	1,6562	1,5789	1,7678	1,6670
ostródzki	1,3975	1,3997	1,4150	1,4135	1,4310	1,4670	1,5690	1,5197
m. Elbląg	1,1193	1,1170	1,1110	1,1037	1,1728	1,1805	1,2107	1,3268
Podregion ełcki	1,4608	1,4046	1,3870	1,4101	1,3909	1,4423	1,4964	1,5379
Powiaty:								
ełcki	1,4929	1,3416	1,3557	1,3346	1,3247	1,3952	1,4589	1,4804
giżycki	1,3568	1,3213	1,3486	1,3669	1,3718	1,4167	1,4624	1,5524
gołdapski	1,3445	1,4053	1,3886	1,4101	1,3309	1,6134	1,6346	1,5901
olecki	1,6671	1,5667	1,5144	1,6673	1,6155	1,4238	1,6892	1,4797
piski	1,5080	1,5095	1,4240	1,4386	1,4650	1,5020	1,4578	1,6045
węgorzewski	1,3180	1,3678	1,3103	1,3529	1,2721	1,3378	1,3960	1,6004
Podregion olsztyński	1,3271	1,2617	1,2664	1,2870	1,3183	1,3506	1,4089	1,4121
Powiaty:								
bartoszycki	1,3940	1,2979	1,3302	1,2366	1,3871	1,3858	1,4397	1,4347
kętrzyński	1,3186	1,3377	1,3158	1,2430	1,2982	1,3311	1,4455	1,4283
lidzbarski	1,4466	1,3784	1,2817	1,2550	1,3380	1,4475	1,4845	1,4228
mragowski	1,4054	1,3161	1,3309	1,3406	1,3681	1,4884	1,4341	1,4135
nidzicki	1,6990	1,4617	1,5277	1,5364	1,4473	1,4773	1,6526	1,5421
olsztyński	1,3651	1,3080	1,2799	1,4159	1,4295	1,3940	1,4628	1,4315
szczycieński	1,5326	1,5095	1,4139	1,5129	1,4483	1,4715	1,5278	1,5610
m. Olsztyn	1,0847	1,0079	1,0821	1,0845	1,1218	1,1669	1,2096	1,2664

Tabl. 39. Współczynnik zgonów na 1 000 ludności w powiatach

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WOJEWÓDZTWO	8,37	8,39	8,56	8,67	8,81	9,04	8,96	9,22
Podregion elbląski	8,40	8,35	8,71	8,78	8,95	9,16	9,00	9,33
Powiaty:								
braniewski	8,75	8,43	9,25	8,74	9,37	9,21	9,13	10,01
działdowski	9,01	7,94	8,55	8,66	9,78	9,08	8,90	9,04
elbląski	8,22	8,59	9,46	9,27	9,29	9,87	9,76	9,93
iławski	7,64	7,71	7,93	7,95	8,03	8,12	7,99	8,40
nowomiejski	9,65	8,65	8,62	8,30	7,93	9,01	9,38	9,24
ostródzki	8,16	8,76	7,92	8,72	8,39	9,07	8,70	9,60
m. Elbląg	8,36	8,45	9,51	9,42	9,71	9,71	9,51	9,47
Podregion ełcki	8,52	8,40	8,58	8,45	8,79	9,03	8,99	8,94
Powiaty:								
ełcki	8,55	7,85	8,41	7,76	8,21	8,61	7,90	8,27
giżycki	8,83	8,95	9,52	9,51	9,60	9,05	9,98	9,79
gołdapski	7,78	8,57	8,12	9,13	8,22	9,67	8,99	8,11
olecki	8,34	8,82	8,99	9,08	9,04	9,71	9,12	8,72
piski	7,84	8,02	7,36	7,47	7,98	8,47	8,84	8,88
węgorzewski	10,46	9,10	9,72	9,05	11,09	10,09	10,69	10,79
Podregion olsztyński	8,26	8,42	8,42	8,67	8,68	8,94	8,92	9,26
Powiaty:								
bartoszycki	9,04	8,84	9,15	8,98	9,36	10,00	10,54	10,27
kętrzyński	10,03	9,81	9,74	9,90	9,99	10,49	10,84	11,29
lidzbarski	10,04	9,90	9,35	10,41	10,63	10,42	10,22	9,49
mragowski	7,76	8,05	8,06	7,61	8,51	8,07	8,46	8,77
nidzicki	8,93	8,05	9,06	8,66	9,37	9,58	10,13	9,90
olsztyński	8,33	8,59	8,45	8,82	8,85	8,71	8,23	8,97
szczycieński	7,70	8,72	9,28	8,53	8,11	8,97	8,52	9,75
m. Olsztyn	6,98	7,24	6,98	7,90	7,45	7,83	7,79	8,05

Tabl. 40. Udział zgonów według grup wiekowych w ogólnej liczbie zgonów w powiatach

Wyszczególnienie	Grupy wieku							
	0–19 lat		20–44		45–64		65 lat i więcej	
	2002	2009	2002	2009	2002	2009	2002	2009
Ogółem=100								
WOJEWÓDZTWO	1,9	1,5	7,3	5,8	24,5	26,2	66,3	66,5
Podregion elbląski	1,9	1,5	6,1	6,2	24,1	26,3	67,8	66,1
Powiaty:								
braniewski	3,1	1,1	9,7	7,3	26,0	25,9	61,3	65,7
działdowski	1,3	1,2	5,7	8,7	21,4	25,8	71,6	64,3
elbląski	1,5	2,5	4,9	5,0	24,3	23,7	69,4	68,8
iławski	2,0	1,3	5,1	6,9	24,1	26,8	68,8	65,0
nowomiejski	1,4	1,2	4,7	4,9	19,3	21,8	74,5	72,1
ostródzki	2,3	1,6	5,7	5,8	25,9	27,7	66,0	64,9
m. Elbląg	1,8	1,3	7,2	5,3	25,4	28,1	65,6	65,3
Podregion ełcki	2,6	1,8	8,4	5,2	24,3	25,1	64,7	67,9
Powiaty:								
ełcki	2,5	1,8	9,7	4,9	25,6	25,5	62,2	67,8
giżycki	1,2	1,1	6,1	4,0	23,7	24,8	69,0	70,1
gołdapski	3,7	1,8	11,7	7,2	20,6	27,1	64,0	63,8
olecki	3,1	3,0	9,3	5,6	20,6	22,9	67,0	68,4
piski	3,5	2,0	6,3	5,9	27,1	26,0	63,0	66,2
węgorzewski	2,4	2,0	9,4	5,5	24,4	23,4	63,8	69,1
Podregion olsztyński	1,6	1,4	7,8	5,8	24,9	26,6	65,7	66,3
Powiaty:								
bartoszycki	2,4	1,1	10,5	6,2	27,6	28,4	59,4	64,3
kętrzyński	0,9	1,5	7,7	5,1	24,2	24,5	67,2	68,9
lidzbarski	0,7	1,0	8,6	5,9	24,2	29,7	66,5	63,4
mragowski	2,3	0,7	8,3	4,3	20,2	33,4	69,2	61,6
nidzicki	2,3	2,4	6,5	8,3	22,3	21,4	68,9	67,9
olsztyński	2,1	1,4	8,1	6,0	24,7	25,2	65,2	67,3
szczyrzeński	1,1	1,8	10,0	7,4	24,4	27,6	64,4	63,2
m. Olsztyn	1,5	1,2	5,1	5,0	27,0	25,4	66,4	68,4

Tabl. 41. Dynamika zgonów według przyczyn w powiatach w 2008 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Choroby układu krążenia	Nowotwory	Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	Choroby układu oddechowego	Choroby układu trawiennego	Choroby układu nerwowego
WOJEWÓDZTWO	106,8	116,0	107,6	99,6	134,7	94,7	149,5
Podregion elbląski	106,3	110,0	109,7	99,7	142,0	102,8	146,7
Powiaty:							
braniewski	101,8	129,4	125,3	61,0	371,4	40,0	300,0
działdowski	98,0	90,7	120,5	83,7	89,5	100,0	116,7
elbląski	118,5	112,9	120,7	85,3	158,1	123,8	300,0
iławski	105,2	103,6	100,0	167,6	146,9	107,7	242,9
nowomiejski	97,6	92,7	100,0	145,0	135,0	72,7	100,0
ostródzki	105,5	117,1	107,3	121,0	106,1	114,7	66,7
m. Elbląg	111,9	121,6	107,5	76,9	187,8	125,0	181,8
Podregion etcki	105,2	114,4	104,9	88,2	125,0	78,3	163,6
Powiaty:							
etcki	93,9	98,4	94,1	59,7	100,0	72,2	120,0
giżycki	112,3	116,8	106,5	138,5	126,5	70,3	50,0
gotdąpski	115,0	125,7	126,9	121,1	100,0	70,0	x
olecki	107,9	120,4	119,0	64,7	200,0	100,0	150,0
piski	111,8	127,4	112,6	84,0	155,6	111,1	433,3
węgorzewski	100,0	110,5	91,8	105,0	110,5	63,6	x
Podregion olsztyński	108,0	122,5	106,9	105,6	133,3	96,7	145,2
Powiaty:							
bartoszycki	113,1	160,0	109,5	103,0	131,7	129,4	87,5
kętrzyński	103,9	104,7	118,5	106,4	113,2	147,8	83,3
lidzbarski	99,3	119,4	89,0	120,0	150,0	110,5	100,0
mragowski	107,8	116,7	104,6	120,0	144,0	80,0	25,0
nidzicki	111,7	122,9	110,1	80,0	103,1	145,5	200,0
olsztyński	102,8	112,0	108,3	109,7	97,1	79,5	200,0
szczycieński	110,0	125,6	100,0	91,7	173,3	63,0	160,0
m. Olsztyn	113,4	131,4	108,6	106,0	178,9	80,0	257,1

Tabl. 42. Małżeństwa na 1 000 ludności w powiatach

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WOJEWÓDZTWO	5,04	5,24	5,01	5,45	5,87	6,67	7,00	6,59
Podregion elbląski	5,04	5,24	5,20	5,44	6,01	6,96	7,11	6,86
braniewski	4,50	4,97	5,23	4,96	5,40	6,48	6,89	6,60
działdowski	5,11	5,77	5,67	5,57	7,01	7,55	8,01	7,33
elbląski	4,55	4,52	4,84	5,59	5,12	6,22	6,92	6,66
iławski	5,46	5,73	5,45	5,51	6,25	6,92	7,48	6,91
nowomiejski	5,05	5,08	5,21	6,14	6,09	7,42	7,52	7,43
ostródzki	5,24	5,33	4,79	5,60	6,14	7,32	7,10	6,86
m. Elbląg	4,94	5,01	5,27	5,05	5,79	6,74	6,40	6,56
Podregion ełcki	5,05	5,39	5,07	5,54	5,79	6,48	7,13	6,49
ełcki	4,87	4,98	5,28	5,32	5,53	6,31	6,99	6,00
giżycki	4,55	5,38	4,44	5,11	5,54	5,93	7,00	6,57
gotdąpski	5,38	5,07	5,79	5,49	6,76	6,30	7,27	6,64
olecki	5,50	5,26	5,06	6,87	6,28	7,23	7,94	6,84
piski	5,44	6,15	5,08	5,81	5,76	6,93	7,42	6,38
węgorzewski	4,90	5,58	4,98	4,75	5,57	6,36	5,96	7,67
Podregion olsztyński	5,04	5,18	4,81	5,42	5,79	6,50	6,85	6,41
bartoszycki	5,43	5,37	5,15	5,03	6,03	6,70	6,55	6,80
kętrzyński	5,10	5,02	4,44	5,68	5,68	6,30	6,49	6,56
lidzbarski	5,11	4,85	4,62	5,09	6,30	6,61	7,38	5,97
mragowski	4,79	5,55	5,50	5,44	5,74	6,02	6,99	6,53
nidzicki	6,21	5,82	5,24	5,58	6,28	6,80	7,25	7,04
olsztyński	4,76	5,02	4,80	5,27	5,94	6,72	7,03	6,09
szczywieński	5,39	5,59	5,07	5,58	5,93	6,90	7,50	6,78
m. Olsztyn	4,73	4,96	4,47	5,53	5,35	6,26	6,46	6,22

Tabl. 43. Rozwody na 1 000 ludności w powiatach

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WOJEWÓDZTWO	1,46	1,73	1,86	2,13	2,43	2,12	1,96	1,99
Podregion elbląski	1,55	1,50	1,94	2,32	1,98	1,98	1,91	1,99
braniewski	1,47	1,61	1,92	2,58	1,81	1,98	2,08	1,95
działdowski	1,01	0,92	1,15	1,87	1,44	1,61	1,31	1,58
elbląski	1,10	1,47	1,80	1,72	1,61	1,68	1,42	1,88
iławski	1,26	1,06	1,42	2,13	1,82	1,59	1,93	1,86
nowomiejski	0,55	0,75	1,05	1,25	1,07	1,04	0,95	1,15
ostródzki	1,55	1,32	2,20	2,53	2,23	2,27	1,89	1,95
m. Elbląg	2,61	2,50	2,89	3,06	2,71	2,69	2,71	2,69
Podregion ełcki	1,22	1,53	1,62	1,97	2,70	2,02	1,90	1,95
ełcki	1,46	1,71	1,91	2,35	2,97	2,36	1,92	2,04
giżycki	1,34	1,90	1,85	2,08	2,62	2,10	2,32	1,85
gotdąpski	1,24	1,31	1,31	1,49	2,52	1,54	1,87	1,58
olecki	0,92	1,12	1,26	2,07	2,48	1,79	1,68	1,94
piski	1,05	1,22	1,39	1,74	2,48	1,98	1,66	2,15
węgorzewski	0,91	1,65	1,44	1,37	2,95	1,55	1,72	1,77
Podregion olsztyński	1,49	2,01	1,90	2,05	2,70	2,29	2,04	2,00
bartoszycki	0,82	1,28	1,43	1,95	2,48	2,35	2,04	1,62
kętrzyński	1,38	1,87	1,79	2,25	2,21	2,06	1,91	1,98
lidzbarski	1,70	2,03	1,53	1,44	2,63	1,88	1,63	2,26
mragowski	1,51	2,15	1,70	1,88	2,61	2,36	2,12	2,02
nidzicki	0,67	1,07	1,51	2,03	2,12	1,81	1,76	1,30
olsztyński	1,12	1,57	1,53	1,76	2,19	1,72	1,86	1,71
szczycieński	1,13	1,21	1,30	1,73	2,36	2,18	1,41	1,45
m. Olsztyn	2,29	3,13	2,87	2,54	3,64	2,95	2,62	2,65

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła i zakres danych

Informacje uzyskano na podstawie sprawozdawczości GUS oraz źródeł pozastatystycznych.

Ludność i procesy demograficzne

- wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 V 2002 r.,
- formularz GUS „Karta statystyczna zawarcia małżeństwa” (DN-1),
- formularz GUS „Karta statystyczna dotycząca prawomocnego: 1) orzeczenia separacji, 2) zniesienia separacji” (D-S1),
- formularz GUS „Karta statystyczna dotycząca prawomocnego orzeczenia rozvodu” (DR-1),
- dokument Ministerstwa Zdrowia „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”,
- dokument podstawowy dla akt stanu cywilnego „Karta statystyczna do karty zgonu”,
- dokumentacja prowadzona przez gminy dotycząca ewidencji ludności (Ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych; Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 z późniejszymi zmianami) o ruchu migracyjnym w oparciu o druk meldunkowy: 1. „Zgłoszenie pobytu stałego” (migracja wewnętrzna i imigracja na pobyt stały), 2. „Zgłoszenie wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę” (emigracja na pobyt stały).

Stan i struktura ludności

Źródło danych o stanie i strukturze ludności stanowią bilanse stanu i struktury ludności. Bilanse stanu i struktury ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w danej jednostce podziału terytorialnego sporządzane są dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu danych dotyczących:

- urodzeń i zgonów,
- przyjazdów do Polski i wyjazdów z Polski na stałe,
- salda migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały między poszczególnymi jednostkami podziału administracyjnego kraju,
- salda ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 30 IX 2006 r. ponad 2 miesiące),
- zmian w podziale administracyjnym kraju.

Ruch naturalny ludności

Informacje o ruchu naturalnym ludności przygotowano w oparciu o:

- sprawozdawczość urzędów stanu cywilnego o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach,

- sprawozdawczość sądów o prawomocnie orzeczonych rozwodach i separacjach.

Dane o ruchu naturalnym ludności opracowano w podziale terytorialnym:

- małżeństwa – uwzględniane są wszystkie małżeństwa, w których jedna ze stron (mężczyzna lub kobieta) przed zawarciem związku małżeńskiego była zameldowana na pobyt stały w Polsce. Jako kryterium podziału terytorialnego przyjęto miejsce stałego zameldowania mężczyzny przed ślubem lub w przypadku małżeństw, w których mężczyzna zamieszkiwał przed ślubem za granicą, miejsce stałego zameldowania kobiety przed ślubem,
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo lub – w przypadku gdy pozew wniosła osoba zamieszkała za granicą – według miejsca zamieszkania współmałżonka,
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

W statystyce rozwodów/separacji jako kryterium podziału na województwa (powiaty, miasta, wieś) przyjęto województwo zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód/separację. W przypadku, gdy pozew wniosła osoba zamieszkała za granicą – rozwód/separacja została zaliczona do województwa, w którym zamieszkiwał współmałżonek. W podziale terytorialnym nie uwzględnia się przypadków, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

Migracje ludności

Dane o migracjach ludności opracowano na podstawie:

- dokumentacji prowadzonej przez gminy, dotyczącej ewidencji ludności o ruchu migracyjnym, obejmującej:
 - zgłoszenie pobytu stałego (migracja wewnętrzna i imigracja na pobyt stały),
 - zgłoszenie wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę (emigracja na pobyt stały),
 - zgłoszenie pobytu czasowego (migracja wewnętrzna i imigracja na pobyt czasowy),
 - zgłoszenie wyjazdu na pobyt czasowy za granicę (emigracja na pobyt czasowy),
- wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 V 2002 r.,
- rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o migracjach wewnętrznych zagranicznych na pobyt stały.

II. Objaśnienia podstawowych pojęć

1. Dane o stanie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym opracowano według **faktycznego miejsca zamieszkania**. Do ludności **faktycznie zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i faktycznie tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo – zameldowaną w danej jednostce podziału terytorialnego na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 30 IX 2006 r. ponad 2 miesiące).

2. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, to osoby do 17 roku życia, natomiast **w wieku poprodukcyjnym**, to mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat i więcej, a kobiety w wieku 60 lat i więcej.
3. **Wskaźnik urbanizacji** określa udział ludności miejskiej do ludności ogółem zamieszkałej na danym obszarze.
4. **Gęstość zaludnienia** określa stosunek liczby ludności do powierzchni przez nią zamieszkiwanej i wyrażony jest w osobach na 1 km².
5. **Stan cywilny prawny** jest to stan cywilny według obowiązującego prawa. Dla każdej osoby w wieku 15 lat i więcej ustalono stan cywilny prawny według następujących kategorii:
 - kawaler/panna,
 - żonaty/zamężna,
 - wdowiec/wdowa,
 - rozwiedziony/rozwiedziona,
 - separowany/separowana.
6. **Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe) obliczone jako iloraz liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku. Urodzenia z matek poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.
7. **Współczynniki reprodukcji ludności:**
 - **współczynnik dzietności kobiet** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
 - **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu, że kobieta będąc w wieku rozrodczym (15–49 lat) rodzić będzie z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki reprodukcji);
 - **współczynnik reprodukcji netto** przedstawia liczbę córek przypadających na kobietę (przy analogicznych założeniach), z wyeliminowaniem córek, które – jak wynika z aktualnych tablic

trwania życia – nie dożyją wieku swoich matek. Współczynnik ten wyraża stopień zastępowalności pokoleń matek przez córki.

8. Współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

9. Współczynnik starości obliczany jako iloraz liczby osób w wieku 65 lat i więcej do liczby dzieci w wieku 0–14 lat.

10. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku „x” lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

11. Przyrost naturalny ludności jest różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

12. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju na pobyt stały (lub czasowy).

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

W ramach migracji wewnętrznych ludności rozróżnia się:

- **ruch międzywojewódzki**, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innych,
- **ruch wewnątrzwojewódzki**, tj. zmiany miejsca zamieszkania osób w granicach tego samego województwa.

Przez określenie „**napływ**” rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, przez „**odpływ**”

– wymeldowania z pobytu stałego.

13. Migracje zagraniczne ludności są to wyjazdy poza granicę kraju zamieszkania, a tym samym przyjazdy do danego kraju. Według definicji rekomendowanych przez ONZ i Unię Europejską wyróżnia się migracje:

- **krótkookresowe** (przebywanie poza granicami kraju poniżej 1 roku),
- **długookresowe** (przebywanie poza granicami kraju rok i dłużej). Do **migracji długookresowych** zalicza się także **wyjazdy za granicę (przyjazdy z zagranicy) na pobyt stały**.

Statystyka migracji zagranicznych prowadzona w GUS dotyczy m.in. przyjazdów do kraju na pobyt stały – **imigracja** (zameldowania na podstawie zgłoszenia pobytu stałego) oraz wyjazdów z kraju na stałe – **emigracja** (na podstawie zgłoszenia wymeldowania z miejsca pobytu stałego).

14. Informacje o migracjach wewnętrznych i zagranicznych podano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących.
15. Dane zamieszczone w opracowaniu prezentowane są zgodnie z obowiązującym podziałem administracyjnym i agregowane na poziomie: kraju, województw, podregionów (grupujących jednostki szczebla powiatowego), powiatów i gmin.
16. Współczynniki **ruchu naturalnego i migracji ludności** obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).
17. W analizie demograficznej, ze względu na różnorodność badanych procesów, zasadniczą rolę odgrywa stałe porównywanie otrzymanych wyników w czasie. Oprócz podstawowych wskaźników dynamiki w publikacji wykorzystano średnioroczny współczynnik tempa zmian wyrażony w % (T), obliczony ze wzoru:

$$T = \left(\sqrt[t]{\frac{L_t}{L_0}} - 1 \right) * 100$$

gdzie:

L_0, L_t – liczba ludności w roku 0 i t.

18. Szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdują się w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” GUS.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/	- zjawisko nie wystąpiło,
Znak „x”	- wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe,
„W tym”	- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy,
Kropka (.)	- oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	=	tysiąc	km ²	=	kilometr kwadratowy
mln	=	milion	pkt proc.	=	punkt procentowy

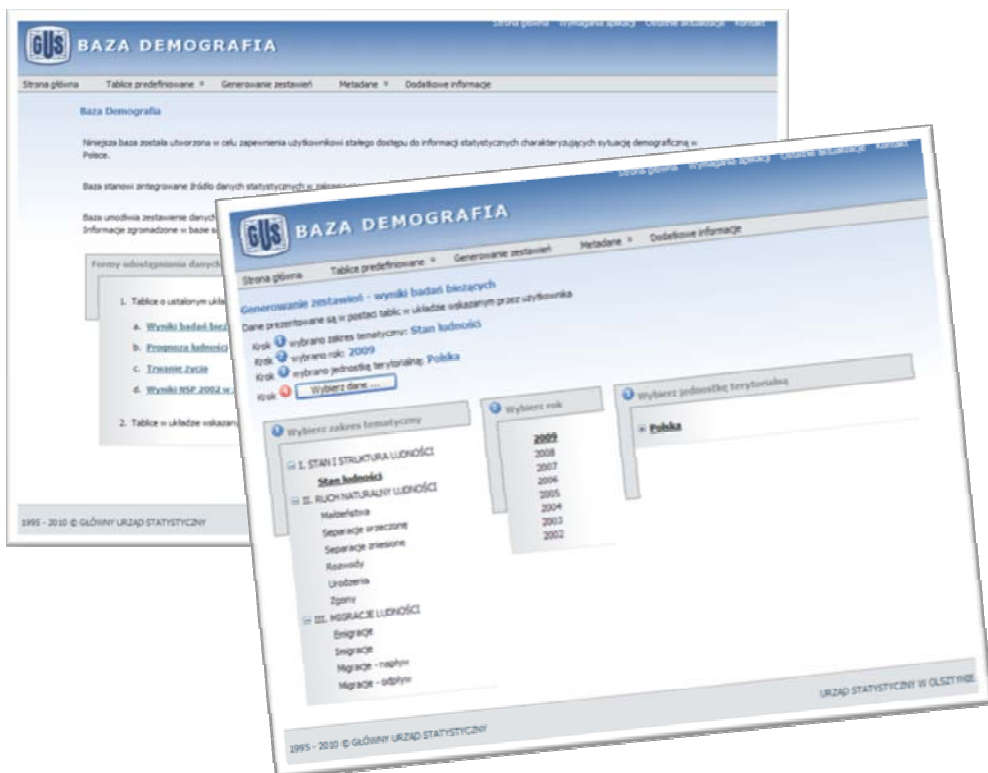
Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

BAZA DEMOGRAFIA – bogate źródło danych demograficznych

Baza Demografia zapewnia stały i bezpłatny dostęp do bieżących informacji statystycznych charakteryzujących sytuację demograficzną w Polsce

adres www:

www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia

Baza Demografia umożliwia zestawienie danych obrazujących dynamikę zachodzących zmian w populacji ludności oraz prowadzenie wielowymiarowych analiz statystycznych. Informacje zgromadzone w bazie są systematycznie uzupełniane oraz aktualizowane.

Baza opracowana w Ośrodku Informatyki Statystycznej
Urzędu Statystycznego w Olsztynie